

Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk

Instytut Sławistyki PAN

Warszawa, 25.01.2021

ul. Bartoszewicza 1b m. 17

00-337 Warszawa

tel./fax. (0 22) 826 76 88

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN W 2020 ROKU

I. OGÓLNE INFORMACJE O INSTYTUCIE

Dyrektor: prof. dr hab. Anna Zielińska

Zastępca dyrektora ds. naukowych: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Zastępca dyrektora ds. ogólnych: dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk

Przewodniczący Rady Naukowej: prof. dr hab. Ryszard Grzesik

Instytut ma uprawnienia do nadawania stopni:

- doktora nauk humanistycznych w **zakresie językoznawstwa**; doktora nauk humanistycznych w **zakresie nauk o kulturze i religii**
- doktora habilitowanego nauk humanistycznych w **zakresie językoznawstwa**.

1. MIEJSCE W RANKINGU

Decyzją nr 296/KAT/2017 z dn. 15 listopada 2017 roku Instytut Sławistyki PAN otrzymał kategorię A w rankingu placówek naukowych MNiSW.

2. ZATRUDNIENIE

Stan na 31 grudnia 2020 roku

Ogółem **85 osób** (w tym **6 obcokrajowców**):

- profesorowie: **6 osób**
- profesorowie IS PAN: **23 osoby** (w tym **2 obcokrajowców**)
- adiunkci: **23 osoby** (w tym **1 obcokrajowiec**)
- asystenci: **6 osób**
- specjaliści: **7 osób** (w tym **2 obcokrajowców**)
- pracownicy inżynierjno-techniczni: **12 osób** (w tym **1 obcokrajowiec**)
- pracownicy administracji: **8 osób**

Tytuł Profesora	6
Stopień doktora habilitowanego	23
Stopień doktora	35
Tytuł magistra	13
Licencjat	2
Wykształcenie średnie	5
RAZEM	85

Przedział wiekowy pracowników zatrudnionych w IS PAN	do 40 r.ż.	między 41-60 r.ż.	powyżej 60 r.ż.	RAZEM
Zatrudnienie w IS PAN z podziałem na przedział wiekowy	26	40	19	85

3. PION NAUKOWY INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN

W Instytucie Sławistyki PAN działają cztery zakłady:

- **Zakład Językoznawstwa**, kierownik: dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN
- **Zakład Literaturoznawstwa i Kulturoznawstwa**, kierownik: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN
- **Zakład Historii**, kierownik: prof. dr hab. Ryszard Grzesik

- **Zakład Badań Narodowościowych**, kierownik: prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir.

W Instytucie funkcjonują zespoły tematyczne, odpowiedzialne za realizację tematów statutowych Instytutu oraz przygotowywanie i realizację krajowych i zagranicznych projektów grantowych, a także upowszechnianie wyników badań (redakcje czasopism, konferencje). Zespoły powoływane są na czas niezbędny do wykonania konkretnego projektu.

4. KIERUNKI BADAWCZE W INSTYTUCIE SŁAWISTYKI PAN

W Instytucie prowadzone są badania w dwóch dyscyplinach naukowych: językoznawstwo oraz nauki o kulturze i religii. Program naukowy Instytutu obejmuje całe spektrum współczesnych badań humanistycznych, na które składają się:

1. humanistyka dokumentacyjna i historyczna;
2. humanistyka teorii i modeli;
3. humanistyka zaangażowana;
4. humanistyka artystyczna;
5. humanistyka cyfrowa;

Wiele z badań prowadzonych w Instytucie Sławistyki PAN sytuuje się na przecięciu wymienionych typów badań humanistycznych.

4.1. Humanistyka dokumentacyjna i historyczna

W Instytucie Sławistyki PAN ważną rolę odgrywa humanistyka dokumentacyjna i historyczna, w ramach której prowadzone są badania archiwistyczne i źródłowe. Jest to humanistyka zwrócona ku przeszłości, badająca fundamenty kultur słowiańskich ze szczególnym uwzględnieniem języka polskiego na tle słowiańskim i europejskim. Efektem tych prac są unikatowe słowniki i leksykony takie jak *Słownik Bartłomieja z Bydgoszczy* czy *Słownik prasłowiański*. Prowadzone są także prace archiwalne i źródłoznawcze odnoszące się do historii krajów i narodów słowiańskich, kontaktów z innymi kulturami oraz do zabytków literatury słowiańskiej. Powstają wielotomowe

opracowania źródłowe takie jak *Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian. Seria łacińska* oraz *Seria grecka*.

W Instytucie Slawistyki PAN prowadzone są badania dialektologiczne i onomastyczne, a także leksykologiczne w perspektywie historyczno-porównawczej na słowiańskim, a przede wszystkim polskim obszarze językowym. Badania te obejmują zarówno krytyczne edycje źródeł, jak i analizę językoznawczą prowadzoną na szerokim tle przemian historycznych, kulturowych i społecznych. Szczególne miejsce zajmuje wśród nich pozyskiwany podczas badań terenowych bądź źródłowych unikatowy materiał językowy rejestrowany w polskich społecznościach do dziś żyjących na terenie Litwy, Łotwy, Białorusi i Ukrainy. W ich efekcie powstają opracowania naukowe w postaci monografii i recenzowanych artykułów naukowych. Badań dokumentacyjno-historycznych dopełniają prace nad spuścizną polskich i zagranicznych slawistów, które przyczyniają się do wzmocnienia rozpoznawalności nauki polskiej na arenie światowej slawistyki.

Badania prowadzone w obszarze humanistyki dokumentacyjnej i historycznej mają kluczowe znaczenie dla poznania, zrozumienia i ochrony polskiej kultury w słowiańskim i europejskim kontekście.

4.2. Humanistyka teorii i modeli

Badania podstawowe prowadzone w Instytucie Slawistyki PAN obejmują aktualne zagadnienia funkcjonowania języków i kultur słowiańskich w szerokiej perspektywie historycznej i geograficznej. Badania te rozwijane są na gruncie różnych dyscyplin i metodologii badawczych: literaturoznawstwa, kulturoznawstwa, historii kultury, historii idei, antropologii historycznej, antropologii kultury, etnologii, socjolingwistyki i etnolingwistyki. Prace naukowe dotyczą zarówno konkretnych grup, narodów bądź obszarów geokulturowych, jak i całego obszaru Słowiańszczyzny, kultur wchodzących w jej skład bądź z nią sąsiadujących. Badania obejmują kultury mniejszościowe funkcjonujące w obrębie Słowiańszczyzny i ich relacje z grupami dominującymi (z uwzględnieniem kontaktów słowiańsko-niesłowiańskich, m.in. żydowsko-słowiańskich czy muzułmańsko-słowiańskich).

Badanie konkretnych zjawisk kultury i analizowanie ich w szerokiej perspektywie społecznej, historycznej i geograficznej pozwala na tworzenie modeli kulturowych o

wyjatkowym znaczeniu dla rozumienia dzisiejszego świata słowiańskiego. Wnikliwe i wielowymiarowe prace pozwalają na generowanie unikatowych metodologii badawczych.

4.3. Humanistyka zaangażowana

Humanistyka zaangażowana jako forma aktywności naukowo-społecznej, odnoszącej się do ważnych i wrażliwych społecznie kwestii i zjawisk, ma szczególne miejsce w badaniach podstawowych prowadzonych w Instytucie Sławistyki PAN, a także w sposobie upowszechniania ich wyników. Prace badawcze prowadzone w perspektywie humanistyki zaangażowanej traktują obiekt badań jako aktywny podmiot, a więc oddziałujący na sam przebieg badań oraz czerpiący z ich wyników. W ten sposób zarówno proces badawczy, jak i efekt badań mają znaczenie istotne dla społeczności, której badania dotyczą. Do takich obszarów zaliczają się m.in. badania socjolingwistyczne prowadzone na słowiańskich pograniczach. Szczególną rolę odgrywają tu badania mniejszości, w tym mniejszości językowych należących do słowiańskich mniejszości autochtonicznych, nieposiadających własnego państwa (Łużyczanie, Kaszubi), jak i mniejszości narodowych. W Instytucie Sławistyki PAN prowadzone są unikatowe badania dotyczące Polonii polskiej oraz stanu i ochrony jej języka w krajach ościennych, m.in. w Niemczech, Białorusi, Ukrainie, Litwie, Rumunii czy Łotwie. Przedmiotem badań jest zarówno polszczyzna, jak i polskie dziedzictwo narodowe.

Prace badawcze prowadzone w Instytucie Sławistyki PAN w perspektywie humanistyki zaangażowanej przyczyniają się nie tylko do opisanie i analizy fenomenu przemian językowych poszczególnych wspólnot, ale także do ich ochrony i upodmiotowienia.

4.4. Humanistyka artystyczna

W Instytucie Sławistyki PAN prowadzone są także oryginalne badania, które można określić mianem humanistyki artystycznej, a więc traktujące i badające szeroko pojętą twórczość jako praktykę kulturową. W badaniach prowadzonych w Instytucie Sławistyki PAN praktyki performatywne, akty twórcze czy działania artystyczne stają się nie tylko obiektem badań, ale także narzędziem poznania rzeczywistości, w której funkcjonują.

Badacze zadają sobie więc pytania o to, jak działania artystyczne jako praktyki kulturowe funkcjonują w społeczeństwie, jak, dlaczego i przez kogo są tworzone, i jak oddziałują na społeczeństwo. Prowadzone w Instytucie Sławistyki PAN badania w obrębie humanistyki artystycznej dotyczą zarówno praktyk kulturowych obserwowanych z perspektywy etycznej, zewnętrznej wobec obiektu badań (badania nad praktykami teatralnymi, literackimi, performatywnymi czy wizualnymi jako siłami kulturotwórczymi formatującymi wspólnoty), jak i z perspektywy emicnej, od strony jej użytkowników. Badacz jako twórca dokonuje tu naukowej refleksji nad uprawianą praktyką kulturową, pozwalając dostrzec te wymiary aktu twórczego, które dla zewnętrznych obserwatorów są niedostępne (badania nad sztuką przekładu, sztuką opowiadania).

4.5. Humanistyka cyfrowa

Humanistyka cyfrowa uprawiana w Instytucie Sławistyki PAN obejmuje przede wszystkim interdyscyplinarne badania lingwistyczno-informatyczne. Za pomocą narzędzi informatycznych używanych do prowadzenia badań humanistycznych tworzone są wielojęzyczne słowniki i opracowania korpusowe języków słowiańskich i pokrewnych. Prace te odbywają się w ramach wieloosobowych grup badawczych bądź międzynarodowych interdyscyplinarnych konsorcjów naukowych, w których współpracują lingwiści i informatycy. Instytut Sławistyki PAN należy do dwóch tego typu konsorcjów międzynarodowych tworzących ogólnoeuropejską infrastrukturę naukową. To CLARIN-PL, wchodzący w skład CLARIN ERIC (Common Language Resources and Technology Infrastructure), oraz DARIAH-PL (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities). Oprócz tych projektów w Instytucie Sławistyki PAN prowadzone są badania, których efektem są korpusy językowe o unikatowej wartości dla rozumienia sytuacji językowej oraz przemian językowych Słowian. W ramach projektu Beethoven Classic 2 powstaje tu m.in. multimodalny korpus języka mówionego osób dwujęzycznych (polsko- i niemieckojęzycznych). Ponadto wyróżnić należy prace bibliologiczne i bibliometryczne, wykorzystujące korpusy i bazy danych, których celem jest tworzenie nowoczesnych systemów informacji naukowej (iReteslaw, iSybislaw).

Badania humanistyki cyfrowej wykorzystują nowoczesne narzędzia do analizy otaczającej rzeczywistości oraz twórczości kulturowej, dopełniając badania prowadzone w sposób tradycyjny (tworzenie wirtualnych witryn internetowych poświęconych

zjawiskom lub osobom). W ich ramach uprawiana jest refleksja nad tym, jak tradycyjne dyscypliny humanistyczne realizują się w rzeczywistości wirtualnej. Humanistyka cyfrowa reprezentuje więc badania skierowane w przyszłość, które stają się podstawą nowych rozwiązań metodologicznych i praktycznych zastosowań.

5. UDZIAŁ W KONSORCJACH NAUKOWYCH

Instytut Sławistyki PAN należy do międzynarodowych konsorcjów naukowych:

- CLARIN-PL wchodzący w skład CLARIN ERIC – Common Language Resources & Technology Infrastructure European Research Infrastructure Consortium, ogólnoeuropejskiej infrastruktury naukowej, która stawia sobie za cel udostępnianie zasobów i narzędzi językowych dla wszystkich języków europejskich w ramach jednej wspólnej infrastruktury badawczej, stanowiącej warsztat pracy naukowców z nauk społecznych i humanistycznych.
- DARIAH-PL (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities) założone w 2014 roku największe konsorcjum humanistyczne w Polsce. Obecnie w skład Konsorcjum wchodzi 19 wiodących w zakresie humanistyki cyfrowej instytucji naukowych. Konsorcjum działa na podstawie umowy konsorcjalnej oraz regulaminu Rady.

6. UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW BADAŃ NAUKOWYCH

Instytut Sławistyki PAN upowszechnia wyniki badań naukowych przez następujące działania:

- Działalność wydawniczą: wydawanie ośmiu czasopism naukowych (7 roczników i 1 półrocznik) oraz publikacji książkowych w pięciu seriach wydawniczych i poza seriami w tzw. otwartym dostępie.
- Realizację projektów Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w modułach „Umieździarodowienie” i „Uniwersalia 2.1”, w ramach których polskojęzyczne publikacje tłumaczone są na języki kongresowe.
- Sporządzanie i udostępnianie bibliografii językoznawstwa sławistycznego iSybislaw na stronie internetowej.

- Udostępnianie rozpraw doktorskich, autoreferatów i recenzji oraz preprintów prac naukowych z zakresu światowej slawistyki językoznawczej i dziedzin pokrewnych w Internetowym Repozytorium Tekstów Sławistycznych iReteslaw.
- Uczestnictwo w Koalicji Otwartej Edukacji – porozumieniu organizacji pozarządowych i instytucji działających w obszarze edukacji, nauki i kultury. Celem działania Koalicji Otwartej Edukacji jest budowanie i promocja otwartych zasobów edukacyjnych oraz aktywność na ich rzecz.
- Organizowanie konferencji, sesji, warsztatów oraz otwartych zebrań naukowych poszczególnych zakładów.
- Wykłady popularyzujące naukę w ramach Festiwalu Nauki w Warszawie i innych festiwalu i wydarzeń.
- Udział w Warszawskich Targach Książki.
- Współpracę na rzecz promocji i popularyzacji nauki z Fundacją Sławistyczną oraz z podmiotami samorządu terytorialnego w kraju i za granicą.
- Prowadzenie naukowej Biblioteki Instytutu Sławistyki PAN im. Zdzisława Stiebera.

7. DANE LICZBOWE

W 2020 roku pracownicy i doktoranci Instytutu Sławistyki PAN wydali **303** publikacje:

- monografie autorskie: **15** (oraz **1** monografia afiliowana w IS PAN)
- monografia współautorska: **1**
- redakcja i współredakcja naukowa monografii i tomów zbiorowych: **13**
- bibliografia: **2**
- słownik: **1** (współpraca redakcyjna)
- artykuły, rozdziały i inne: **264**
 - w tym:
 - w recenzowanych czasopismach wydanych w kraju i za granicą z listy MNiSW: **90**
 - w recenzowanych czasopismach wydanych w kraju i za granicą (spoza listy MNiSW): **25**
 - rozdziały w monografiach wieloautorskich: **149**
- tłumaczenia: **6**

W 2020 roku pracownicy Instytutu wygłosili **41** referatów na konferencjach za granicą, **13** referatów na konferencjach międzynarodowych w Polsce, **11** referatów na konferencjach krajowych oraz **11** wykładów na zaproszenie zagranicznych instytucji.

W roku sprawozdawczym realizowano:

- **13** tematów statutowych
- **22** projekty w ramach umów międzynarodowych we współpracy z placówkami naukowymi z **11** krajami
- **31** projektów w ramach grantów afiliowanych w Instytucie Sławistyki PAN

Ponadto pracownicy wykonywali badania naukowe w **7** projektach afiliowanych poza Instytutem Sławistyki PAN.

II. NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN

1. PRESTIŻOWE GRANTY STRUKTURALNE

1.1. Zakończenie Grantu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej „Welcome to Poland”

W latach 2018–2020, w ramach programu „Welcome to Poland”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, w Instytucie Slawistyki PAN realizowano projekt „EASTWEST – Między Wschodem a Zachodem. Zwiększenie potencjału Instytutu Slawistyki PAN jako prestiżowego ośrodka badań międzynarodowych”.

W ramach projektu w Instytucie zrealizowano cztery typy zadań, których celem było podniesienie kompetencji kadry akademickiej i potencjału instytucji w przyjmowaniu osób z zagranicy, przygotowanie organizacyjne do obsługi studentów i kadry zagranicznej oraz rozwijanie działań związanych z internacjonalizacją w domu. Kluczowym działaniem było również kształtowanie postaw otwartości i tolerancji w środowisku akademickim.

W trakcie realizacji projektu przeprowadzono sześć dwuletnich kursów językowych, trzy warsztaty budowania kompetencji międzykulturowych oraz dwa warsztaty kształcenia umiejętności zarządzania nauką w warunkach wielokulturowości. Ponadto podjęto działania polegające na przygotowaniu środowiska internetowego Instytutu Slawistyki PAN do obsługi zagranicznych uczonych, a także zakupiono dostęp do czterech międzynarodowych baz czasopism naukowych.

Projektem kierowała **dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk**.

1.2. Program POWER: studia doktoranckie „Pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej”

Instytut Slawistyki PAN od roku akademickiego 2018/2019 prowadzi w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER) „Humanistyczne interdyscyplinarne studia doktoranckie: pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej”. Sześcioro doktorantek i doktorantów w 2020 roku uczestniczyło w autorskim programie zajęć. Oprócz seminarium doktoranckiego,

doktoranci uczestniczyli w warsztatach nastawionych na zdobycie tzw. „umiejętności miękkich”, w tym upowszechnianie wyników badań czy pozyskiwanie funduszy na granty badawcze. Warunkiem zaliczenia warsztatów było złożenie wniosku badawczego. W rezultacie troje z sześciorga doktorantów programu PO WER uzyskało prestiżowe granty i stypendia (dwa granty PRELUDIUM NCN i stypendium im. Iwanowskiej NAWA). Doktoranci uczestniczyli także w zajęciach z academic writing, w ramach których uczyli się o strategiach publikacyjnych. Centralnym punktem programu było międzynarodowe seminarium, w ramach którego zajęcia poprowadziło dziesięcioro wybitnych naukowców i naukowczyń z Polski i ze świata. Od kwietnia 2020 roku seminarium odbywało się w formie on-line.

Uzyskane przez Instytut Sławistyki PAN wsparcie finansowe pozwala uczestniczkom i uczestnikom studiów na udział w zagranicznych konferencjach naukowych, lektoratach z języków obcych, odbycie miesięcznego stażu w zagranicznej instytucji naukowej. Doktorantki i doktoranci otrzymują stypendium naukowe przez cały okres trwania studiów doktoranckich w Instytucie Sławistyki PAN. We wrześniu 2020 roku odbyła się ocena śródkresowa uczestniczek i uczestników studiów doktoranckich, w efekcie której troje z nich przez kolejne dwa lata studiów będzie dostawać podwyższone stypendium.

1.3. Grant PROM Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na międzynarodową wymianę stypendialną doktorantów i młodej kadry akademickiej

W 2019 roku Instytut Sławistyki PAN otrzymał z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej grant PROM, który po przedłużeniu będzie realizowany do 30 września 2021 roku. Grant ten przeznaczony jest dla doktorantów i doktorantek oraz młodej kadry akademickiej.

Mimo znacznego utrudnienia realizacji grantu PROM w 2020 roku ze względu na sytuację epidemiczną związaną z szerzeniem się wirusa COVID-19 na świecie, udało się w jego ramach zorganizować warsztaty prowadzone przez **dr hab. Nicole Dołowy-Rybińską, prof. IS PAN** (13-15.01.2020). Gośćmi warsztatów byli: prof. Charlotte Gooskens (University of Groningen, Niderlandy), dr Cordula Ratajczak (Serbski institut/Sorbisches Institut, Niemcy) oraz prof. Itesh Sachdev (SOAS University of London, Wielka Brytania). Uczestnicy warsztatów przedyskutowali koncepcję projektu

badawczego, o którego finansowanie ze środków europejskich będzie się starała dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska.

W dniach od 27 lipca do 9 sierpnia 2020 roku **mgr Nina Boichenko**, doktorantka III roku Instytutu Sławistyki PAN, odbyła czternastodniową kwerendę w kilku ośrodkach na Ukrainie (w Siewierodoniecku, Kramatorsku i Kijowie), w siedzibach organizacji Wostok-SOS, która udziela informacji, świadczy pomoc psychologiczną oraz doradztwo prawne osobom wewnątrznie przesiedlonym, zajmuje się monitorowaniem działań wojennych, naruszeniami praw człowieka oraz innymi problemami, z którymi się spotykają osoby wewnątrznie przesiedlone. Celem kwerendy było zebranie materiałów niezbędnych do napisania rozprawy doktorskiej pt. „Instytucje pierwszego kontaktu a tożsamość wewnątrznie przesiedlonych osób”.

W lipcu 2020 roku Komisja ds. rekrutacji doktorantów z zagranicy do programu PROM przyznała środki na czternastodniową kwerendę w Polsce panu Frederikowi Lange (Uniwersytet w Ratyzbonie). Ze względu na panującą sytuację epidemiczną wizyta studyjna została przełożona na wiosnę 2021 roku. Pozostałe planowane wyjazdy i wydarzenia także zostały przesunięte na rok 2021.

2. SUKCESY MŁODYCH NAUKOWCÓW – DOKTORANTÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN

W czerwcu 2020 roku **mgr Tymoteusz Król**, doktorant w Instytucie Sławistyki PAN, znalazł się w gronie laureatów Programu im. Wilhelminy Iwanowskiej Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Celem programu jest zwiększenie mobilności międzynarodowej doktorantów polskich uczelni przez umożliwienie im prowadzenia badań naukowych lub zajęć dydaktycznych w najlepszych zagranicznych ośrodkach na całym świecie. Mgr Tymoteusz Król będzie się zajmował krytyczną analizą tekstów badaczy wysp językowych na temat Wilamowic, szczególnie kontaktów germańsko-słowiańskich. Stypendium realizuje w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu Wiedeńskiego, gdzie przebywa od października 2020 roku. 66 stypendystów wyłoniono spośród 228 doktorantów, którzy złożyli wnioski.

W listopadzie 2020 roku dofinansowanie w konkursie PLEUDIUM 19 Narodowego Centrum Nauki uzyskały dwa projekty uczestników trzeciego roku studiów doktoranckich „Pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej”

realizowanych w ramach programu PO WER w Instytucie Slawistyki PAN. Pierwszy z nich, pt. „Strategie zachowania i transmisji języka mniejszościowego w mieszanych językowo górnołużycko-niemieckich rodzinach na Górnych Łużycach w Niemczech” otrzymała **mgr Sara Mićkec/Mitschke** (opieka naukowa: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN). Drugi, zatytułowany „Mazurzy – znikające świadectwo językowej przeszłości polsko-niemieckiego pogranicza. Współczesne praktyki językowe potomków rodzimej ludności Mazur” będzie realizować **mgr Piotr Szatkowski** (opieka naukowa: dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN). „Preludium” przeznaczone jest dla naukowców nieposiadających stopnia doktora. W konkursie PRELUDIUM 19, w panelu „Kultura i twórczość kulturowa” (HS2) złożono 109 wniosków, z czego do finansowania wybrano 15.

3. NAGRODY I STYPENDIA OTRZYMANE PRZEZ PRACOWNIKÓW INSTYTUTU

W lutym 2020 roku, w uznaniu za wybitne osiągnięcia naukowe i edukację na temat Holokaustu, **prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir** otrzymała prestiżowe dziewięciomiesięczne stypendium badawcze w Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie (2021–2022 J. B. and Maurice C. Shapiro Senior Scholar-in-Residence Fellowship). **Prof. Joanna Tokarska-Bakir** otrzymała też (jako współautorka monografii) zbiorową Nagrodę Rady Naukowej Słowackiej Akademii Nauk za osiągnięcia naukowo-badawcze dla autorów monografii naukowej *Slovenský romantizmus: synopticko-pulzačný model kultúrneho javu*, red. Peter Zajac, Ľubica Schmarcová, Brno 2019.

W kwietniu 2020 roku **dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN** została członkinią Management Committee COST Action CA19102: Language In The Human-Machine Era, realizowanego od października 2020. Kierownikiem akcji jest dr Dave Sayers z University of Jyväskylä (Finlandia). Celem sieci jest wypracowanie sposobów współpracy między lingwistami i badaczami społecznymi zajmującymi się językami oraz twórcami technologii. Badacze z całego świata w oparciu o istniejące badania oraz dyskusje międzydziedzinowe przyglądają się możliwym scenariuszom funkcjonowania języków w świecie wysoko zaawansowanych technologii, wynikającym z niego zagrożeniom i korzyściom. Dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN jest wiceprzewodniczącą grupy roboczej „Language diversity, vitality and endangerment”, analizującej wpływ nowych technologii na zróżnicowanie językowe świata, żywotność języków oraz ich zagrożenie.

Dnia 4 października 2020 roku odbyła się gala wręczenia nagród laureatom IX edycji konkursu im. Majera Bałabana na najlepsze prace magisterskie i doktorskie o Żydach i Izraelu. Jury w tym roku wyjątkowo postanowiło przyznać *ex aequo* dwie pierwsze nagrody w kategorii prac doktorskich. Jedną z nich została przyznana **dr Karolinie Panz** za dysertację „Zagłada żydowskich mieszkańców Nowego Targu w perspektywie mikrohistorycznej” obronioną na Uniwersytecie Warszawskim.

Dysertacja **dr Karoliny Panz** zdobyła też w listopadzie 2020 roku *ex aequo* pierwszą nagrodę w VIII edycji Konkursu im. Inki Brodzkiej-Wald na najlepszą pracę doktorską dotyczącą współczesności z dziedziny humanistyki, obronioną w 2019 roku. Dr Karolina Panz jest zatrudniona w Instytucie Sławistyki PAN na stanowisku post-doc w projekcie „Pogrom krakowski 11 sierpnia 1945 na tle porównawczym” (kierownik prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir).

Dnia 30 listopada 2020 roku na posiedzeniu plenarnym Komitetu Językoznawstwa PAN ogłoszono wyniki konkursu o nagrodę za wybitne publikacje naukowe w zakresie językoznawstwa, wydane w roku 2019. Podstawowym kryterium oceny prac zgłoszonych do konkursu był ich wkład w rozwój językoznawstwa jako dyscypliny naukowej, zwłaszcza oryginalność tematyki badawczej i nowatorstwo zastosowanej metodologii. W kategorii prac zespołowych nagrodę Komitetu Językoznawstwa PAN otrzymały dwa zeszyty ***Słownika stereotypów i symboli ludowych – Kwiaty i Zioła*** opublikowane przez Wydawnictwo UMCS. Ludowy „kwietnik” i „zielnik” został opracowany przez wspólny Zespół Etnolingwistyczny Instytutu Filologii Polskiej UMCS w Lublinie i Instytutu Sławistyki PAN. *Słownik stereotypów i symboli ludowych* jest długofalową pracą badawczą realizowaną według projektu z roku 1980, kiedy wydano zeszyt próbny. *Słownik* został zaplanowany na siedem tomów: I *Kosmos*, II *Rośliny*, III *Zwierzęta*, IV *Człowiek*, V *Społeczeństwo*, VI *Religia, demonologia*, VII *Czas, przestrzeń, miary, kolory*. Dotychczas ukazały się: tom I *Kosmos* oraz cztery pierwsze zeszyty tomu II *Rośliny*. W przygotowaniu są kolejne zeszyty tomu *Rośliny*. *Słownik stereotypów i symboli ludowych* jest pracą naukową finansowaną ze środków przeznaczonych na badania statutowe i własne Instytutu Sławistyki PAN i Instytutu Filologii Polskiej UMCS. Na realizację tomu II Instytut Filologii Polskiej UMCS otrzymał częściowe wsparcie w postaci grantu NPRH Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na lata 2015–2020 (nr 0024/NPRH3/H11/82/2015), jednak znaczącą część pracy wykonano w ramach prac własnych i statutowych Instytutu Filologii Polskiej UMCS i Instytutu Sławistyki PAN. W pracach nad trzema zeszytami tomu

II uczestniczyła pracowniczka Instytutu Sławistyki PAN **dr Agata Bielak** (wcześniej w przygotowaniu artykułów hasłowych do trzeciego i czwartego zeszytu tomu *Kosmos* brała udział także **dr Iwona Bielińska-Gardziel**, zatrudniona w IS PAN do roku 2020), w przygotowaniu drugiego zeszytu tego tomu udział miała **dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN**.

4. GRANTY NCN AFILIOWANE PRZY INSTYTUCIE SŁAWISTYKI PAN ZDOBYTE W 2020 ROKU

18 maja 2020 roku Narodowe Centrum Nauki rozstrzygnęło kolejne edycje swoich najpopularniejszych konkursów na projekty badawcze w zakresie badań podstawowych: „Opus”, „Preludium” i „Sonata”. Projekt „Sekularyzacja i literatura. Elity intelektualne w Bułgarii wobec problemu religii (1892–1944)” autorstwa **dr Eweliny Drzewieckiej** został zakwalifikowany do finansowania w ramach konkursu „Sonata 15”, skierowanym do osób posiadających stopień naukowy doktora, uzyskany od 2 do 7 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem. W konkursie złożono 990 wniosków, z czego do finansowania wybrano 158. W panelu „Kultura i twórczość kulturowa” (HS2) do finansowania skierowano ostatecznie 7 projektów.

Projekt „Intelektualna biografia Aleksandra Weissberga-Cybulskiego (1901–1964) i jego środowiska” **dr hab. Ireny Grudzińskiej-Gross, prof. IS PAN** uzyskał dofinansowanie w ramach konkursu „Opus 18” Narodowego Centrum Nauki. W konkursie „Opus 18” złożono 2133 wniosków, z czego do finansowania wybrano 350. W panelu „Wiedza o przeszłości” (HS3) do finansowania skierowano ostatecznie 21 projektów.

W listopadzie 2020 roku Narodowe Centrum Nauki rozstrzygnęło kolejne konkursy „Opus”. Projekt „Topos »wmurowanej kobiety« w kulturach Europy południowo-wschodniej i Węgier” **dr hab. Grażyny Szwat-Gyłybowej, prof. IS PAN** uzyskał dofinansowanie w ramach konkursu „Opus 19” Narodowego Centrum Nauki. W panelu „Kultura i twórczość kulturowa” (HS2) do finansowania skierowano ostatecznie 16 projektów.

W panelu „Wiedza o przeszłości” (HS3) konkursu „Opus 19” do finansowania skierowano 23 projekty, w tym projekt „Z Polski pod zaborami do Imperium Osmańskiego – bohaterowie kategorii pomiędzy kulturami w XIX wieku jako transkulturowi agenci, którzy przyczynili się do wymiany idei pomiędzy Europą a Bliskim Wschodem” **dr**

Agnieszki Aysen Kaim. Łącznie w konkursie „Opus 19” złożono łącznie 2424 wniosków, z czego do finansowania wybrano 352, w tym dwa złożone przez IS PAN.

W grudniu 2020 roku **dr Robert David Borges** został laureatem konkursu POLS Narodowego Centrum Nauki. POLS jest konkursem wspierającym mobilność, realizowanym w formule małych grantów dla naukowców z całego świata, którzy chcą prowadzić badania w Polsce. Od 2021 roku dr Robert David Borges będzie realizował w Instytucie Slawistyki PAN swój dwuletni projekt pt. „Nowi użytkownicy języków mniejszościowych: biegłość, odmiana i procesy zmian”. W konkursie naukowcy złożyli 99 wniosków na łączną kwotę ponad 74 mln zł, z czego do finansowania skierowano 39 projektów, w tym 10 z zakresu nauk humanistycznych, społecznych i o sztuce (HS). POLS jest jednym z trzech konkursów finansowanych w ramach III edycji Funduszy norweskich i EOG na lata 2014-2021 w ramach programu „Badania”, w którym NCN pełni rolę operatora odpowiedzialnego za badania podstawowe.

5. ZAKOŃCZENIE PROJEKTU „IDEE WĘDROWNE NA SŁOWIAŃSKICH BAŁKANACH”

Seria „Idee wędrowne na słowiańskich Bałkanach” poświęcona jest historii intelektualnej regionu, na którym względna bliskość językowa i terytorialna lokalnych kultur idzie w parze z ich ogromnym zróżnicowaniem cywilizacyjnym, historyczno-kulturowym, wyznaniowym, etnicznym, narodowym, społecznym, co czyni ten stosunkowo niewielki obszar interesującym obiektem eksploracji.

Pomysł serii zrodził się pod wpływem badań prowadzonych w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki „Idee wędrowne na słowiańskich Bałkanach. XVIII–XX wiek” (OPUS 2014/13/B/HS2/01057), realizowanego w Instytucie Slawistyki PAN w latach 2015–2018 przez wieloosobowy zespół, którego najściślejsze grono stanowili **dr hab. Grażyna Szwat-Gylybowa, prof. IS PAN** (kierowniczka grantu), dr hab. Dorota Gil, prof. UJ i prof. dr hab. Lech Miodyński (główni wykonawcy), **dr Anna Boguska, dr Ewelina Drzewiecka, dr Agata Jawoszek-Goździk, dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk**, dr hab. Celina Juda, prof. UJ, dr Damian Kubik, dr Jasmina Šuler-Galos i dr Katarzyna Sudnik (wykonawcy) i przy współpracy autorskiej wielu osób, w tym **dr Agnieszki Aysen Kaim.**

Seria stanowi nowatorski projekt wydawniczy, w ramach którego do chwili obecnej ukazały się prace prezentujące region nie tylko przez najczęściej

wykorzystywane w jego opisie kategorie geopolityczne, lecz przede wszystkim z perspektywy kształtowania się lokalnych nowoczesnych imaginariów społecznych. W latach 2018-2020 w ramach serii opublikowano efekty pracy nad wspomnianym wieloautorskim projektem badawczym, a mianowicie 10 tomów *Leksykonu idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach. XVIII-XXI wiek* (pod red. Grażyny Szwat-Gyłybowej, we współpracy z Dorotą Gil i Lechem Miodyńskim).

Główny korpus *Leksykonu* składa się z haseł-artykułów na temat historii 27 wybranych idei najpierw antycypujących, a następnie modelujących procesy modernizacyjne w regionie: agraryzm, anarchizm, ewolucja, humanizm, historia, kapitalizm, klerykalizacja, konfesje, konserwatyzm, kształcenie, kultura, liberalizm, naród, nowoczesność, ojczyzna, oświata, oświecenie, polityka, postęp, racjonalizm, reformacja, religia, rewolucja, sekularyzacja, socjalizm, tradycja, uniwersalizm. Ich zmieniająca się pod wpływem lokalnych warunków semantyka została przebadana odrębnie dla każdego z siedmiu współczesnych krajów południowej Słowiańszczyzny: Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Chorwacji, Czarnogóry, Macedonii, Serbii i Słowenii. W kolejnych tomach prezentowane są triady idei, które dobrane zostały arbitralnie, ale z myślą o ich korelacji w ramach europejskich dyskursów modernizacyjnych i antymodernizacyjnych.

I tak w tomie pierwszym zaprezentowane zostały opracowania trzech idei: oświecenia, religii i racjonalizmu. Drugi tom poświęcony został ideom historii, ewolucji i rewolucji. W trzecim znalazły się opracowania idei konserwatyizmu, liberalizmu i narodu. W czwartym przedstawiono idee nowoczesności, sekularyzacji i postępu, które modelują podstawy światowych imaginariów politycznych, kulturowych, a nawet religijnych na badanych obszarze. W piątym: idee kultury, kształcenia i humanizmu, ważne dla europejskiego imaginarium kondycji intelektualnej człowieka jako kluczowego aspektu tworzenia się społeczeństw. W tomie szóstym: opracowania idei oświaty, tradycji i uniwersalizmu. W siódmym: klerykalizacji, konfesji i reformacji. W ósmym: kapitalizmu, ojczyzny i polityki. W tomie dziewiątym: agraryzmu, anarchizmu i socjalizmu. Tom dziesiąty różni od wcześniejszych charakter i funkcja zawartych w nim opracowań, które nazwane zostały „hasłami podporządkowanymi”. Stanowią one dopełnienie „haseł podstawowych” z tomów 1–9 o opis i interpretację takich zjawisk, które badacze uznali za warte wyeksponowania z racji ich wielokierunkowych i wielowartościowych funkcjonalizacji w sferze imaginariów zbiorowych, a które z powodu przyjętych

ograniczeń objętości nie mogły się zmieścić w tekstach głównych. Etykiety 92 wybranych arbitralnie haseł podporządkowanych należą do heterogenicznego porządku myślenia potocznego właściwego badanym kulturom słowiańskiego Południa; to swego rodzaju „miejsca pamięci”, przechowywane w lapidariach świadomości kulturowej. Zetknięcie różnych dyskursów i sposobów mówienia o świecie, dokumentuje przygodność towarzyszącą wytwarzaniu lokalnych wyobrażeń na temat tzw. uniwersaliów kulturowych nowoczesności. We wszystkich 10 tomach *Leksykonu idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach* Czytelnik znajdzie wiele syntetycznie wyrażonych oryginalnych, opartych na źródłach przemyśleń badaczy na temat zmagania kultur południowosłowiańskich z nowoczesnością.

Wszystkie tomy *Leksykonu* znajdują się w wolnym dostępie w repozytorium iReteslaw tworzonym przez Instytut Sławistyki PAN: <https://ispan.waw.pl/ireteslaw/handle/20.500.12528/1076>

6. WSPÓŁPRACA POLSKO-UKRAIŃSKA INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN I NARODOWEJ AKADEMII NAUK UKRAINY

Wspólnym wynikiem badań **dr hab. Heleny Krasowskiej, prof. IS PAN**, Lecha Aleksiego Suchomłynowa i Piotra Sihedy jest wydana w 2020 roku monografia *Socjolingwistyczne kompendium* (Polska Akademia Nauk, Kijów, 2020, ss. 336). Monografia ta stanowi jeden z rezultatów prowadzonych zespołowo badań naukowych w ramach projektu III Międzynarodowa praktyczno-naukowa konferencja „Współczesne metody nauczania języka polskiego” finansowanego w ramach programu Działalność Upowszechniająca Naukę Polskiej Akademii Nauk oraz Przedstawicielstwa Polskiej Akademii Nauk w Kijowie.

Monografia ta podejmuje szereg problemów związanych z językiem w społeczeństwie. Autorzy omawiają najważniejsze terminy socjolingwistyczne: poruszony został problem języka ojczystego i rozróżnienie w nabywaniu oraz uczeniu się kolejnych języków. Niezmiernie ważne zagadnienie wielojęzyczności to kod językowy oraz przełączenia kodów językowych. W dalszej części przedstawiono problem kontaktów językowych, które zachodzą na różnych poziomach, tak indywidualnym, jak i grupowym czy też terytorialnym. Omówiony został też problem kierunków badań socjolingwistycznych, w tym: socjolingwistyka synchroniczna, socjolingwistyka

diachroniczna, makrosocjolingwistyka. mikrosocjolingwistyka, socjolingwistyka teoretyczna i eksperymentalna, socjolingwistyka a socjologia języka oraz socjolingwistyka stosowana. Nie zabrakło w tej książce również społecznego aspektu językowej komunikacji. Autorzy zwracają także uwagę na język i społeczeństwo. Piszą o języku jako czynniku etnicznej lub kulturowej grupy oraz o języku i kulturze. Bardzo ważny aspekt rozpatrywany przez autorów monografii to kierunki polityki językowej państwa oraz obecny status językowy państwa ukraińskiego.

Celem monografii jest zapoznanie przyszłych socjologów i filologów, a także osób zainteresowanych tym zagadnieniem, z podstawowymi pojęciami, problemami i metodami socjolingwistyki – nauki rozwijającej się na styku językoznawstwa, psychologii społecznej i etnografii oraz badającej problemy związane ze społecznością i językiem, ich funkcjami społecznymi, mechanizmem wpływu czynników społecznych na język i rolę języka w społeczeństwie.

Rezultaty tych niezwykle ważnych badań naukowych prowadzonych we współpracy międzynarodowej przez dr hab. Helenę Krasowską, prof. IS PAN, prof. Lecha Aleksego Suchomłynowa i dr. Piotra Sihedę stanowią trwały wkład w humanistykę światową. Niepodważalną wartością współpracy uczonych było dążenie do utworzenia interdyscyplinarnego zespołu realizującego wspólne przedsięwzięcia naukowe.

Uczeni zadbali również o to, by ich ustalenia wyszły poza wąski krąg świata akademickiego. Wymienić można kilka płaszczyzn współpracy: organizacja wspólnych konferencji naukowych o profilu slawistycznym; wspólne badania terenowe; organizacja Dni Polskich w Berdiańsku; organizacja polskiego Festiwalu Nauki, prowadzenie zajęć popularno-naukowych z młodzieżą oraz studentami promujących kulturę polską. Zainteresowania badaczy ukraińskich i polskich skupiają się wokół takich dyscyplin nauki jak językoznawstwo, kulturoznawstwo i literaturoznawstwo, historia, socjologia, etnografia. Efekty tej współpracy to między innymi: cykl wspólnych konferencji naukowych pt.: „III Międzynarodowa praktyczno-naukowa konferencja „Współczesne metody nauczania języka polskiego”. W najbliższych latach wspólne badania polskich i ukraińskich uczonych w zakresie językoznawstwa i kulturoznawstwa będą nie tylko kontynuowane, ale pojawią się następne wieloletnie projekty. W 2020 roku badacze prowadzili dyskusje o wspólnych przedsięwzięciach naukowych, szczególnie ważnych w kontekście aktualnych konfliktów wokół ukraińskiej tożsamości i dynamicznej sytuacji językowej w tej części Europy.

7. UDZIAŁ INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN W KONSORCJACH DARIAH-PL I CLARIN

W 2020 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego podjęło decyzję w sprawie utworzenia **Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej** skupiającej infrastrukturę o najwyższym potencjale doskonałości naukowej. W obszarze nauk społecznych i humanistycznych znalazły się dwie infrastruktury, które współtworzy Instytut Slawistyki PAN: CLARIN (wspólne zasoby językowe i infrastruktura technologiczna) oraz DARIAH-PL (cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce). Sieci zostały wpisane do Mapy na wniosek Politechniki Wrocławskiej (CLARIN) i Uniwersytetu Warszawskiego (DARIAH-PL).

W roku 2020 zespół Instytutu Slawistyki PAN pracujący w konsorcjum **CLARIN-PL** (Common Language Resources and Technology Infrastructure) realizował prace w ramach trzeciego etapu utrzymania i rozbudowy polskiej infrastruktury badawczej. Prace obejmowały zadania polegające na 1) utrzymaniu, pielęgnacji i znacznej rozbudowie czterech wielojęzycznych korpusów polsko-słowiańsko-bałtyckich (pl-lt, pl-bg, pl-ru, pl-uk), 2) utworzeniu sześciu nowych korpusów (lt-bg, lt-ru, lt-uk, bg-ru, bg-uk, ru-uk) oraz 3) testowaniu narzędzi, opracowywanych przez innych konsorcjantów.

W roku 2020 został uruchomiony projekt operacyjny inteligentny rozwój, **CLARIN-PL-BIZ**, w którym obok pięciu polskich instytucji naukowych uczestniczy ponad 30 osób prawnych. Zespół Instytutu Slawistyki PAN odpowiada za realizację quasi-referencyjnych korpusów z bazowym językiem polskim konstruowanym na rzecz rozwoju narzędzi lingwistycznych w perspektywie sztucznej inteligencji. Rok 2020 upłynął na planowaniu zadań oraz wykonaniu niezbędnych prac wstępnych, obejmujących m.in. kwerendę językowych zasobów cyfrowych, analizę wewnętrznego zrównoważenia referencyjnych korpusów poszczególnych języków słowiańskich i bałtyckich oraz testy jakościowe tagerów. Przygotowano założenia i nakreślono strukturę tychże korpusów.

W roku 2020 działania konsorcjum **DARIAH-PL** skoncentrowane były na przygotowaniu wniosku projektowego zatytułowanego „Cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce DARIAH-PL”. Instytut Slawistyki PAN przystąpił do konsorcjum projektowego, w którego skład weszło 16 instytucji naukowych należących do DARIAH-PL. Złożony wniosek w konkursie Program Operacyjny

Inteligentny Rozwój 2014-2020 działanie 4.2. został oceniony pozytywnie i zajął drugie miejsce w konkursie.

W 2020 roku w ramach DARIAH-PL kontynuowane były również prace w grupie roboczej „Sławistyka cyfrowa”. Działania grupy koncentrowały się w trzech obszarach: informatyczno-technicznym, dydaktyczno-popularyzatorskim, naukowo-badawczym. Obszar informatyczno-techniczny polegał na modernizacji systemu informacyjno-wyszukiwawczego z zakresu bibliografii językoznawstwa sławistycznego oraz stworzeniu możliwości generowania wielojęzycznych słowników słów kluczowych współczesnego językoznawstwa sławistycznego, które mapują aktualne pola badawcze tej dyscypliny. W tym obszarze wykonano następujące zadania: a) inwentaryzację kodu, analizę dotychczas użytych technologii i wersji poszczególnych komponentów (serwer aplikacji, baza danych, biblioteki zależne), testy, ocena jakości kodu; b) przeniesienie kodu do repozytorium online gitlab.com; c) migrację problematycznych zależności do nowszych wersji; konteneryzację infrastruktury: baza danych Postgres, serwer aplikacji JBoss, serwer web Nginx; automatyczne wdrożenia zmian w kodzie oraz uruchomienie serwera testowego. Uruchomiono także eksport słów kluczowych i wprowadzenie różnych wersji językowych. W ramach popularyzacji udostępniono ponad 750 wielojęzycznych rekordów z zakresu językoznawstwa sławistycznego wraz z wielojęzycznymi słowami kluczowymi w wolnym dostępie w Internecie. Obszar naukowo-badawczy polegał na przygotowaniu kilku tekstów poświęconych wielojęzycznym słownikom słów kluczowych językoznawstwa sławistycznego. Część zadań grupy roboczej w 2020 roku finansowana była w ramach umowy 570/P-DUN/2019 ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

8. MIĘDZYNARODOWY ODZEW NA MONOGRAFIĘ PROF. DR HAB. JOANNY TOKARSKIEJ-BAKIR PT. *POD KLĄTWĄ. SPOŁECZNY PORTRET POGROMU KIELECKIEGO*

W 2020 roku z międzynarodowym zainteresowaniem nadal spotykała się monografia autorstwa **prof. dr hab. Joanny Tokarskiej-Bakir** pt. *Pod klątwą. Społeczny portret pogromu kieleckiego*, wydana w 2018 roku i kilkakrotnie nagradzana oraz nominowana do nagród w 2019 roku. Na stronie Collège de France opublikowano recenzję tej monografii: <https://laviedesidees.fr/1946-le-pogrom-de-Kielce.html>. Na temat publikacji

wypowiedział się również niemiecki recenzent Kai Struve, a tekst został opublikowany w poważanej sieci historyczno-socjologicznej H / SOZ / KULT. Recenzja jest dostępna pod adresem: <https://www.hsozkult.de/publicationreview/id/reb-27279>. Angielska wersja książki *Pod klątwą* ukaże się w amerykańskim wydawnictwie Cornell University Press (współwydawcą będzie The United States Holocaust Memorial Museum z Waszyngtonu) w 75. rocznicę pogromu kieleckiego.

Pod klątwą. Portret społeczny pogromu kieleckiego to mikrohistoryczny fresk, odsłaniający wiele zupełnie nieznanych aspektów pogromu. Monografia stawia sobie dwa główne cele. Zadaniem tomu pierwszego, zawierającego szczegółową analizę pogromu, była prezentacja społecznego kontekstu, w którym stał się on możliwy: nastrojów, przekonań, światopoglądów, ścierających się w kieleckim życiu codziennym w drugim roku po wojnie. Celem tomu drugiego było skompletowanie najważniejszych źródeł dokumentujących to zdarzenie, w tym wielu niepublikowanych zeznań Żydów ocalałych z pogromu. Pozwoliły one na zrekonstruowanie doświadczenia ofiar obłożonych w domu przy ul. Planty 7. W dalszej perspektywie zgromadzona w tomie dokumentacja umożliwiła skorygowanie dotychczasowych list ofiar, z których aż 17 pozostało bez identyfikacji. Przyczynkiem do fenomenu świadectwa jest też zestawienie zeznań sprawców i ofiar, które dzieli pięć dekad pomiędzy śledztwami.

9. MONOGRAFIE PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN W 2020 ROKU

W roku 2020 ukazało się **15** monografii autorskich pracowników Instytutu Slawistyki PAN, **1** monografia współautorska oraz **12** tomów monografii wieloautorskich, których redaktorami i redaktorkami byli pracownicy i pracowniczki Instytutu:

- **Jakub Lubomir Banasiak**, *Procesy nominalizacyjne w zdaniach wyrażających relację przyczynowo-skutkową (na materiale języka polskiego i bułgarskiego)*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna;
- **Anna Boguska**, *Życie na wyspach. Chorwacka współczesna proza insularna*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna;
- **Dorota Dobrzyńska**, *Czarny romantyzm we współczesnej literaturze popularnej. Wybrane zagadnienia*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk;

- **Nicole Dołowy-Rybińska**, *No One Will Do This For Us. The Linguistic and Cultural Practices of Young Activists Representing European Linguistic Minorities*, tłum. Daniel Sax, Peter Lang Publishing Group (przekład monografii *Nikt za nas tego nie zrobi. Praktyki językowe i kulturowe młodych aktywistów mniejszości językowych Europy*, 2017);
- **Marcin Fastyn**, *Stylizacja leksykalna utworów nurtu fantastyczno-ludycznego Stanisława Lema w przekładach na język bułgarski*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk;
- **Ewa Golachowska**, *Conversations with God: Multilingualism among the Catholics in Belarus in the Late Twentieth and Early Twenty-First Centuries: Sociolinguistic Study*, tłum. Benjamin Koschalka, Peter Lang Publishing Group (przekład monografii *Jak mówić do Pana Boga? Wielojęzyczność katolików na Białorusi na przełomie XX i XXI wieku*, 2012);
- **Irena Grudzińska-Gross**, *Miłość i długi cień wojny*, Fundacja Pogranicze;
- **Agnieszka Aysen Kaim**, *Ludzie dwóch kultur – wybrane przypadki transgresji kulturowej Polaków w Imperium Osmańskim w XVII, XVIII i XIX wieku*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk;
- **Agnieszka Aysen Kaim**, *Meddah, turecki teatr jednego aktora. Spotkanie tradycji kultury ustnej z kulturą widowiskową*, Uniwersytet Warszawski;
- **Helena Krasowska**, *Języki mniejszością. Status – prestiż – dwujęzyczność – wielojęzyczność*, Uniwersytet Warszawski;
- **Pawło Levchuk**, *Trójjęzyczność ukraińsko-rosyjsko-polska Ukraińców niepolskiego pochodzenia*, Księgarnia Akademicka;
- **Ewa Masłowska**, *Mediating the Otherworld in Polish Folklore: A Cognitive Linguistic Perspective*, tłum. Maria Fengler, **Piotr Styk**, Peter Lang Publishing Group (przekład monografii *Ludowe stereotypy obcowania świata i zaświatów w języku i kulturze polskiej*, 2016);
- **Agnieszka Pluwak**, *Ramy semantyczne w tekstach umów najmu – analiza konfrontatywna polsko-angielsko-niemiecka*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk;
- **Dorota K. Rembiszewska**, *Gwary Mazur wschodnich w XIX wieku (na podstawie ankiet Georga Wenkera do Niemieckiego atlasu językowego)*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk;

- **Katarzyna Roman-Rawska**, *Nowy realizm w rosyjskim polu literackim po 1991 roku. Literatura i polityka*, Uniwersytet Warszawski;
- **Helena Krasowska**, Олексій Сухомлинов, Петро Сигеда, *Соціолінгвістичний компендіум*, Polska Akademia Nauk;
- **Anna Engelking** (red.), Józef Obrębski, *The Giaours of Macedonia. Selected writings*, Oficyna Naukowa;
- **Helena Krasowska**, Magdalena Pokrzyńska, **Ewa Wróblewska-Trochimiuk** (red.), *Bukowina. Dziedzictwo językowe i kulturowe*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, Muzeum Etnograficzne w Ochli-Zielona Góra, Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile;
- **Tymoteusz Król**, Bartłomiej Chromik, Maria Małanicz-Przybylska (red.), *Wilamowianie i ich stroje*, Uniwersytet Warszawski;
- **Ewa Masłowska**, Joanna Jurewicz, **Dorota Pazio-Wlazłowska** (red.), *The Soul in the Axiosphere from an Intercultural Perspective*, t. 1, Cambridge Scholars Publishing;
- **Ewa Masłowska**, Joanna Jurewicz, **Dorota Pazio-Wlazłowska** (red.), *The Soul in the Axiosphere from an Intercultural Perspective*, t. 2, Cambridge Scholars Publishing;
- **Joanna Roszak**, Rafał Koschany, Joanna Maleszyńska (red.), *Republika musicali. Historia – gatunek – interpretacje*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
- **Joanna Roszak**, Jan Stolarczyk (red.), Tymoteusz Karpowicz, *Eseje*, Warstwy;
- **Grażyna Szwat-Gyłybowa** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII–XXI wiek. Tom 7. Klerykalizacja, konfesje, reformacja*, (przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna;
- **Grażyna Szwat-Gyłybowa** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII–XXI wiek. Tom 8. Kapitalizm, ojczyzna, polityka*, (przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna;
- **Grażyna Szwat-Gyłybowa** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII–XXI wiek. Tom 9. Agraryzm, anarchizm, socjalizm*, (przy

współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna;

- **Grażyna Szwat-Gyłybowa** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII–XXI wiek. Tom 10. Hasła podporządkowane*, (przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna.
- Bartmiński Jerzy, Niebrzegowska-Bartmińska Stanisława (red.), **Bielak Agata**, Michalec Anna, Szadura Joanna (współpraca redakcyjna), *Słownik stereotypów i symboli ludowych. T. 2. Rośliny. Z. 5. Drzewa owocowe i iglaste*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, ISBN 978-83-227-9416-6, 299 ss.

III. TEMATY STATUTOWE

Instytut Sławistyki PAN prowadzi interdyscyplinarne badania nad językami, literaturami, historią i zagadnieniami narodowościowymi na obszarze Słowiańszczyzny. Prace naukowe w IS PAN prowadzone są w ramach sześciu pól badawczych.

Tematy statutowe: **13**

1. POLE BADAWCZE: KULTUROWE DZIEDZICTWO SŁOWIAŃSZCZYZNY. BADANIA DIACHRONICZNE

Projekty realizowane w tym polu mają na celu badanie i opis duchowego dziedzictwa kulturowego narodów słowiańskich. Prowadzone są diachroniczne prace badawcze, dokumentacyjne i edytorskie, których efektem są leksykony, słowniki, atlasy, opracowania materiałowe, źródłowe i bibliograficzne, monografie autorskie i zbiorowe o fundamentalnym znaczeniu dla humanistyki. Wykonywane są unikatowe projekty z zakresu leksykografii, w tym Słownik prasłowiański. Powstają wielotomowe edycje tekstów źródłowych z zakresu historii i literatur słowiańskich. Prowadzone są interdyscyplinarne sławistyczne badania diachroniczne z zakresu historii języków słowiańskich, onomastyki, dialektologii historycznej, leksyki i języka pisarzy. Ponadto prowadzone są rusycystyczne i ukrajinistyczne badania literaturoznawcze i kulturoznawcze (literatura, sztuka, teatrologia, antropologia kultury).

1.1. Sławistyczne i polonistyczno-latynistyczne badania historycznojęzykowe

W ramach tematu prowadzone są oryginalne badania nad terminologią polską i słowiańską i perspektywie historycznej i językowej. Analizie podlegają zarówno teksty literackie i szeroko pojęta twórczość słowna, prowadzone są prace w oparciu o źródła historyczne, słowniki i leksykony, jak i dyskutowane są zebrane w trakcie badań terenowych materiały prezentujące uzusy językowe. Omawiane są specyficzne formy języka i jego zastosowania, relacje i wpływy terminologii i słownictwa niesłowiańskiego na język polski i inne języki słowiańskie. Poszukiwane są stałe cechy językowe oraz ich zmienne. Analiza dokonywana jest z uwzględnieniem szerokiego tła przemian historycznych, społecznych i kulturowych danego obszaru. Prowadzone prace odnoszą się także do zjawisk fonetycznych i onomastyki. Celem tematu jest zbadanie zjawisk

historycznojęzykowych zachodzących w obszarze Słowiańszczyzny oraz relacji językowych na styku polsko-łacińskim.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczyni i wykonawcy tematu:

prof. dr hab. Jerzy Duma

dr hab. Mariola Jakubowicz, prof. IS PAN

dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN

dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN

dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN

dr Arleta Łuczak

mgr Szymon Pogwizd

Współpraca: prof. Zofia Zaron, dr Magdalena Żabowska, dr hab. Agnieszka Słoboda, Kacper Kardas

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze i opracowywano zebrane materiały. Wygłoszono 3 referaty na konferencjach, złożono do druku 5 artykułów. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Jankowiak Lucyna Agnieszka**, *Jeszcze o XVI-wiecznych synonimach padaczki*, w: *Fizyczne aspekty ludzkiego życia i ich odzwierciedlenie w języku i literaturze*, red. Leonarda Mariak, Uniwersytet Szczeciński, ISBN: 0860-2751, 2020, s. 67-76.
- **Jankowiak Lucyna Agnieszka**, *O pewnym typie haseł w XVI-wiecznych słownikach Bartłomieja z Bydgoszczy*, „Linguistica Copernicana”, nr 16/2019, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, ISSN 2080-1068, s. 381-390.
- **Jankowiak Lucyna Agnieszka**, *Trwałość synonimii w polskiej terminologii medycznej przełomu XIX i XX wieku*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, nr 54/2019, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2435, s. 1-23.
- **Łuczak Arleta**, *Wspomnienie. Elżbieta Kędelska (16 marca 1949 – 10 listopada 2014)*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, nr 55/2020, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2435.
- **Łuczak Arleta**, *Wykaz publikacji dr hab. Elżbiety Kędelskiej*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, nr 55/2020, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2435.

- **Sobotka Piotr**, *Этимология, развитие и древние функции польского же в сравнительно-историческом освещении*, „Труды Института русского языка им. В. В. Виноградова”, nr 23/2020, Институт русского языка им. В. В. Виноградова РАН, ISSN 2311-150X, s. 216-229.
- **Sobotka Piotr**, *Żabowska Magdalena, Zmiany wymagań syntaktycznych w procesach gramatyzacji i postgramatyzacji przyimków wyłączających*, „Prace Filologiczne”, nr 75(1)/2020, Uniwersytet Warszawski, ISSN 0138-0567, s. 447-502.

1.2. Edycje tekstów źródłowych z zakresu historii Słowian, w tym relacje polsko-węgierskie

W ramach tematu prowadzone są prace archiwalne i źródłoznawcze odnoszące się do historii krajów i ludów słowiańskich oraz zabytków literatury słowiańskiej. Zebrane źródła są poddawane analizie, a następnie wydawane i upowszechniane czytelnikom polsko- i niepolskojęzycznym, dzięki czemu historia i twórczość słowiańska udostępniana jest poza słowiańskim obszarem kulturowym. Do edycji przygotowywane są zarówno pisma stare, jak i dwudziestowieczne. Celem tematu jest wzbogacenie wiedzy dotyczącej zjawisk z zakresu historii Słowian oraz edycja unikatowych źródeł z tego obszaru.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawca tematu:

prof. dr hab. Ryszard Grzesik

Współpraca: dr hab. Anna Kotłowska, **mgr Barbara Grunwald-Hajdasz**

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze i opracowywano materiały, przygotowywano teksty, ich analizy, tłumaczenia i komentarze do tekstów. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Grzesik Ryszard**, *Etnogeneza Słowian w polskich kronikach średniowiecznych*, „Slavia Antiqua. Rocznik poświęcony starożytnościom słowiańskim”, nr 61/2020, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, ISSN 0080-9993, s. 41-51.
- **Grzesik Ryszard**, *Władysław Łokietek i Węgrzy. Kontynuacja długiej tradycji*, „W Sieci Historii”, nr 3-4/2020, s. 31-33.

1.3. Rusycystyczne i ukrainistyczne badania literaturoznawcze i kulturoznawcze

W ramach tematu prowadzone są interdyscyplinarne – zarówno literaturoznawcze, jak i odnoszące się do historii sztuki, antropologii i kulturoznawstwa – badania odnoszące się do literatury i twórczości artystycznej rosyjskiej i ukraińskiej. Badania mają na celu analizę zjawisk kulturowych w obrębie kultury rosyjskiej i ukraińskiej w perspektywie synchronicznej i diachronicznej. Podejmowane badania przyjmują zróżnicowaną metodologicznie perspektywę badawczą i odnoszą się do różnych zjawisk kulturowych (moda, wpływ innych kultur, urbanistyka) i gatunków literackich (powieść, dramat, twórczość słowna, tłumaczenia). Celem tematu jest zbadanie i analiza zjawisk kulturowych i literackich w obrębie kultury ukraińskiej i rosyjskiej.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczynie tematu:

dr hab. Grażyna Bobilewicz, prof. IS PAN

dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN

dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze, opracowywano materiały i prowadzono kwerendy zdigitalizowanych materiałów źródłowych. Wygłoszono 3 referaty na konferencjach, złożono do druku 5 artykułów do czasopism: „Matica Srpska Journal of Slavic Studies”, „Slavica Wratislaviensia”, „Didaskalia”. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Kotyńska Katarzyna**, *Contemporary Lviv: Facing the Past—Reinterpreting the Past*, w: *Lviv and Wrocław, Cities in Parallel? Myth, Memory, and Migration, c. 1890-Present*, red. Jan Fellerer, Robert Pyrah, Central European University Press, ISBN: 978-963-386-323-7, 2020, s. 291-310.
- **Kotyńska Katarzyna**, *From Intellectual Trends to a Business Model: Habsburg Monarchy in Modern Ukrainian Culture*, w: *Continuities and Discontinuities of the Habsburg Legacy in East-central European Discourses Since 1918 (Wiener Galizienstudien)*, red. Magdalena Baran-Szołtys, Jagoda Wierzejska, Vandenhoeck & Ruprecht Verlag, ISBN: 978-3-8471-0923-5, s. 191-204.

- **Kotyńska Katarzyna**, *Росіяни і російськомовні у Львові: сусіди, витіснені з поля зору*, w: *Cossacks in Jamaica, Ukraine at the Antipodes: Essays in Honor of Marko Pavlyshyn*, red. Alessandro Achilli, Serhy Yekelchuk, Dmytro Yesypenko, Academic Studies Press, ISBN 978-1-6446-9301-8, 2020, s. 656-670.
- **Kotyńska Katarzyna**, *Polifonia i wielojęzyczność a przekład: dystopia Ołeha Szynkarenki „Kaharłyk”*, w: *Słowiańskie przyjemności*, t. 3, *Wielojęzyczność*, red. Elżbieta Solak, Barbara Popiołek, Bojana Todorović, Wydawnictwo „Scriptum”, ISBN 978-83-66084-00-1, s. 179-189.
- **Kotyńska Katarzyna**, *Rekonstruowanie pamięci. Problemy udostępniania ukraińskiej prozy lat dwudziestych i trzydziestych XX wieku polskiemu odbiorcy*, „Acta Universitatis Wratislaviensis Slavica Wratislaviensia”, nr 14/2020, Uniwersytet Wrocławski, ISSN 0137-1150, s. 267-275.
- **Osińska Katarzyna**, *Don Kichot i antropozofia: O tym, jak aktor Michaił Czechow pragnął zagrać rolę Rycerza Smętnego Oblicza i dlaczego roli tej nie zagrał*, „Pamiętnik Teatralny”, 69(1)/2020, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 0031-0522, e-ISSN 2658-2899, s. 145-162.
- **Osińska Katarzyna**, *Konstantin Stanisławski i Michaił Czechow w pracy nad „Balladyną”*, w: *Ślady teatru*, red. Dorota Jarząbek-Wasył, Tadeusz Kornaś, Uniwersytet Jagielloński, ISBN 978-83-233-4736-1, 2020, s. 127-147.

2. POLE BADAWCZE: TOŻSAMOŚCI NARODOWE I REGIONALNE SŁOWIAN (MITY, IDEE, PAMIĘĆ ZBIOROWA)

Badania w tym polu są skoncentrowane na problematyce narodowościowej ze szczególnym uwzględnieniem pamięci zbiorowej, idei, mitów i mitologemiki, symboliki oraz zagadnień językowych. Badania teoretyczne dotyczą tożsamości narodów słowiańskich (także polskiego) w kontekście integracji europejskiej i globalizacji. Prowadzone są teoretyczne studia narodowościowe nad relacjami Polski i Europy w ujęciu diachronicznym oraz badania nad etnicznością na terenie Słowiańszczyzny. Przedmiotem badań jest też antropologiczna interpretacja kultury współczesnej. Odrębnym podpołem są badania nad pamięcią społeczną (*memory studies*), w tym unikatowe badania nad białoruską pamięcią historyczną. Prowadzone są także kulturoznawcze studia nad tożsamością kulturową na Bałkanach.

2.1. Bałkanistyczne badania narodowościowe – mity i idee

Temat odnosi się do mitów funkcjonujących na obszarze Słowiańszczyzny oraz idei formatujących narody i etnosy słowiańskie na przestrzeni wieków po współczesność. Analizowane są trajektorie idei krążących w świecie słowiańskim, pomiędzy Słowianami i innymi narodami oraz formy ich przekazu. Badacze przyglądają się duchowości i religijności Słowian; mitologemom i tradycjom ich kształtującym. Prowadzone są interdyscyplinarne badania w obrębie historii idei, antropologii i historii kultury, kulturoznawstwa i literaturoznawstwa. Prace badawcze dotyczą twórczości artystycznej, praktyk performatywnych i wizualnych. Badania odnoszą się do konkretnych kultur, jak również prowadzone są analizy komparatystyczne. Celem tematu jest pogłębienie wiedzy dotyczącej procesów kulturowych i narodowościowych na Bałkanach.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczynie tematu:

dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN

dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN

dr Anna Boguska

dr Ewelina Drzewiecka

dr Agata Jawoszek-Goździk

dr Agnieszka Aysen Kaim

dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze, opracowywano materiały i prowadzono kwerendy. Złożono do druku 5 artykułów/rozdziałów w monografii; zakończono przygotowywanie i publikowanie online 10 tomów *Leksykonu idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach (XVIII-XXI wiek)*; opublikowano 20. numer czasopisma „Slavia Meridionalis”. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Drzewiecka Ewelina**, (rec.) *W strefie ontologicznego półcienia (Magdalena Lubańska, Praktyki lecznicze w prawosławnych monasterach w Bułgarii.*

Perspektywa antropologii (post)sekularnej, Warszawa: WUW, 2019, 362 ss.), „Slavia Meridionalis”, nr 20/2020, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2400, s. 1-16.

- **Krasowska Helena**, Pokrzyńska Magdalena, **Wróblewska-Trochimiuk Ewa**, *Cultural heritage – Bukovina – community*, w: *Bukowina. Wspólne dziedzictwo językowe i kulturowe*, red. Magdalena Pokrzyńska, Ewa Wróblewska-Trochimiuk, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, Muzeum Etnograficzne w Ochli-Zielona Góra, Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile, ISBN 978-83-66369-34-4, e-ISBN: 978-83-66369-35-1, 2020, s. 19-27.
- **Krasowska Helena**, Pokrzyńska Magdalena, **Wróblewska-Trochimiuk Ewa**, *Dziedzictwo kulturowe – Bukowina – wspólnota*, w: *Bukowina. Wspólne dziedzictwo językowe i kulturowe*, red. Magdalena Pokrzyńska, Ewa Wróblewska-Trochimiuk, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, Muzeum Etnograficzne w Ochli-Zielona Góra, Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile, ISBN 978-83-66369-34-4, e-ISBN: 978-83-66369-35-1, 2020, s. 9-18.
- **Moroz-Grzelak Lilla**, *Perspektywa wyznaniowa w kreowaniu stereotypu Bułgara*, w: *Stereotypot v slavjanskite ezici, literaturi i kulturi //Стереотипът в славянските езици, литература и култура*, ISBN 978-954-07-4893-1, 2020, s. 433-440.
- **Szwat-Gyłybow Grażyna**, *Krząctwo i droga pielgrzyma we wspomnieniach Michaiła Madżarowa*, „Slavia Meridionalis”, nr 20/2020, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2400, s. 1-21.
- **Szwat-Gyłybow Grażyna** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach XVIII-XXI wiek. Tom 7. Klerykalizacja, konfesje, reformacja*, (we współpracy z Dorotą Gil i Lechem Miodyńskim), Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, ISBN 978-83-66369-14-6, 2020, 209 ss.
- **Szwat-Gyłybow Grażyna** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach XVIII-XXI wiek. Tom 8. Kapitalizm, ojczyzna, polityka*, (we współpracy z Dorotą Gil i Lechem Miodyńskim), Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, ISBN 978-83-66369-15-3, 2020, 221 ss.
- **Szwat-Gyłybow Grażyna** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach XVIII-XXI wiek. Tom 9. Agraryzm, anarchizm, socjalizm*, (we współpracy

z Dorotą Gil i Lechem Miodyńskim), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, ISBN 978-83-66369-16-0, 2020, 216 ss.

- **Szwat-Gyłybow Grażyna** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach XVIII-XXI wiek. Tom 10. Hasła podporządkowane*, red. Grażyna Szwat-Gyłybowa przy współpr. Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, ISBN: 978-83-66369-17-7, 2020, 336 ss.
- **Szwat-Gyłybow Grażyna**, (rec.) *O świecie zanurzone w modalności*, „Zeszyty Cyrylo-Metodiańskie”, nr 9/2020, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, ISSN 2449-8297, s. 154-158.
- **Wróblewska-Trochimiuk Ewa**, *O potrzebie widzialności. Dziedzictwo kulturowe a kultura wizualna*, w: *Bukowina. Wspólne dziedzictwo językowe i kulturowe*, red. Magdalena Pokrzyńska, Ewa Wróblewska-Trochimiuk, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, Muzeum Etnograficzne w Ochli-Zielona Góra, Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile, ISBN 978-83-66369-34-4, e-ISBN: 978-83-66369-35-1, 2020, s. 333-345.
- **Wróblewska-Trochimiuk Ewa** (tłum.), Ivan Zajec, *To, czego nie ma*, Disput Zagreb, ISBN 978-953-260-371-2, 2020, s. 1-74.
- **Wróblewska-Trochimiuk Ewa**, *W pułapce pojęć*, „Sprawy Narodowościowe. Seria nowa”, nr 52/2020, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2427, s. 1-9.

2.2. Badania nad pamięcią (memory studies): Białoruś, Litwa, Czechy

Temat odnosi się do mitów funkcjonujących na obszarze Słowiańszczyzny oraz idei formatujących narody i etnosy słowiańskie na przestrzeni wieków po współczesność. Analizowane są trajektorie idei krążących w świecie słowiańskim, pomiędzy Słowianami i innymi narodami oraz formy ich przekazu. Badacze przyglądają się duchowości i religijności Słowian; mitologemom i tradycjom ich kształtującym. Prowadzone są interdyscyplinarne badania w obrębie historii idei, antropologii i historii kultury, kulturoznawstwa i literaturoznawstwa. Prace badawcze dotyczą twórczości artystycznej, praktyk performatywnych i wizualnych. Badania odnoszą się do konkretnych kultur, jak

również prowadzone są analizy komparatystyczne. Celem tematu jest pogłębienie wiedzy dotyczącej procesów kulturowych i narodowościowych na Bałkanach.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczynie i wykonawcy tematu:

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN

dr Karolina Ćwiek-Rogalska

dr Małgorzata Kasner

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze, opracowywano materiały i prowadzono badania terenowe i kwerendy badawcze. Wygłoszono referaty na konferencjach, złożono do druku 9 artykułów/rozdziałów w monografiach; przygotowano do druku t. 6 rocznika „Homo Historicus”. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Ćwiek-Rogalska Karolina**, *“It’s scary here.” Haunted landscape as a research tool to look into post-expulsion landscapes*, „Polish Journal of Landscape Studies”, nr 3/6/2020, Instytut Kultury Europejskiej w Gnieźnie we współpracy z Instytutem Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, ISSN 2657-327X, s. 27-47.
- **Ćwiek-Rogalska Karolina**, *Jak badać pomniki ku czci poległych i zaginionych w I wojnie światowej na „Ziemiach Odzyskanych”?*, w: *Cmentarze i pomniki I wojny światowej po stuleciu. Stan badań i ochrony*, red. Małgorzata Karczewska, Ośrodek Badań Europy Środkowo-Wschodniej, ISBN: 978-83-950711-4-0, 2019, s. 161-176.
- **Ćwiek-Rogalska Karolina**, *Jak pisać o „Ziemiach Odzyskanych”?*, „Teksty Drugie”, nr 2/2020, Instytut Badań Literackich PAN przy wsparciu Stowarzyszenia Pro Cultura Litteraria i Uniwersytetu Jagiellońskiego, ISSN 0867-0633, s. 182-191.
- **Engelking Anna**, *Wśród żywych i zmarłych w białoruskim terenie (rejon lidzki, listopad 1993). Z notatnika etnografki*, w: *Antropologiczne wędrówki po „miejscach” bliskich i dalekich. Księga jubileuszowa dla Profesor Iwony Kabzińskiej*, red. Dagnosław Demski, Jarosław Derlicki, Anna Woźniak, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, ISBN: 978-83-66463-24-0, 2020, s. 107-120.

- **Kasner Małgorzata**, *O znaczeniu koncepcji kultury pamięci w badaniach miejskich (wileńskie studium przypadku)*, w: *Pod znakiem Orła i Pogoni. Polsko-litewskie związki naukowe i kulturowe w dziejach Uniwersytetu Wileńskiego. Zbiór studiów*, red. Irena Fedorowicz, Mirosław Dawlewicz, Kinga Geben, Vilniaus universiteto leidykla, 978-609-07-0077-8, 978-609-07-0076-1, 2020, s. 460-475.
- **Kasner Małgorzata**, *Twórca w czasach przełomu: nowe formy wyrażania wiary i religijności w tekstach Vaidotasa Daunysa*, „Acta Baltico-Slavica”, nr 44/2020, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2389, s. 65-84.
- **Smaliańczuk Aleksander**, *Ideja awtonomii w biełoruskim nacionalnym dwiżenii w period Rossijskoj rewolucji 1917-1918gg.*, „Peterburgskii istoricheskii zhurnal (Petersburg Historical Journal)”, nr 1/2020, Instytut Historii Rosyjskiej Akademii Nauk, ISSN 2311-603X, s. 136-153.
- **Smaliańczuk Aleksander**, *Krajowaść i zachodnierzizm u adnosinach da prablemy kanfesijnaj prynależności życharou „Kraju” (paczatak XX st.)*, w: *Актуальныя аспекты беларусістыкі: матэрыялы VI Міжнароднага кангрэса беларусістаў (Мінск, 27–29 мая 2015 года)*, red. Iryna Bogdanowicz, "Knigazbor", ISBN 978-985-7227-45-7, 2020, s. 378-386.
- **Smaliańczuk Aleksander**, *„Pierwsi Sowieci” (wrzesień 1939-czerwiec 1941) w relacjach ustnych mieszkańców Białorusi*, w: *Polacy na Białorusi. Od Powstania Styczniowego do XXI wieku. Tom IV. Rok 1920 na tle przełomów politycznych XX wieku*, red. Tadeusz Gawin, ISBN: 978-83-61325-81-9, 2020, s. 401-421.
- **Smaliańczuk Aleksander** (red.), *Мітрафан Доўнар-Запольскі (1868-1934): Асоба ў дакументах і ўспамінах* (we współpracy z W. Miatlicką i A. Kisztynowym), Лімарыус, ISBN 9789856968825, 2020, 488 ss.

2.3. Polska, Czechy i Słowacja w kontekście europejskim: idee, prądy, biografie

Temat obejmuje najważniejsze zagadnienia odnoszące się do współczesnej kultury polskiej, czeskiej i słowackiej w szerokim kontekście europejskim. Prowadzone badania dotyczą zarówno idei kształtujących się w od XIX wieku do dziś oraz ich operacjonalizacji przez poszczególne narody, najważniejszych prądów i obiegu idei na tym obszarze, jak i wpisujących się w te zjawiska i procesy biografii. Podejmowane są badania dotyczące kwestii kształtujących kultury narodowe Polski, Czech i Słowacji. Poruszane są także

zagadnienia szersze, związane m.in. z edukacją na rzecz pokoju w państwach europejskich (*peace studies*), pamięci zbiorowej i obiegu idei. Celem tematu jest poszerzenie wiedzy dotyczącej współczesnych kultur zachodniosłowiańskich oraz ważnych dla nich zjawisk kulturowych i myślowych.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczynie tematu:

prof. dr hab. Joanna Goszczyńska

prof. Joanna Tokarska-Bakir

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN

dr hab. Joanna Nowak, prof. IS PAN

dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN

dr hab. Katarzyna Wrzesińska, prof. IS PAN

dr Elżbieta Zimna

Współpraca: **dr Dorota Leśniewska**

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze, opracowywano materiały i prowadzono kwerendy badawcze. W 2020 roku wygłoszono referaty na konferencjach i wykłady na zaproszenie TNW oraz Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego; złożono do druku 6 tekstów naukowych (w tym dwie monografie, artykuły i rozdziały w książkach wieloautorskich); na bieżąco uzupełniano treści witryny „Józef Obrębski“ (<https://ispan.waw.pl/obrebski/>). Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Engelking Anna**, *Introduction*, w: *Józef Obrębski, The Giaours of Macedonia. Selected writings*, red. Anna Engelking, Oficyna Naukowa (Warszawa), e-ISBN: 978-83-64363-59-7, 2020, s. 7-9.
- **Engelking Anna** (opr.), *Józef Obrębski, The Giaours of Macedonia. Selected writings*, Oficyna Naukowa, e-ISBN 978-83-64363-59-7, 2020, 142 ss.
- **Goszczyńska Joanna** (tłum.), *Jindřich Chalupecký, Ladislav Klíma*, w: *Czescy ekspresjoniści*, red. Małgorzata Jaworska, słowo/obraz terytoria, ISBN 978-83-7453-661-5, 2020, s. 119-168.

- **Goszczyńska Joanna**, „*Nic tylko wstręt*” – *Ladislav Klíma wobec gotycyzmu*, „Poznańskie Studia Slawistyczne”, nr 18/2020, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISSN 2084-3011, eISSN 2450-2731, s. 237-250.
- **Grudzińska-Gross Irena**, *Miłość i długi cień wojny*, Fundacja Pogranicze, ISBN 978-83-66143-23-4, 2020, 198 ss.
- **Grudzińska-Gross Irena**, „*What! Still Alive?!*”, „The Polish Review”, nr 1, t. 65/2020, Polish Institute of Arts and Sciences of America, ISSN 0032-2970, eISSN 2330-0841, s. 85-87.
- **Roszak Joanna**, *Ale przecież mamy piosenki. Musicale w dydaktyce polonistycznej*, w: *Republika musicali. Historia – gatunek – interpretacje*, UAM, red. Joanna Roszak, Rafał Koschany, Joanna Maleszyńska, ISBN 978-83-64902-92-5, 2020, s. 251-268.
- **Roszak Joanna**, *Cztery minuty. Hannah Arendt lekcja o zaimku*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka”, nr 37/2020, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISSN 1233-8680, e-ISSN 2450-4947, s. 60-74.
- **Roszak Joanna**, „*Dopokąd tańczą*”. *Taniec jako język zaangażowania na rzecz (s)pokoju*, „Kultura Współczesna. Teoria, Interpretacje, Praktyka”, nr 4/2020, Narodowe Centrum Kultury, ISSN 1230-4808, e-ISSN 2300-1704, s. 193-203.
- **Roszak Joanna**, (rec.) *Lachmann — relacje, restrykcje, rytuały (Przemysław Chojnowski, Liminalność i bycie „pomiędzy” w twórczości Petera (Piotra) Lachmanna. Studium literacko-kulturowe, Universitas, Kraków 2020)*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich”, LXIII, z. 3, Uniwersytet Łódzki, ISSN 0084-4446, s. 153-156.
- **Roszak Joanna**, *MusicALEGACJE. Przejawy intertekstualności musicalowej w serialach*, w: *Republika musicali. Historia – gatunek – interpretacje*, UAM, red. Joanna Roszak, Rafał Koschany, Joanna Maleszyńska, ISBN 978-83-64902-92-5, 2020, s. 277-290.
- **Roszak Joanna**, *Rozbitek buduje łódź. Przegląd wątków recepcyjnych Robinsona Crusoe w narracjach ocalańców z Zagłady*, „Porównania”, nr 2(25)/2019, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISSN 1733-165X, s. 157-171.
- **Roszak Joanna**, „*Sufitowość*” ma znaczenie. *Przeklętość w wierszach Mirona Białoszewskiego*, w: *Widma "przeklętego". Pisarki i pisarze w kulturze XX i XXI wieku*, red. Grzegorz Pertek, Beata Przymuszała, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ISBN 978-83-232-3558-3, 2019, s. 157-176.

- **Roszak Joanna**, *Words and Herbs: Julian Tuwim and the Poetry of Mindfulness*, „Czytanie Literatury. Łódzkie Studia Literaturoznawcze”, nr 8/2019, Uniwersytet Łódzki, e-ISSN 2449-8386, s. 232-246.
- **Roszak Joanna**, Godlewski Grzegorz, Pytasz Piotr, *Wybrane aspekty edukacji empatycznej w turystyce szkolnej (studium przypadku powiatu bialskiego)*, „Rocznik Białkopodlaski”, nr 27/28/2020, Miejska Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej, ISSN 1230-7181, s. 227-241.
- **Roszak Joanna**, Koschany Rafał, Maleszyńska Joanna (red.), *Republika musicali. Historia – gatunek – interpretacje*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISBN 978-83-64902-92-5, 2020, 341 ss.
- **Roszak Joanna**, Stolarczyk Jan (opr.), Tymoteusz Karpowicz, *Eseje*, t. 2, Warstwy, ISBN 78-83-65502-84-1, 2020, 472 ss.
- **Tokarska-Bakir Joanna**, *Antijüdische Gewalt in Mittel- und Osteuropa der unmittelbaren Nachkriegszeit*, w: *Unser Mut: Juden in Europa 1945-1948*, Walter de Gruyter (Sciendo), ISBN: 978-30110064918-5, 2020, s. 68-85.
- **Tokarska-Bakir Joanna**, *Hannah Arendt i badanie antysemityzmu. Antysemityzm jako totemizm*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka”, nr 37(57)/2020, Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, ISSN 1233-8680, s. 11-40.
- **Tokarska-Bakir Joanna**, *Kann nur der Faschismus uns retten?*, w: *Wiederkehr des Verdrängten? Psychoanalyse und das Erbe de Totalitarismen*, red. Ewa Kobylinska-Dehe, Paweł Dybel, Ludger M. Hermanns, Psychosozial Verlag, ISBN: 978-3-8379-2938-6, 2020, s. 261-270.
- **Tokarska-Bakir Joanna**, *Postwar Violence Against Jews in Central and Eastern Europe*, w: *Our Courage: Jews in Europe 1945-1948*, red. Kata Bohus, Atina Grossmann, Werner Hanak, Mirjam Wenzel, Walter de Gruyter (Sciendo), ISBN: 978-3-11-064920-8, 2020, s. 64-81.
- **Tokarska-Bakir Joanna**, *Przedziały śmierci. O książce Jana Grabowskiego Na posterunku. Udział polskiej policji granatowej i kryminalnej w zagładzie Żydów*, „Zagłada Żydów. Studia i Materiały”, nr 15/2020, Centrum Badań nad Zagładą Żydów, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, ISSN 1895-247X, s. 685-699.

- **Tokarska-Bakir Joanna**, Koschany Katarzyna, *Hannah Arendt: myślicielka i wiek XX*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka”, nr 37(57)/2020, Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, ISSN 1233-8680, s. 7-8.

3. POLE BADAWCZE: WIELOKULTUROWOŚĆ, KONTAKTY I POGRANICZA JĘZYKOWO-KULTUROWE. MNIEJSZOŚCI (JĘZYKOWE, ETNICZNE, RELIGIJNE)

Badania koncentrują się wokół problematyki mniejszości narodowych, etnicznych, religijnych, językowych. Uwzględniane są kwestie związane z pograniczami kulturowymi, w tym kontakty językowe. Prowadzone są badania empiryczne z zakresu dialektologii i socjolingwistyki, oparte na źródłach wywołanych, wymagające długotrwałych badań terenowych. Prowadzone są badania na zachodnim pograniczu Polski – polsko-niemieckim oraz wschodnim – polsko-litewsko-białoruskim i ukraińskim, szczególnie nad polskimi mniejszościami w krajach byłego Związku Radzieckiego.

3.1. Kontakty językowe i kulturowe: pogranicza słowiańsko-słowiańskie i słowiańsko-niesłowiańskie

Temat badawczy dotyczy różnych zjawisk kulturowych i językowych, które mają miejsce na obszarze Słowiańszczyzny i na terenach bezpośrednio z nim graniczących. Badania językoznawcze, antropologiczne i kulturoznawcze, odnoszące się zarówno do zjawisk współczesnych, jak i historycznych, prowadzone są przede wszystkim w perspektywie socjolingwistycznej, łączącej w sobie zainteresowanie zjawiskami społecznymi i językowymi. Analizie podlegają kontakty językowe i kulturowe społeczności słowiańskich, w tym także wspólnot mniejszościowych, z kulturami dominującymi, zarówno słowiańskimi, jak i niesłowiańskimi. Przedmiotem zainteresowania jest zachodząca zmiana językowa (zarówno wewnątrz języka, jak i jego przekazu) i metody jej odwracania, a także wpływ czynników językowych na zjawiska kulturowe i tożsamościowe. Celem tematu jest zbadanie zjawisk socjolingwistycznych na terenach słowiańskich i pogranicznych, a także poszerzenie wiedzy teoretycznej odnoszącej się do socjolingwistyki.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczynie i wykonawcy tematu:

prof. dr hab. Anna Zielińska

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN

dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN

dr hab. Zofia Sawaniewska-Moch, prof. IS PAN

dr Gabriela Augustyniak-Żmuda

dr Pavlo Levchuk

dr Maciej Mętrak

Współpraca: **dr Małgorzata Ostrówka**

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze i opracowywano materiały. Wygłoszono 3 referaty na konferencjach, złożono do druku 4 artykuły. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Augustyniak-Żmuda Gabriela**, *Przełączanie kodów (code switching) w mowie przesiedleńców z województwa tarnopolskiego i stanisławowskiego mieszkających w regionie lubuskim*, „Socjolingwistyka”, tom XXXIV/2020, Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, ISSN: 0208-6808, e-ISSN: 2545-0468, s. 261-273.
- **Dołowy-Rybińska Nicole**, *La revitalisation des langues sorabes et la politique linguistique en Lusace vue par les acteurs principaux de la scène sorabe*, „Les Cahiers de MIMMOC”, nr 23/2020, Universite de Poitiers, ISSN 1951-6789, <https://journals.openedition.org/mimmoc/5787>.
- **Dołowy-Rybińska Nicole**, *“No One Will Do This For Us”: The Linguistic and Cultural Practices of Young Activists Representing European Linguistic Minorities*, Peter Lang Publishing Group, ISBN 978-3-631-82786-4, 2020, 392 ss.
- **Dołowy-Rybińska Nicole**, *Odwracanie zmiany językowej i rewitalizacja języków mniejszościowych*, w: *Studia nad granicami i pograniczami. Leksykon*, red. Elżbieta Opiłowska, Marcin Dębicki, Kamilla Dolińska, Justyna Kajta, Zbigniew Kurcz, Julita Makaro, Natalia Niedźwiecka-Iwańczak, Wydawnictwo Naukowe Scholar, ISBN 978-83-65390-61-5, 2020, s. 255-263.

- **Krasowska Helena**, *The proces becoming multilingual: individual language biographies of Poles in Bukovina*, „Cognitive Studies”, nr 20/2020, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2397, s. 1-18.
- **Levchuk Pavlo**, *Trójjęzyczność ukraińsko-rosyjsko-polska Ukraińców niepolskiego pochodzenia*, Księgarnia Akademicka, ISBN 978-83-8138-284-7, 2020, 299 ss.
- **Ostrówka Małgorzata**, *Leksyka fitonimiczna w powieściach Floriana Czarnyszewicza jako przykład kontaktów polsko-wschodniosłowiańskich*, w: *Slovanské dialekty v jazykovém kontakte. Nářeční lexikum v pomezních oblastech v minulosti a současnosti*, red. Mariola Jankowiak, Martin Vašíček, Slovansky Ustav AV ČR, ISBN: 978-80-86420-80-6, 2020, s. 157-175.
- **Ostrówka Małgorzata, Golachowska Ewa**, *Lieģeniece Liene, Pamiętnik dla dzieci Heleny Masalskiej – świadectwo polszczyzny łotewskiej XX wieku*, „Acta Baltico-Slavica”, nr 44/2020, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2389, s. 168-237.
- **Rembiszewska Dorota**, *Die Wenkerbögen zu den polnischen Mundarten in Ermland und Masuren*, w: *Minderheitensprachen und Sprachminderheiten. Deutsch und seine Kontaktsprachen in der Dokumentation der Wenker-Materialien*, red. Jürg Fleischer, Alfred Lameli, Christine Schiller, Luka Szucsich, Georg Olms AG, ISBN: 978-3-487-15934-8, 2020, s. 475-484.
- **Rembiszewska Dorota**, *Gwary Mazur wschodnich w XIX wieku (na podstawie ankiet Georga Wenkera do Niemieckiego atlasu językowego)*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISBN 978-83-66369-37-5 [druk], e-ISBN 978-83-66369-38-2, 2020, ss. 405.
- **Rembiszewska Dorota**, *Językowe oraz pozawerbalne wyróżniki XIX-wiecznego savoir-vivre'u i rozmów salonowych w opowiadaniu Stefanii Ulanowskiej „Babie lato”*, „Studia Wschodniosłowiańskie”, nr 20/2020, Wydział Filologiczny, Uniwersytet w Białymstoku, ISSN 1642-557X, s. 289–299.
- **Rembiszewska Dorota**, *„Zmierzch bezpowrotny”? O gwarze mazurskiej we współczesnych nieprofesjonalnych słownikach gwarowych*, „Poradnik Językowy”, nr 3/2020, Uniwersytet Warszawski, ISSN 0551-5343, s. 83-93.
- **Rembiszewska Dorota**, *Znaczenie materiałów gwarowych z Polski północno-wschodniej ze spuścizny Jana Karłowicza w badaniach nad XIX-wieczną polszczyzną*

tego obszaru, „Jezikoslovni Zapiski”, t. 26, nr 2/2020, ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, ISSN 0354-0448, s. 145–153.

- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Leksyka na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim jako świadectwo wielojęzycznej przeszłości*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, nr 55/2020, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2435.
- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Методологічні проблеми розрізнення запозичень і лексики, спільної для польської і східнослов'янських мов*, w: *Діалектний часoprостір Наталі Хобзей. Діалектологічні студії. 13*, red. Павло Гриценко, Тетяна Ястремська, ISBN: 966-02-2707-8, 2020, s. 177-184.
- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Nawiązania czy pożyczki, cz. IV*, „Rocznik Sławistyczny”, nr LXIX/2020, Komitet Słowianoznawstwa PAN, ISSN 0080-3588, s. 69-119.
- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Niezabudka, wasilek, wołoszka – o dylematach w rozstrzyganiu pożyczek i reliktyw dawnej wspólnoty na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim*, „Gwary Dziś”, nr 12/2020, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISSN 1898-9276, s. 161-175.
- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Polski gwarowy tok 'klepisko' nie jest pożyczką*, *Poradnik Językowy*, nr 8/2020, Uniwersytet Warszawski, ISSN 0551-5343, s. 88-97.
- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Польско-восточнославянское пограничье (синхронный и диахронный подходы)*, „Slavia Orientalis”, nr 3/2020, Komitet Słowianoznawstwa PAN, ISSN 0037-6744, s. 567–579.
- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Зі східнослов'янських лексичних реліктив – hreczka, racuchy i chabor*, w: *Діалектологічні Студії. Діалект і пам'ятка*, red. Павло Гриценко, Наталія Хобзей, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, ISBN 978-966-02-9089-1, s. 92-105.
- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Z wewnątrzsłowiańskich kontaktów językowych: pacię 'prosię', 'świnka', paciuk 'wieprz', 'świnia' oraz pac, pacuk 'szczur'*, „Jezikoslovni Zapiski”, nr 1/2020, ZRC SAZU, Zalozba ZRC, ISSN 0354-0448, s. 153-162.

3.2. Badania mniejszościowe (*minority studies*): relacje żydowsko-słowiańskie

Temat badawczy obejmuje interdyscyplinarne badania z zakresu badań mniejszościowych (*minority studies*), prowadzonych przede wszystkim nad relacjami żydowsko-słowiańskimi, ze szczególnym uwzględnieniem relacji żydowsko-polskich oraz antysemityzmu. Przedmiotem badań są relacje mniejszość-większość prowadzone z uwzględnieniem koncepcji przemocy symbolicznej oraz kategorii piętna i traumy. Badania prowadzone są metodami analizy dyskursu (publicznego, prywatnego, artystycznego, wspomnieniowego, prasowego), kodów wizualnych i topograficznych, w oparciu o badania archiwalne oraz analizę strategii narracyjnych. W centrum badań znajduje się doświadczenie zagłady. W trakcie badań wypracowywane są oryginalne ujęcia oraz narzędzia służące do analizy tych zjawisk.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczynie i wykonawcy tematu:

dr Elżbieta Janicka

dr Konrad Matyjaszek

dr Anna Zawadzka

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze, opracowywano materiały i prowadzono kwerendy badawcze. Organizowano i prowadzono cykliczne seminaria naukowe w Instytucie Sławistyki PAN; wygłoszono 1 referat na konferencji, złożono do druku 1 tekst. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Janicka Elżbieta, Matyjaszek Konrad, Stańczyk Xawery, Stoll Katrin, Zawadzka Anna**, „*Robota robiona była*”. *O instalacji wideo-rzeźbiarskiej Dominiki Piętak rozmawiają Elżbieta Janicka, Konrad Matyjaszek, Xawery Stańczyk, Katrin Stoll i Anna Zawadzka*, „*Studia Litteraria et Historica*”, nr 9/2020, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2299-7571, s. 1-32.
- **Zawadzka Anna**, *Retraining in the condition of east-west Emigration. Notes from the front of work*, „*Kajet. A Journal of Eastern European Encounters*”, nr [digital] 2020, ISSN 2559- 8015, [digital].

4. POLE BADAWCZE: JĘZYKOWY OBRAZ ŚWIATA

W ramach tego pola badawczego rozwijane są badania porównawcze nad językowym obrazem świata w skali ponadnarodowej, ogólnosłowiańskiej i szerzej – europejskiej. Przedmiotem badań jest mentalność człowieka postrzegającego świat w perspektywie określonej przez jego wspólnotę językową i kulturową oraz sam człowiek jako podmiot kultury tej wspólnoty. Istotną kwestią są także problemy tożsamości wspólnotowej (zbiorowej), zwłaszcza narodowej oraz tożsamość jednostki, uczestniczącej w kilku kręgach wspólnotowych. Badania są prowadzone na materiale języków nie tylko słowiańskich. Przy Instytucie Slawistyki PAN afiliowane jest konwersatorium EUROJOS („Językowo-kulturowy obraz świata Słowian i ich sąsiadów na tle porównawczym”), w ramach którego koordynowane są badania około 100 naukowców z różnych krajów świata, w tym Rosji, Japonii, Australii oraz krajów europejskich.

4.1. Językowo-kulturowy obraz świata Słowian i ich sąsiadów na tle porównawczym

W ramach tematu realizowane są badania etnolingwistyczne dotyczące językowego obrazu świata. Najważniejsze prace odnoszące się do tego tematu realizowane są w ramach międzynarodowego konwersatorium EUROJOS, afiliowanego w Instytucie Slawistyki PAN od 2009 roku. Przedmiotem badań jest mentalność człowieka postrzegającego świat w perspektywie określonej przez jego wspólnotę językową i kulturową oraz sam człowiek jako subiekt kultury tej wspólnoty. Badania odnoszą się do problemu tożsamości wspólnotowej (zbiorowej), zwłaszcza narodowej oraz tożsamości jednostki, uczestniczącej w kilku kręgach wspólnotowych. W ramach konwersatorium EUROJOS wypracowywana jest wspólna metodologia badań, dzięki czemu badania prowadzone równolegle w wielu krajach są porównywalne. Oprócz konwersatorium EUROJOS w ramach tematu realizowane są badania antropologiczno-etnolingwistyczne oparte o metodologię językowego obrazu świata, analizujące inne zjawiska kulturowo-społeczne, m.in. konceptualizację pojęcia „dusza” w języku i w tradycyjnej kulturze polskiej czy stereotyp religii we współczesnym języku rosyjskim.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczyni tematu:

dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN

dr Iwona Bielińska-Gardziel

dr Dorota Pazio-Wlazłowska

Współpraca: prof. dr hab. Jerzy Bartmiński, badacze z Instytutu Filologii Polskiej UMCS i badacze z ośrodków krajowych i zagranicznych

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze i opracowywano materiały. Prowadzono prace organizacyjne w ramach drugiej edycji konwersatorium EUROJOS. Wygłoszono 4 referaty na konferencjach; złożono do druku 2 artykuły. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Masłowska Ewa**, Jurewicz Joanna, **Pazio-Wlazłowska Dorota** (red.), *The Soul in the Axiosphere from an Intercultural Perspective*, t. 1, Cambridge Scholars Publishing, ISBN(10): 1-5275-4564-4 ; ISBN(13): 978-1-5275-4564-9, 2020, 601 ss.
- **Masłowska Ewa**, Jurewicz Joanna, **Pazio-Wlazłowska Dorota** (red.), *The Soul in the Axiosphere from an Intercultural Perspective*, t. 2, Cambridge Scholars Publishing, ISBN(10): 1-5275-4568-7; ISBN(13): 978-1-5275-4568-7, 2020, 226 ss.
- **Pazio-Wlazłowska Dorota**, *In search of the SOUL of the home – side notes of axiological portrait*, w: *The Soul in the Axiosphere from an Intercultural Perspective*, t. 1, red. **Ewa Masłowska**, Joanna Jurewicz, **Dorota Pazio-Wlazłowska**, Cambridge Scholars Publishing, ISBN(10): 1-5275-4564-4 ; ISBN(13): 978-1-5275-4564-9, s. 83-102.
- **Pazio-Wlazłowska Dorota**, *Portret KOBIETY PRAWOSŁAWNEJ (na materiale czasopisma „Славянка”)*, „Stylistyka”, nr 29/2020, Instytut Polonistyki i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Opolskiego, ISSN 1230-2287, s. 345-364.

4.2. Słownik stereotypów i symboli ludowych

W ramach tematu prowadzone są prace nad stworzeniem wielotomowego „Słownika stereotypów i symboli ludowych”. Koncepcja „Słownika” jest nowatorska, uwzględniająca kognitywny nurt badań nad językiem i kulturą. Całość pomyślana jest jako zbiór artykułów hasłowych, opracowanych według koncepcji definicji kognitywnej,

uwzględniającej stereotypową wiedzę o świecie, zawartej w ludowych tekstach mówionych, utrwalonych w społecznej świadomości. Opracowanie dokumentacji uwzględnia również zróżnicowanie gatunkowe tekstów, w których stereotypy realizowane są w odmienny sposób. Każdy z tomów obejmuje inny aspekt wiedzy o świecie, co w rezultacie przyniesie całościowy językowy obraz świata, uwzględniający bogaty kontekst kulturowy, w którym jest on realizowany.

Efekt: kolejne tomy *Słownika stereotypów i symboli ludowych*

Wykonawczynią tematu:

dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN

dr Agata Bielak

Współpraca: prof. dr hab. Jerzy Bartmiński, Zespół Etnolingwistyczny PAN-UMCS; prof. dr hab. Jerzy Bartmiński (IS PAN/UMCS), prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, dr hab. Joanna Szadura, dr Anna Kaczan, dr Katarzyna Prorok, realizowany w ramach odrębnej umowy z UMCS

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze i opracowywano materiały (artykuły hasłowe do *Słownika stereotypów i symboli ludowych*. T. 2. *Rośliny*). Dr Agata Bielak opracowywała artykuły hasłowe do *Słownika stereotypów i symboli ludowych*, t. 6 *Religia, demonologia* (święci ludowi).

Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Bielak Agata**, *Patron zakochanych czy chorych na padaczkę? Obraz świętego Walentego i choroby świętego Walentego w polskiej tradycji ludowej*, w: *Doświadczenie choroby w perspektywie badań interdyscyplinarnych, tom VI Ciało, choroby i świadomość społeczna - społeczne i metafizyczne aspekty profilaktyki i terapii*, red. Bożena Płonka-Syroka, Mateusz Dąsal, Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, ISBN: 978-83-7055-631-0, 2020, s. 73-84.

5. POLE BADAWCZE: SLAWISTYCZNE JĘZYKOZNAWSTWO SYNCHRONICZNE: BADANIA KONFRONTATYWNE, SEMANTYKA, KOGNITYWIZM, LINGWISTYKA KORPUSOWA

W ramach pola badawczego prowadzone są językoznawcze badania konfrontatywne i kognitywne. Przygotowywane są słowniki wielojęzyczne oraz opracowania korpusowe języków słowiańskich. Prace odbywają się w ramach międzynarodowych projektów interdyscyplinarnych, w których współpracują lingwiści i informatycy. Rozwijana jest slawistyczna lingwistyka korpusowa, badania konfrontatywne słowiańsko-słowiańskie i słowiańsko-niesłowiańskie.

5.1. Slawistyczne językoznawstwo synchroniczne

W ramach tematu prowadzone są badania odnoszące się do całego obszaru Słowiańszczyzny, z uwzględnieniem badań fonetycznych i onomastycznych, semantyki i pragmatyki językowej, badań współczesnej leksyki i słowotwórstwa oraz frazeologii. Badania prowadzone są przy zastosowaniu metodologii językoznawczej, z nastawieniem na użycie nowych metod i technologii, zwłaszcza w odniesieniu do językoznawstwa korpusowego i konfrontatywnego. Uzyskane materiały są analizowane na szerokim tle kulturowym, społecznym i historycznym. Prowadzona jest też analiza możliwości wykorzystania badań lingwistycznych w językoznawstwie komputerowym i w nowych technologiach. Celem tematu jest pogłębienie wiedzy obejmującej slawistyczne językoznawstwo synchroniczne.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczynie i wykonawcy tematu:

prof. dr hab. Irena Sawicka

dr hab. Maksim Duškin, prof. IS PAN

dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN

dr Jakub Banasiak

dr Marcin Fastyn

dr Paweł Kowalski

dr Agnieszka Pluwak

dr Wojciech Sosnowski

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze i opracowywano materiały. Wygłoszono 3 referaty na konferencji; złożono do druku 4 artykuły. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Banasiak Jakub**, *Procesy nominalizacyjne w zdaniach wyrażających relację przyczynowo-skutkową (na materiale języka polskiego i bułgarskiego)*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, e-ISBN 978-83-64031-91-5, 2020, 178 ss.
- **Duškin Maksim**, *Czasopismo „Acta Baltico-Slavica”: ponad pół wieku badań nad pograniczem bałtycko-słowiańskim*, „Acta Baltico-Slavica”, nr 44/2020, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISSN 2392-2389, s. 282-295.
- **Duškin Maksim**, *Разработка вопроса синтаксиса малых числительных в русских грамматиках XVIII-XIX веков*, „Slavia Orientalis”, t. LXIX, nr 2/2020, Komitet Słowianoznawstwa PAN, ISSN 0037-6744, s. 365-378.
- **Fastyn Marcin**, *Stanisława Lema zabawy językiem – czy neologizm rzeczywiście jest neologizmem?*, „Studia et Documenta Slavica”, nr 10(4)/2019, Uniwersytet Opolski, ISSN 2658-1620, s. 73-86.
- **Fastyn Marcin**, *Stylizacja leksykalna utworów nurtu fantastyczno-ludycznego Stanisława Lema w przekładach na język bułgarski*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISBN 978-83-66369-39-9, 2020, 227 ss.
- **Kowalski Paweł**, *Polskie i słoweńskie słowniki słowotwórcze jako źródło badań słowotwórczych (językoznawczych)*, w: *Славянская дэрыватаграфія*, red. Aleksandr Lukashanets, Narodowa Akademia Nauk Białorusi, w: *Славянская дэрыватаграфія*, ISBN: 978-985-552-926-3, 2020, s. 50-58.
- **Pluwak Agnieszka**, *Ramy semantyczne w tekstach umów najmu – analiza konfrontatywna polsko-angielsko-niemiecka*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISBN 978-83-66369-26-9, 2020, 374 ss.
- **Sosnowski Wojciech**, **Blagoeva Diana**, **Tymoshuk Roman**, *Нова фразеология в българския, полския и украинския език*, w: *Българският език – исторически и съвременни аспекти. Сборник в чест на 140 години от рождението на акад. Стефан Младенов*, red. Лучия Антонова-Василева, ISBN: 978-619-90884-1-8, 2020, s. 441-452.

- **Sosnowski Wojciech**, Blagoeva Diana, **Tymoshuk Roman**, *Нови фразеологични калки в българския, полския и украинския език*, w: *Proceedings of the International Annual Conference of the Institute for Bulgarian Language*, red. Vanya Micheva, Diana Blagoeva, Mariyana Vitanova, Mariyana Tsibranska-Kostova, Sia Kolkovska, Tatyana Aleksandrova, Българска академия на науките, ISBN: 2683-118X, 2020, s. 179-185.
- **Sosnowski Wojciech**, **Tymoshuk Roman**, *Konfrontacja językowa współczesnych kalk frazeologicznych w języku polskim i ukraińskim*, „Prace Językoznawcze”, nr 1(22)/2020, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ISSN 1509-5304, s. 239-254.

6. POLE BADAWCZE: BADANIA SLAWISTYCZNE NA ŚWIECIE. SLAWISTYCZNA INFORMACJA NAUKOWA

Projekty realizowane w tym polu mają na celu podjęcie naukowej refleksji nad zadaniami i rozwojem slawistyki, zarówno w perspektywie historycznej, jak i współczesnej. Celem jest także koordynacja prac w zakresie międzynarodowej bibliografii językoznawstwa slawistycznego, badania w zakresie nowoczesnych metod informacji dokumentacyjnej slawistyki językoznawczej, a także tworzenie bazy spuścizn pracowników naukowych IS PAN. Powstaje slawistyczna bibliografia on-line iSybislaw oraz repozytorium slawistyczne iReteslaw. Prace te przyczyniają się do upowszechniania osiągnięć slawistyki w świecie.

6.1. Sławiści polscy i zagraniczni: badania archiwalne i opracowania dorobku

W ramach tematu tworzone są zbiory archiwalne związane z badaczami i badaczkami z kręgu Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk. Materiały te poddawane są analizie i służą do badań nad językami i literaturą narodów słowiańskich. Prowadzona jest też meta-refleksja nad słowianoznawstwem i slawistyką w perspektywie diachronicznej i synchronicznej. Powstają zbiory, opracowania i biografie uczonych slawistów. Celem badań jest udokumentowanie i analiza dorobku polskiej slawistyki oraz slawistyki światowej.

Efekt: cykl publikacji

Wykonawczynie i wykonawcy tematu:

prof. dr hab. Ryszard Grzesik

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN

dr Wojciech Mądry

Współpraca: **dr Małgorzata Ostrówka, mgr Barbara Grunwald-Hajdasz, dr hab. Anna Kotłowska**

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze, opracowywano materiały i prowadzono kwerendy badawcze. Odbywano cykliczne seminaria naukowe; opracowano 3 teksty naukowe. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- Jankowiak Mirosław, **Ostrówka Małgorzata**, *Professor Iryda Grek-Pabisowa. The precursor of research on the north borderland Polish language*, w: *Женщины-ученые Беларуси и Польши :материалы международной научно-практической конференции, Минск, 26 марта 2020 г.*, red. И. В. Казакова, И. В.Олюнина (отв. ред.), БГУ, ISSN 2519-4437, 2020, s. 189-194.
- **Rembiszewska Dorota**, *Jubileusz 90-lecia urodzin Profesora Janusza Siatkowskiego na Uniwersytecie Warszawskim*, „Slavia Occidentalis”, nr 76/1/2019, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, ISSN 0081-0002, s. 226-229.
- **Rembiszewska Dorota**, *Лінгвогеограф, лексикограф, діалектолог і «класик впливів»: Професорові Янушеві Сятковському – 90*, w: *Діалектологічні Студії. Діалект і пам'ятка*, red. Павло Гриценко, Наталія Хобзей, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України, ISBN 978-966-02-9089-1, 2019, s. 590–596.
- **Rembiszewska Dorota**, *Perspektywa współczesna i historyczna w badaniach nad wschodnią Słowiańszczyzną w Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk*, w: *Humanistyka między narodami. Interdyscyplinarne studia polsko-ukraińskie*, WYD ?, red. Jarosław Ławski i Lucjan Suchanek, ISBN 978-83-65696-69-4, 2020, s. 95-103.

- **Rembiszewska Dorota**, Siatkowski Janusz, *Stanisław Słoński – twórca warszawskiej slawistyki uniwersyteckiej*, w: *My z nich*, t. 4, *Spuścizna językoznawców polskich XX wieku*, red. Zbigniew Greń, Krystyna Kleszczowa, Zofia Zaron, Uniwersytet Warszawski, ISBN 978-83-66400-11-5, 2020, s. 177-183.

6.2. Sławistyczna informacja naukowa: badania bibliometryczne i bibliograficzne

Temat odnosi się do tworzonych przy Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk systemów informacyjno-wyszukiwawczych oraz repozytoriów tekstów sławistycznych. Prowadzone są prace nad stworzeniem nowoczesnej informacji bibliograficznej, a także teoretyczna i metodologiczna refleksja nad nią. Informacja taka ma zaspokajać potrzeby informacyjne użytkowników: językoznawców, a także innych osób interesujących się zagadnieniami języków słowiańskich i studiami kontrastywnymi słowiańsko-niesłowiańskimi, oraz efektywne udostępnianie wiedzy odnoszącej się do dziedziny językoznawstwa sławistycznego.

Efekt: rozbudowywanie, funkcjonowanie i zabezpieczanie systemu informacyjno-wyszukiwawczego *iSybislaw* oraz internetowego repozytorium *iReteslaw*. Cykl publikacji

Wykonawcy tematu:

dr Jakub Banasiak

dr Marcin Fastyn

dr Paweł Kowalski

Współpraca: **dr Roman Tymoshuk**, **dr Dorota Leśniewska**, mgr Piotr Otręba, **lic.**

Jakub Ozimek

W 2020 roku w ramach tematu statutowego kontynuowano prace badawcze i opracowywano materiały. Opracowano na poziomie merytorycznym i formalnym opisy bibliograficzne za lata 2019 i 2020, zweryfikowano merytorycznie opisy bibliograficznych za lata 1992-2018, opracowano około 500 rekordów w repozytorium *iReteslaw* (tekstów z zakresu slawistyki, słów kluczowych w językach polskim, rosyjskim i angielskim). Złożono do druku 2 artykuły. Teksty opublikowane w ramach tematu statutowego w 2020 roku:

- **Banasiak Jakub, Fastyn Marcin, Kowalski Paweł, Mikos Zenon, Tymoshuk Roman** (opr.), *Bibliografia prac językoznawczych z zakresu slawistyki*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, 2020, <http://www.isybislaw.ispan.waw.pl/Main.do>
- **Banasiak Jakub**, Petkova Ekaterina, *ОТРАЗЯВАНЕ НА НЯКОИ СИСТЕМНИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ТЕРМИНИТЕ КЛЮЧОВИ ДУМИ В СИСТЕМАТА ISYBISLAW*, „РУСИСТИКА БЕЗ ГРАНИЦИ”, nr 1/2020, ИЗДАТЕЛСТВО «ПАРАДИГМА», ISSN 2535-0390, s. 39-47.
- **Banasiak Jakub**, Petkova Ekaterina, *НЯКОИ НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ СИНОНИМИЯТА В ТЕРМИНОЛОГИЯТА*, „Balgarski ezik”, nr 4/2019, Институт за български език при БАН, eISSN: 2603-3372, s. 142-147.
- **Kowalski Paweł**, *Multilingual Dictionary of Keywords as a Tool for the Digital Bibliographic Database of World Slavic Linguistics*, „Rasprave”, nr 46/2/2020, Sveučilište u Zagrebu, ISSN 1331-6745, e-ISSN 1849-0379, s. 783-795.

IV. GRANTY

1. GRANTY OTRZYMANE W 2020 ROKU, KTÓRYCH REALIZACJA ROZPOCZNIE SIĘ W 2021 ROKU

Liczba: 4

Kierownik projektu: dr Agnieszka Aysen Kaim

Tytuł projektu: Z Polski pod zaborami do Imperium Osmańskiego – bohaterowie kategorii „pomiędzy kulturami” w XIX wieku jako transkulturowi agenci, którzy przyczynili się do wymiany idei pomiędzy Europą a Bliskim Wschodem

Numer projektu: 2020/37/B/HS3/01572

Wykonawcy: dr Agnieszka Aysen Kaim, mgr Paulina Dominik

Kwota: 264 986

Okres realizacji: 01.2021-01.2022

Typ konkursu: Opus

Przewidywany efekt projektu: 4 artykuły

Kierownik projektu: mgr Sara Mičkec/Mitschke

Tytuł projektu: Strategie zachowania i transmisji języka mniejszościowego w mieszanych językowo górnołużycko-niemieckich rodzinach na Górnych Łużycach w Niemczech

Numer projektu: 2020/37/N/HS2/01444

Wykonawcy: mgr Sara Mičkec/Mitschke, opiekunka naukowa: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Kwota: 108 001

Okres realizacji: 01.2021-01.2022

Typ konkursu: Preludium

Przewidywany efekt projektu: 3 artykuły naukowe

Kierownik projektu: mgr Piotr Szatkowski

Tytuł projektu: Mazurzy – znikające świadectwo językowej przeszłości polsko-niemieckiego pogranicza. Współczesne praktyki językowe potomków rodzimej ludności Mazur

Numer projektu: 2020/37/N/HS2/01699

Wykonawcy: mgr Piotr Szatkowski, opiekunka naukowa: dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN

Kwota: 51 841

Okres realizacji: 01.2021-01.2022

Typ konkursu: Preludium

Przewidywany efekt projektu: 3 artykuły + 2 prelekcje

Kierownik projektu: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Topos »wmurowanej kobiety« w kulturach Europy południowo-wschodniej i Węgier

Numer projektu: 2020/37/B/HS2/00152

Wykonawcy: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN, 7 wykonawców: dr Rigels Halili, UW, dr Leszek Hensel, em., dr hab. Kazimierz Jurczak, prof. UJ, dr Przemysław Kordos, UW, dr Marzena Maciulewicz, IS PAN, dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk, IS PAN, dr Sylwia Siedlecka, UW, 1 post-doc i 1 doktorant

Kwota: 1 445 306

Okres realizacji: 01.2021-01.2023

Typ konkursu: Opus

Przewidywany efekt projektu: monografia i cykl artykułów

2. GRANTY NARODOWEGO CENTRUM NAUKI AFILIOWANE W IS PAN

Granty w trakcie realizacji

Liczba: 11

Kierownik projektu: prof. dr hab. Wojciech Burszta

Tytuł projektu: Etnografia pamięci PRL-u. Kultura codzienności Polski powojennej 1956-1989

Numer projektu: 2016/21/B/HS3/03707

Wykonawcy: prof. dr hab. Wojciech Burszta, dr hab. Mirosław Pęczak, dr Anna Jawor, dr Piotr Zańko, dr Michał Rauszer

Kwota: 336 469

Okres realizacji: 02.02.2017-01.02.2021

Typ konkursu: Opus

Przewidywany efekt projektu: raport z badań, komputeropis monografii w języku polskim i angielskim

Kierownik projektu: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Kontakt języków i konflikt kultur. Zdobywanie kompetencji językowych i tworzenie się tożsamości kulturowej na przykładzie uczniów Łużyckiego Gimnazjum w Budziszynie (Łużyce Górne)

Numer projektu: 2016/21/B/HS2/00001

Wykonawcy: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN, dr Cordula Ratajczak, dr Michał Kotnarowski

Kwota: 303 698

Okres realizacji: 12.01.2017-11.01.2021

Typ konkursu: Opus

Przewidywany efekt projektu: cykl artykułów, komputeropis monografii

Kierownik projektu: dr Ewelina Drzewiecka

Tytuł projektu: Sekularyzacja i literatura. Elity intelektualne w Bułgarii wobec problemu religii (1892-1944)

Numer projektu: UMO-2019/35/D/HS2/00544

Wykonawca: dr Ewelina Drzewiecka

Kwota: 152 119 PLN

Typ konkursu: Sonata

Okres realizacji: 23.11.2020-22.11.2023

Przewidywany efekt projektu: manuskrypt monografii

Kierownik projektu: dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Intelektualna biografia Aleksandra Weissberga-Cybulskiego (1901-1964) i jego środowiska

Numer projektu: 2019/35/B/HS3/01035

Wykonawcy: dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN, mgr Katarzyna Kwiatkowska-Moskalewicz – stypendystka

Kwota: 452 147

Okres realizacji: 27.07.2020-26.07.2022

Typ konkursu: Opus

Przewidywany efekt projektu: popularyzacja biografii

Kierownik projektu: mgr Natalia Judzińska

Tytuł projektu: Proces instytucjonalizacji „getta ławkowego” w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie w dwudziestoleciu międzywojennym

Numer projektu: 2018/31/N/HS3/00947

Wykonawcy: Natalia Judzińska, opiekunka naukowa: dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

Kwota: 154 238

Okres realizacji: 24.07.2019-23.07.2022

Typ konkursu: Preludium

Przewidywany efekt projektu: maszynopis monografii, 3 artykuły

Kierownik projektu: prof. dr hab. Irena Sawicka

Tytuł projektu: Fonetyka i fonologia języka macedońskiego

Numer projektu: 2017/25/B/HS2/00760

Wykonawcy: prof. dr hab. Irena Sawicka, dr hab. Anna Cychnerska, Agata Trawińska, Veselinka Labroska, Branislav Gerazov

Kwota: 360 013

Okres realizacji: 26.01.2018-25.01.2021

Typ konkursu: Opus

Efekt projektu: komputeropis w dwóch tomach: 1. Fonetyka i fonologia segmentalna, 2. Fonetyka i fonologia suprasegmentalna

Kierownik projektu: dr Claudia Snochowska-Gonzalez

Tytuł projektu: Ciało i dusza narodu. Wątki volkistowskie we wczesnej polskiej myśli narodowo-demokratycznej (1895–1918)

Numer projektu: 2018/31/B/HS3/00915

Wykonawcy: dr Claudia Snochowska-Gonzalez, Michalina Augusiak – stypendystka

Kwota: 738 712

Okres realizacji: 01.08.2019-31.07.2022

Typ konkursu: Opus

Przewidywany efekt projektu: cykl artykułów

Kierownik projektu: prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir

Tytuł projektu: Pogrom krakowski 11 sierpnia 1945 na tle porównawczym

Numer projektu: 2018/29/B/HS3/01435

Wykonawcy: prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir, dr Karolina Panz, Dagmara Swałek

Kwota: 944 369

Okres realizacji: 28.01.2019-27.01.2022

Typ konkursu: Opus

Przewidywany efekt projektu: monografia

Kierownik projektu: dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk

Tytuł projektu: Wizualne artykulacje oporu politycznego w Chorwacji i Serbii po roku 2000

Numer projektu: 2018/31/D/HS2/03127

Wykonawca: dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk

Kwota: 211 313

Okres realizacji: 23.07.2019-22.07.2022

Typ konkursu: Sonata

Przewidywany efekt projektu: monografia

Kierownik projektu: dr hab. Katarzyna Wrzesińska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Kategoria „rasy” w myśli polskiej do 1918 roku. Źródła – wyobrażenia – konteksty

Numer projektu: 2016/21/B/HS3/03696

Wykonawcy: dr hab. Katarzyna Wrzesińska, prof. IS PAN, dr hab. Joanna Nowak, prof. IS PAN

Kwota: 184 488

Okres realizacji: 20.01.2017-19.01.2021

Typ konkursu: Opus

Efekt projektu: manuskrypt monografii

Kierownik projektu: prof. dr hab. Anna Zielińska (zespół polski), prof. Björn Hansen (zespół niemiecki)

Tytuł projektu: Pokoleniowe zróżnicowanie języka: zmiany morfosyntaktyczne wywołane przez polsko-niemiecki kontakt językowy w mowie osób dwujęzycznych

Numer projektu: 2016/23/G/HS2/04369

Wykonawcy: zespół polski: prof. dr hab. Anna Zielińska, dr hab. Felicja Księżyk, prof. UO; dr Anna Jorroch, dr Barbara Jańczak, dr Irena Prawdzic

zespół niemiecki: prof. Björn Hansen (kierownik), Aneta Bučkova, MA, Carolin Centner, MA, prof. Marek Nekula, dr Michał Woźniak

Kwota: 1 164 810

Okres realizacji: 03.04.2018-02.04.2022

Typ konkursu: Beethoven

Przewidywany efekt projektu: korpus językowy niemiecko-polskiego bilingwizmu dostępny on-line oraz publikacje

3. GRANTY W RAMACH NARODOWEGO PROGRAMU ROZWOJU HUMANISTYKI MNISW AFILIOWANE PRZY IS PAN

Granty zakończone

Liczba: 1

Kierownik projektu: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Tłumaczenie na język angielski i opublikowanie w Wydawnictwie Naukowym Peter Lang monografii *Nikt za nas tego nie robi. Praktyki językowe i kulturowe młodych aktywistów mniejszości językowych Europy*

Numer projektu: 21H 18 0088 86

Wykonawcy: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN, Daniel Sax (tłumacz)

Kwota: 90 162

Okres realizacji: 24.08.2018-23.09.2020

Jednostka finansująca: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Efekt projektu: monografia w języku angielskim

Granty w trakcie realizacji

Liczba: 2

Kierownik projektu: prof. dr hab. Ryszard Grzesik

Tytuł projektu: Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian. Seria łacińska, t. 3; Średniowiecze, z. 1: Źródła węgierskie

Numer projektu: 195/NPRH5/H11/84/2017

Wykonawcy: prof. dr hab. Ryszard Grzesik, dr hab. Anna Kotłowska, dr Wojciech Mądry, mgr Barbara Grunwald-Hajdasz, dr Adrien Quéret-Podesta

Kwota: 1 454 034

Okres realizacji: 16.10.2017-15.10.2022

Jednostka finansująca: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Przewidywany efekt projektu: publikacja on-line i drukowana zawierająca ekscerpty kronik węgierskich

Kierownik projektu: dr hab. Mariola Jakubowicz, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Słownik prasłowiański. Tom XI (wersja cyfrowa)

Numer projektu: 11H 16 0266 84

Wykonawcy: dr hab. Mariola Jakubowicz, prof. IS PAN, dr Tomasz Kwoka, dr Szymon Pogwizd, dr Beata Raszewska-Żurek, mgr Paweł Swoboda, mgr Zuzanna Wojdyła, mgr Artur Zwolski

Kwota: 750 846

Okres realizacji: 16.10.2017-15.10.2022

Jednostka finansująca: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Przewidywany efekt projektu: publikacja on-line tomu XI *Słownika prasłowiańskiego*

4. GRANTY W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW

Kierownik projektu: dr Paweł Kowalski

Tytuł projektu: Słowotwórstwo w przestrzeni komunikacyjnej / Word formation in the communicational area

Okres realizacji: 2020-2021

Jednostka finansująca: MNiSW, Społeczna odpowiedzialność nauki

Afiliacja: IS PAN

Kierownik projektu: dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Polski Festiwal Nauki w Ukrainie

Okres realizacji: 2021 (organizacja Festiwalu przeniesiona z 2020 na 2021 rok)

Jednostka finansująca: MNiSW, Społeczna Odpowiedzialność Nauki

Afiliacja: IS PAN

Granty realizowane we współpracy z Fundacją Sławistyczną

Granty zakończone

Liczba: 8

Kierownik projektu: dr Jakub Banasiak

Tytuł projektu: Procesy nominalizacyjne w zdaniach wyrażających relację przyczynowo-skutkową

Wykonawca: dr Jakub Banasiak

Okres realizacji: 2020-2020

Jednostka finansująca: MNiSW, Doskonała nauka, wydanie monografii

Afiliacja: Fundacja Sławistyczna

Kierownik projektu: dr Karolina Ćwiek-Rogalska

Tytuł projektu: Katalog pomników ku czci poległych i zaginionych w I wojnie światowej na Pomorzu Środkowym

Wykonawcy: Karolina Ćwiek-Rogalska, Michał Budnik, Rafał Figiel, Michał Furmaniak, Wojciech Janda, Małgorzata Karczewska, Izabela Mrzygłód, Krzysztof Wołoszczak, i in.

Okres realizacji: 01.01.2019- 31.12.2020

Jednostka finansująca: DUN, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Afiliacja: Fundacja Sławistyczna

Kierownik projektu: dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Јузеф Обрембски – „Македонија” Научна обработка и публикација на етнографската документација и монографските трудови на Јузеф Обрембски поврзани со македонскиот регион Порече

Wykonawcy: dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN, dr hab. Joanna Rękas, prof. UAM, Ilija Upalevski

Okres realizacji: 1.05.2018- 31.12.2020

Jednostka finansująca: Фондација „Трифун Костовски“ w Skopju, Macedonia

Afiliacja: Fundacja Slawistyczna

Kierownik projektu: dr Paweł Kowalski

Tytuł projektu: Rozbudowa, utrzymanie bazy danych światowego językoznawstwa slawistycznego iSybislaw oraz upowszechnienie rezultatów prac nad bazą iSybislaw

Wykonawcy: IS PAN, członkowie Komisji Bibliografii Lingwistycznej przy MKS; dr Roman Tymoshuk, dr Marcin Fastyn, dr Jakub Banasiak

Okres realizacji: 01.01.2019- 31.12.2020

Jednostka finansująca: DUN, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Afiliacja: Fundacja Slawistyczna

Kierownik projektu: dr Paweł Kowalski

Tytuł projektu: Rozbudowa internetowego repozytorium tekstów naukowych (rozpraw doktorskich, autoreferatów, recenzji, książek i preprintów innych prac oraz materiałów audiowizualnych) z zakresu światowej slawistyki i dziedzin pokrewnych iReteslaw

Wykonawcy: IS PAN, dr Dorota Leśniewska, dr Roman Tymoshuk, dr Marcin Fastyn, dr Jakub Banasiak

Okres realizacji: 01.01.2019- 31.12.2020

Jednostka finansująca: DUN, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Afiliacja: Fundacja Slawistyczna

Kierownik projektu: dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

Wykonawca: dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk

Tytuł projektu: Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe

Okres realizacji: 01.01.2019- 31.12.2020

Jednostka finansująca: DUN, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Afiliacja: Fundacja Sławistyczna

Kierownik projektu: dr Anna Boguska

Tytuł projektu: „Życie na wyspach”. Chorwacka współczesna proza insularna

Wykonawca: dr Anna Boguska

Okres realizacji: 2020-2020

Jednostka finansująca: MNiSW, Doskonała nauka, wydanie monografii

Afiliacja: Fundacja Sławistyczna

Kierownik projektu: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, tomy 3-10 – wydanie w wersji elektronicznej

Wykonawcy: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN

Okres realizacji: 01.01.2019- 31.12.2020

Jednostka finansująca: DUN, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Afiliacja: Fundacja Sławistyczna

Granty realizowane

Liczba: 3

Kierownik projektu: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Conventional and unconventional ways of transmitting and revitalizing minoritized languages

Wykonawcy: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN, dr Maciej Mętrak

Okres realizacji: 2021 (konferencja przeniesiona z 2020 na 2021 rok)

Jednostka finansująca: MNiSW, Doskonała Nauka

Afiliacja: Fundacja Sławistyczna

Kierownik projektu: dr hab. H. Krasowska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: VI Bukowiński Festiwal Nauki

Wykonawcy: dr Magdalena Pokrzyńska

Okres realizacji: 2020-2021 (festiwal odbył się w 2020 roku, jednak ze względu na ograniczenia związane z pandemią COVID-19 jego organizatorem, zamiast Instytutu

Sławistyki PAN, były: Instytut Socjologii UZ i Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze-Ochli).

Jednostka finansująca: MNiSW, Społeczna Odpowiedzialność Nauki

Afiliacja: Fundacja Sławistyczna

Kierownik projektu: dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Dusza w doczesności – dusza w nieskończoności”

Wykonawcy: dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN, dr Dorota Pazio-Wlazłowska

Okres realizacji: 2021-2022 (konferencja przeniesiona z 2020 na 2021 rok)

Jednostka finansująca: MNiSW, Doskonała nauka

Afiliacja: Fundacja Sławistyczna

5. KONTRAKTY W RAMACH PROGRAMÓW RAMOWYCH UE

Zakończone: 1

Kierownik projektu: dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk

Tytuł projektu: Między Wschodem a Zachodem. Zwiększenie potencjału Instytutu Sławistyki PAN jako prestiżowego ośrodka badań międzynarodowych

Wykonawcy: dr Karolina Ćwiek-Rogalska, dr Dorota Dobrzyńska, dr Marzena Maciulewicz, mgr Agata Chinowska

Okres realizacji: 2018-2020

Jednostka finansująca: Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej, Program Welcome to Poland, PO WER, UE Europejski Fundusz Społeczny

Realizowane: 3

Kierownik projektu: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN, dr Anna Boguska

Tytuł projektu: PROM – Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i młodej kadry akademickiej

Okres realizacji: 2019-2021

Jednostka finansująca: Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej

Kierownik projektu: dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN

Wykonawcy: dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN, dr hab. Maksim Duszkin, prof. IS PAN, dr Pavlo Levchuk, dr hab. Danuta Roszko, Tomaš Kuric

Tytuł projektu: CLARIN ERIC – European Research Infrastructure Consortium: Common Language Resources and Technology Infrastructure (Europejskie Konsorcjum Infrastruktury Naukowe: Wspólne Zasoby Językowe i Infrastruktura Technologiczna)

Numer projektu: DIR/WK/2018/01

Okres realizacji: 2018-2021

Jednostka finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Kierownik projektu: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (Działanie 3.2 Interdyscyplinarne Programy Studiów Doktoranckich) PO WER

Menadżerka grantu: dr Anna Boguska

Wykonawcy: doktoranci i doktorantki

Okres realizacji: 2018-2023

Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, PO WER, UE Europejski Fundusz Społeczny

6. WNIOSKI O FINANSOWANIE PROJEKTÓW BADAWCZYCH ZŁOŻONE DO RÓŻNYCH PODMIOTÓW

Ogółem: 23

Liczba wniosków złożonych przez IS PAN w konkursach grantowych w roku 2020: **23**

Liczba wniosków IS PAN w rozpatrywaniu (wyniki zostaną ogłoszone w 2021 roku): **11**
(8 NCN i 3 MNiSW)

6. 1. Wykaz wniosków na projekty badawcze złożonych w konkursach Narodowego Centrum Nauki

Konkurs OPUS na projekty badawcze, w tym finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do realizacji tych projektów

Tytuł projektu: Przemiany polszczyzny na terenie Białorusi i Litwy w drugiej połowie XX wieku i na początku wieku XXI . Perspektywa socjolingwistyczna

Kierownik: dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Z Polski pod zaborami do Imperium Osmańskiego – bohaterowie kategorii „pomiędzy kulturami” w XIX wieku jako transkulturowi agenci, którzy przyczynili się do wymiany idei pomiędzy Europą a Bliskim Wschodem

Kierownik: dr Agnieszka Aysen Kaim

Tytuł projektu: Wykorzystanie i nadużywanie pamięci w dobie wypraw krzyżackich nad południowo-wschodnim Bałtykiem, 1230-1430

Kierownik: dr Uladzimir Kananovich

Tytuł projektu: Kontynuacja i aktualizacja: kultura pamięci Wilna w tekstach dyskursu miejskiego w latach 1990-2018

Kierownik: dr Małgorzata Kasner

Tytuł projektu: Przemiany w teatrze rosyjskim XXI wieku. Teksty i konteksty

Kierownik: dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Czy gruby znaczy gorszy? Polszczyzna potoczna o otyłości. Stygmatyzacja vs akceptacja: przemoc symboliczna a doświadczenie jednostkowe

Kierownik: dr Dorota Pazio-Wlazłowska

Tytuł projektu: Słowiański przysłówek: Słowiańskie procesy adverbializacji i postadverbializacji w perspektywie teoretycznej, dynamicznej i porównawczej

Kierownik: dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Topos »wmurowanej kobiety« w kulturach Europy południowo-wschodniej i Węgier

Kierownik: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Poznańskie księgi sądowe z wieku XIV i XV w nowej perspektywie badawczej

Kierownik: dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Społeczność żydowska w Polsce w następstwie kampanii antysemickiej lat 1967-1968. Doświadczenia biograficzne, przemiany tożsamości i dynamika środowiskowa

Konsorcjum 3 jednostek: Dolnośląska Szkoła Wyższa (lider konsorcjum), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Kierownik z ramienia IS PAN: dr Anna Zawadzka

Konkurs SONATA na projekty badawcze realizowane przez osoby rozpoczynające karierę naukową posiadające tytuł doktora

Tytuł projektu: Dokumenty i biurokracja w regionach poniemieckich: państwowotwórczość, regulacja i kontrola w Polsce i Czechosłowacji (od lat 40. do 70. XX wieku)

Kierownik: dr Karolina Ćwiek-Rogalska

Tytuł projektu: Literatura i polityka. Spory o granice wspólnoty w rosyjskim polu literackim po 1991 roku

Kierownik: dr Katarzyna Roman-Rawska

Konkurs PRELUDIUM na realizację projektów badawczych przez osoby rozpoczynające karierę naukową nieposiadających tytułu doktora

Tytuł projektu: Strategie zachowania i transmisji języka w kontekście mniejszościowo-większościowym. Praktyki i ideologie językowe w językowo mieszanych rodzinach wśród górnołużyckiej wspólnoty w Niemczech

Kierownik projektu: mgr Sara Mičkec/Mitschke

Tytuł projektu: Mazurzy – znikające świadectwo językowej przeszłości polsko-niemieckiego pogranicza. Współczesne praktyki językowe potomków rodzimej ludności Mazur

Kierownik: mgr Piotr Szatkowski

Konkurs MINIATURA, do którego mogą być zgłaszane wnioski na realizację pojedynczego działania naukowego w jednej z wymienionych form: badań wstępnych/pilotażowych, kwerendy, stażu naukowego, wyjazdu badawczego albo wyjazdu konsultacyjnego

Tytuł projektu: Biografie językowe Polaków regionu stanisławowskiego i przesiedleńców zamieszkałych w regionie lubuskim. Dokumentacja zanikającego dziedzictwa językowego
Kierownik: dr Gabriela Augustyniak-Żmuda

Tytuł projektu: Graficzne modelowanie struktur składniowych z argumentem propozycjonalnym (na przykładzie języka bułgarskiego i polskiego)
Kierownik: dr Jakub Banasiak

Tytuł projektu: Przełom kulturowy lat sześćdziesiątych XX wieku w Czechosłowacji na przykładzie teatru
Kierownik: dr Elżbieta Zimna

Konkurs SONATA BIS, konkurs na projekty badawcze mające na celu powołanie nowego zespołu naukowego, realizowane przez osoby posiadające stopień naukowy lub tytuł naukowy, które uzyskały stopień naukowy doktora w okresie od 5 do 12 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem

Tytuł projektu: Różnorodność językowa w Polsce: języki kolateralne, działania na rzecz języków i konceptualizacja tożsamości zbiorowej

Kierownik: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Konkurs BEETHOVEN CLASSIC, międzynarodowy konkurs dwustronny na polsko-niemieckie projekty badawcze w zakresie nauk humanistycznych, społecznych i o sztuce. Konkurs BEETHOVEN CLASSIC 4 jest organizowany przez Narodowe Centrum Nauki (NCN) z niemiecką agencją Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG), zgodnie z

procedurą oceny wspólnej. Oznacza to, że agencje partnerskie przeprowadzą wspólnie proces oceny merytorycznej i wyboru projektów rekomendowanych do finansowania.

Tytuł projektu: Język łużycki jako pomost między Słowianami a Niemcami na niemiecko-polsko-czeskim pograniczu: zachowanie języka mniejszościowego, postawy językowe i wzajemne rozumienie

Kierownik: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN, kierownik niemieckiego zespołu: dr Cordula Ratajczak

Konkurs POLS jest konkursem wspierającym mobilność, realizowanym w formule małych grantów dla naukowców z całego świata, chcących prowadzić badania w Polsce. Przyjazd zarówno uznanych, jak i obiecujących naukowców, posiadających co najmniej stopień naukowy doktora, przyczyni się do wzmocnienia potencjału naukowego polskich instytucji badawczych.

Tytuł projektu: Nowi użytkownicy języków mniejszościowych: biegłość, odmiana i procesy zmian

Kierownik: dr Robert David Borges

6. 2. Wykaz wniosków złożonych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Tytuł projektu: Tłumaczenie na język angielski i opublikowanie w Wydawnictwie Naukowym Peter Lang książki „Górale polscy na Bukowinie Karpackiej. Studium socjolingwistyczne i leksykalne”

Kierownik: dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

Wykonawcy: dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: U źródeł strukturalizmu i przełomu w badaniach indoeuropeistycznych. Przekład i opracowanie naukowe «Mémoire sur le système primitif des voyelles dans les langues indo-européennes» F. de Saussure’a

Kierownik projektu: dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN

Wykonawcy: dr Olga Ziółkowska, mgr Kacper Kardas, mgr Kamil Pawlicki

Tytuł projektu: Słownik Bartłomieja z Bydgoszczy. Wersja łacińsko-polska

Kierownik: dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN

Wykonawcy: dr Anna Lenartowicz-Zagrodna, dr hab. Dorota K. Rembiszewska, dr Arleta Łuczak, prof. dr hab. Tadeusz Lewaszkiewicz, prof. dr hab. Marian Wesoły

6. 3. Wykaz wniosków złożonych do IS PAN przez osoby z zagranicy w konkursach Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej

Program im. Stanisława Ulama

Inna Horofianiuk

Tytuł projektu: Polish-East Slavic language contacts in the context of dialectal lexicography in the late 19th century: *Słowniczek prowincjonalizmów Podolskich, ułożony w Kamieńcu Podolskim w roku 1863* by A. Kremer (Krakiv, 1870).

Liudmyla Pidkuimukha

Tytuł projektu: Words and War: Media Portrayals of Russian-Ukrainian Military Conflict in the Donbas Region

Prof. dr hab. Olexiy Sukchomlynov

Tytuł projektu: Processes of socio-cultural adaptation of Poles from Bucovina

Program POLONISTA

prof. Alena Rudenka na zaproszenia prof. Marioli Jakubowicz

Tytuł projektu: East territories of the Commonwealth in the historical texts in the 16th-17th centuries

Wymiana bilateralna pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą

Tytuł projektu: Biografie językowe Polaków regionu stanisławowskiego i przesiedleńców zamieszkałych w regionie lubuskim. Dokumentacja zanikającego dziedzictwa językowego.

(Language biographies of Poles from the Stanisławów region and persons resettled residing in the Lubuskie region. Documentation of vanishing language heritage)

POLSKI ZESPÓŁ BADAWCZY

Koordynator: Dr hab. Ewa Gołachowska, prof. IS PAN

Pozostali członkowie zespołu: dr Gabriela Augustyniak-Żmuda.

Program „Solidarni z naukowcami”

Kierownik projektu: dr Siarhei Haranin

Tytuł projektu: Białoruska proza autobiograficzna XVI–XVIII wieku w kontekście procesu literackiego w Rzeczypospolitej: źródła, tradycja, system gatunkowy

Kierownik projektu: dr Yuliya Khadyniuk

Tytuł projektu: Kontakty językowe we współczesnym społeczeństwie polskim – istota, formy, tendencje: aspekt regionalny

7. UCZESTNICTWO W GRANTACH AFILIOWANYCH POZA INSTYTUTEM SLAWISTYKI PAN

Granty zakończone

Liczba: 3

Kierownik projektu: Michał Brzezicki

Pracownik IS PAN: dr Pluwak Agnieszka

Tytuł projektu: Senti Cognitive Services

Okres realizacji: 2017-2020

Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Afiliacja: SentiOne

Kierownik projektu: prof. dr hab. Ilona Czamańska

Pracownik IS PAN: prof. dr hab. Ryszard Grzesik

Tytuł projektu: Wołosi w europejskiej i polskiej przestrzeni kulturowej. Migracje – osadnictwo – dziedzictwo kulturowe

Okres realizacji: 2015-2020

Jednostka finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, moduł 1.2

Afiliacja: Uniwersytet Adama Mickiewicza

Kierownik projektu: dr Maciej Mętrak

Tytuł projektu: Mapa świata z jarmarcznej ulotki – czeska dziewiętnastowieczna twórczość kramarska w perspektywie etnolingwistycznej

Okres realizacji: 10.2018-10.2020

Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, Etiuda

Afiliacja: Wydział Polonistyki, Uniwersytet Warszawski

Granty realizowane

Liczba: 4

Kierownik projektu: prof. dr hab. Maciej Grochowski

Pracownik IS PAN: dr hab. Sobotka Piotr, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Przewodnik językowo-encyklopedyczny po gramatyce semantycznej języka polskiego w ujęciu historycznym

Okres realizacji: 2018-2023

Jednostka finansująca: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Afiliacja: Instytut Języka Polskiego PAN

Kierownik projektu: dr hab. Michael Hornsby, prof. UAM

Pracownik IS PAN: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Tytuł projektu: Rewitalizacja języka bez udziału jego rodzimych użytkowników: Studium języka bretońskiego w Górnej Bretanii oraz języka łużyckiego na Dolnych Łużycach / Language revitalisation without native speakers: The cases of Breton in Upper Brittany and Sorbian in Lower Lusatia.

Okres realizacji: 2019-2022

Jednostka finansująca: Narodowe Centrum Nauki, OPUS

Afiliacja: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Kierownik projektu: dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN

Pracownicy IS PAN: dr Katarzyna Glinianowicz

Tytuł projektu: Wiktor Petrow – w stronę krytycznej nowoczesności. Tłumaczenie z języka ukraińskiego i edycja krytyczna wraz z opracowaniem naukowym pism Wiktora Petrowa (ps. W. Domontowycz, W. Ber; 1894-1969) w 3 tomach

Okres realizacji: 2017-2022

Jednostka finansująca: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Afiliacja: Uniwersytet Jagielloński

Kierownik projektu: dr hab. Mariola Tymochowicz

Doktorant IS PAN: mgr Tymoteusz Król

Tytuł projektu: Słownik terminologiczny polskich strojów ludowych. Publikacja książki oraz upowszechnienie wyników w internecie na platformie strojeludowe.net

Okres realizacji: 30.06.2020-31.05.2025

Jednostka finansująca: MNiSW, NPRH

Afiliacja: Polskie Towarzystwo Ludowe

V. PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN

1. MONOGRAFIE AUTORSKIE

1. **Jakub Banasiak**, *Procesy nominalizacyjne w zdaniach wyrażających relację przyczynowo-skutkową (na materiale języka polskiego i bułgarskiego)*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, e-ISBN: 978-83-64031-91-5, 2020, 178 ss.

Monografia jest poświęcona procesom nominalizacyjnym w zdaniach wyrażających relację przyczynowo-skutkową, tj. takich, które można parafrazować czystymi kauzatywami (werbalnymi eksponentami predykatu kauzalnego). Predykat ten sam w sobie jest modelowany zgodnie z teorią aspektu S. Karolaka. Biorąc pod uwagę nieteoretyczny charakter monografii, jej główne zalety leżą w opisie faktów językowych. Zastosowanie teorii struktur predykatowo-argumentowych pozwala na pełny opis składniowych i pragmatycznych cech dyskretnych kauzatywnych wyrażen predykatywnych. W monografii udało się sformułować ściśle reguły rządzące ich użyciem. Przeprowadzone badanie umożliwiło weryfikację pewnych twierdzeń znanych z literatury przedmiotu w zakresie „podniesienia” argumentu przedmiotowego oraz semantycznej kategorii czasu. Każde wyrażenie predykatywne posiada przyporządkowany ekwiwalent funkcjonalny z drugiego z objętych badaniem języków.

2. **Anna Boguska**, *Życie na wyspach. Chorwacka współczesna proza insularna*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Slawistyczna, ISBN 978-83-66369-20-7, 2020, 232 ss.

Książka jest próbą opracowania znaczeń i funkcji, jakie w najnowszej chorwackiej prozie insularnej odgrywa wyspa, co więcej, próbą, która ma doprowadzić do zanegowania potocznego, trywialnego i wyłącznie turystycznego wyobrażenia o kraju. Przedmiotem opisu jest osiem współczesnych, tzn. powstałych w drugiej połowie XX i na początku XXI wieku, ksiązek (powieści i zbiorów opowiadań), których akcja rozgrywa się na wybranych wyspach wschodniego wybrzeża Adriatyku. Autorka dokonuje oglądu wysp, stosując metodę badania symbolu, którą w tekście *Symbol daje do myślenia* z tomu *Egzystencja i*

hermeneutyka zaproponował Paul Ricoeur. Podążając za ideą filozofa, wskazuje cztery symbole – pustynię, więzienie, teatr świata i ogród – poprzez które usiłuje przybliżyć symbol podstawowy. Każdy z tematów opracowuje na podstawie dwóch różnych książek, zarysowując dwie odmienne interpretacje pojęcia oraz odkrywając, z jakimi ludzkimi doświadczeniami wiąże się funkcjonowanie konkretnego obrazu.

3. **Dorota Dobrzyńska**, *Czarny romantyzm we współczesnej literaturze popularnej. Wybrane zagadnienia*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, ISBN: 978-83-66369-00-9, 2020, 255 ss.

Monografia podejmuje zagadnienie obecności tzw. czarnego romantyzmu (*Dark Romanticism*) i sposobu funkcjonowania tradycji romantycznej w polskiej i europejskiej prozie popularnej ostatniego trzdziestolecia (głównie XXI wieku). Romantyzm, w Polsce kojarzony zazwyczaj z kwestiami historiozoficznymi i politycznymi, jest tu przedstawiony jako zjawisko estetyczno-filozoficzne, co pozwala traktować go nie tylko jako zakończoną epokę w historii literatury i sztuki, ale również jako specyficzny styl, obecny także we współczesnych utworach. Przedmiotem analizy są powieści i opowiadania *fantasy*, kryminalne oraz młodzieżowe, autorstwa Carlosa Ruiza Zafóna, Fredericka Forsytha, Krzysztofa Kotowskiego, Andrzeja Sapkowskiego, Anny Kańtoch, Rodolfa Martíneza oraz Pawła Goźlińskiego. Celem monografii jest wykazanie, że elementy czarnego romantyzmu są obecne we współczesnej literaturze popularnej, także w Polsce, co może oznaczać zmianę w polskim postrzeganiu romantyzmu oraz potrzebę dalszych badań jego recepcji.

4. **Nicole Dołowy-Rybińska**, *No One Will Do This For Us. The Linguistic and Cultural Practices of Young Activists Representing European Linguistic Minorities*, tłum. Daniel Sax, Peter Lang Publishing Group, ISBN: 978-3-631-82786-4, 2020, 392 ss.

Książka jest przekładem monografii *Nikt za nas tego nie robi. Praktyki językowe i kulturowe młodych aktywistów mniejszości językowych Europy* (2017). Ukazuje praktyki językowe i kulturowe młodych ludzi należących do mniejszości językowych Europy. Materiał do niej został pozyskany podczas badań terenowych, prowadzonych wśród Kaszubów w Polsce, Górnołużyczan w Niemczech, Bretończyków we Francji i Walijszczyków w Wielkiej Brytanii. Na badania te składało się około stu częściowo

ustrukturyzowanych wywiadów z młodymi ludźmi w wieku 16-25 lat oraz obserwacje uczestniczące prowadzone podczas różnego rodzaju działań kulturalnych, spotkań czy wydarzeń. Problemy mniejszości, takie jak tworzony przez własną grupę oraz przez społeczeństwo dominujące wizerunek kultury mniejszościowej, tworzenie się tożsamości kulturowej i językowej, konieczność podejmowania działań na rzecz ochrony własnej kultury i języka, przedstawione są z perspektywy młodych aktywistów językowych. Analizie została poddana droga młodych ludzi do aktywizmu językowego. Monografia porusza najistotniejsze problemy socjolingwistyki zajmującej się zagrożonymi językami: kwestię użytkowników języków mniejszościowych (natywnych, uczących się i tzw. nowomówców), edukacji w językach mniejszościowych, relacji między językiem mniejszościowym a tożsamością kulturową.

5. **Marcin Fastyn**, *Stylizacja leksykalna utworów nurtu fantastyczno-ludycznego Stanisława Lema w przekładach na język bułgarski*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, ISBN 978-83-66369-39-9, 2020, 227 ss.

Praca stanowi analizę słowotwórczą i etymologiczną niestandardowej leksyki (ze szczególnym uwzględnieniem neologizmów) wykorzystywanej przez Stanisława Lema w *Cyberiadzie* oraz *Powtórce*. Omówiono także jej odpowiedniki zastosowane przez tłumaczki na język bułgarski oraz wybrane przez nie rozwiązania translatorskie. Odkryte zostały różnice w doborze strategii translatorskich przez obie tłumaczki, wpływające na ostateczną jakość przekładów i sprawiające, że bułgarski przekład *Powtórki* doznał znacznych strat w porównaniu z tekstem źródłowym.

6. **Ewa Golachowska**, *Conversations with God: Multilingualism among the Catholics in Belarus in the Late Twentieth and Early Twenty-First Centuries: Sociolinguistic Study*, tłum. Benjamin Koschalka, Peter Lang Publishing Group, ISBN 978-3-631-80763-7, 2020, 244 ss.

Książka jest tłumaczeniem monografii *Jak mówić do Pana Boga. Wielojęzyczność katolików na Białorusi na przełomie XX i XXI wieku* (2012). Powstała jako efekt analizy i interpretacji wyników badań terenowych prowadzonych w latach 2009-2012 na zachodniej i wschodniej Białorusi. Głównym celem podjętych badań było poszukiwanie

odpowiedzi na pytanie: czy coraz powszechniejsze używanie w liturgii Kościoła katolickiego języka białoruskiego zmienia status i zakres funkcjonowania polszczyzny w środowiskach katolickich na Białorusi; jeśli tak, to jaki ma to wpływ na identyfikację narodową katolików mieszkających w tym kraju. Zapisane podczas badań wywiady potwierdziły słuszność sformułowanego tematu, ponieważ identyfikacja narodowa katolików na Białorusi podlega obecnie przemianom. Obserwacje poczynione podczas badań potwierdzają opisywane przez badaczy zjawisko „depolonizacji” Kościoła katolickiego na Białorusi. Jest to jednak zjawisko znacznie bardziej złożone, niż to wynika z wielu prac poświęconych tym zagadnieniom i nie można go rozpatrywać wyłącznie w kategoriach „utrąty polskości” przez katolików. Wiąże się ono zarówno z przemianami modelu religijności, jak i przemianami w myśleniu o własnej identyfikacji religijnej i narodowej. Kwestie językowe, które wspierają lub hamują przemiany tożsamości narodowej katolików na Białorusi, nie okazują się tak istotne, jak mogłoby się wydawać. Po pierwsze, możliwa jest sytuacja, gdy sferę sacrum obsługuje język białoruski, i równolegle trwa polska identyfikacja i tożsamość narodowa jednostek. Po drugie, to, że język białoruski na dobre zaistniał w Kościele, nie jest faktem izolowanym, ale elementem innych przemian zapoczątkowanych w latach dziewięćdziesiątych.

7. Irena Grudzińska-Gross, *Miłosz i długi cień wojny*, Fundacja Pogranicze, ISBN 978-83-66143-23-4, 2020, 198 ss.

Książka dotyczy wyrażonej w twórczości i decyzjach życiowych postawy Czesława Miłosza wobec drugiej wojny światowej. Jak twierdzi autorka, „gdyby książka ta była obrazem, na pierwszym planie widniałby Czesław Miłosz z groźnym i ponurym pejzażem drugiej wojny światowej w tle. Obrazowanie tego obrazu byłoby jednak całkiem współczesne, może nawet z ostatniej chwili, bo wojna jest teraz w samym centrum polskiej polityki historycznej. Poglądy i czyny Miłosza wprowadzają nas w tematy codziennie dyskutowane w mediach, widoczne na miejskich graffiti i na bluzach kibiców sportowych. Inna była historia drugiej wojny światowej w podręcznikach lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku niż ta, której dzisiaj uczy szkoła. Niemal na naszych oczach zmieniają się jej bohaterowie i ofiary. Konflikt dotyczący przeszłości toczy się coraz ostrzej. Mówiąc słowami Mirona Białoszewskiego, historia narasta”.

8. **Agnieszka Aysen Kaim**, *Ludzie dwóch kultur – wybrane przypadki transgresji kulturowej Polaków w Imperium Osmańskim w XVII, XVIII i XIX wieku*, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk 2020, ISBN 978-83-66369-18-4, e-ISBN 978-83-66369-19-1, 319 ss.

Praca jest poświęcona zagadnieniu wielokulturowości i transgresji kulturowej. Zawiera definicje i omówienie zjawisk i terminów, kluczowych dla materii źródłowej, a następnie przedstawia w ujęciu mikrohistorycznym zjawiska dwukulturowości w formie trzech studiów wybranych postaci: Wojciecha Bobowskiego (Ali Ufkî Bej, XVII wiek), Salomei Reginy Pilsztynowej (XVIII wiek) i Konstantego Borzęckiego (Mustafa Dżelaleddin Pasza, XIX/XX wiek). Przedstawione biografie są egzemplifikacją powikłań tożsamościowych na pograniczu kultur polskiej i tureckiej, chrześcijańskiej i muzułmańskiej, przypadków znanych Polaków z kategorii go between, o statusie brańców, emigrantów-konwertytów oraz sympatyzujących z Orientem podróżników przebywających w Imperium Osmańskim. Owi kulturowi pośrednicy zaznaczyli swoją obecność na mapie historii kontaktów polsko-tureckich, przechodząc na stałe do historii kultury. Zostali zaprezentowani ze współczesnej kulturoznawczej perspektywy badawczej, czyli z wykorzystaniem istniejących teorii antropologicznych, dotyczących synkretyzmu kulturowego i tożsamości w społeczeństwach wielokulturowych, ze szczególnym uwzględnieniem kategorii kulturowej transgresji. Analizując procesy transgresyjne, jakie zaszły w życiu tych jednostek, wzięto pod uwagę konwersję religijną, jej okoliczności, charakter oraz konsekwencje.

9. **Agnieszka Aysen Kaim**, *Meddah, turecki teatr jednego aktora. Spotkanie tradycji kultury ustnej z kulturą widowiskową*, Uniwersytet Warszawski, ISBN 978-83-235-4664-1, 2020, 381 ss.

Monografia dotyczy performatywnych aspektów wykonywania literatury ustnej jako ustnego opowiadania na Bliskim Wschodzie, ewoluującej w stronę teatru jednego aktora. W świecie kultury muzułmańskiej, gdzie teatr nie zdołał wytyczyć sobie niezależnego miejsca wśród dziedzin sztuki, to właśnie ustność / oralność zrekompensowała jego brak wśród sztuk performatywnych. Turecki „meddah” rozwinął się pomiędzy wiekiem XI a XIX z formy opowiadacza w epicki teatr jednego aktora, pozostając w zgodzie z zasadami życia koczowniczego. Włączając elementy tradycji środkowoazjatyckiego szamana,

starotureckiego pieśniarza epickiego „ozan” i arabskiego „maddaha” oraz tradycję perskiego opowiadacza „Księgi królewskiej. Szahname”, przyjął także środki teatralne i dramatyczne. Jako forma artystyczna łączy sztukę opowiadania z ludowym teatrem tradycyjnym. Zaadoptowana w formie „widowiska narracyjnego” sztuka opowiadania zyskała uznaną pozycję na współczesnych scenach teatrów offowych, sprawdzając się z sukcesem w projektach międzykulturowych i interdyscyplinarnych. W kontekście omawianych tradycji ustnych kręgów kultur ąłtajskiego i Bliskiego Wschodu potencjał performatywny sztuki opowiadania stanowi dla współczesnych artystów źródło inspiracji, oferując wzór modelu interaktywnego, równouprawniającego widza i artystę.

10. **Helena Krasowska**, *Języki mniejszości. Status – prestiż – dwujęzyczność – wielojęzyczność*, Uniwersytet Warszawski, ISBN 978-83-61325-80-2, 2020, 219 ss.

Problemy poruszane w monografii nie wyczerpują złożonej problematyki mniejszości narodowych oraz ich skomplikowanych i wieloaspektowych problemów, związanych między innymi z językiem mniejszości, jego rolą w społeczeństwie oraz współzależności zjawisk językowych i struktury społecznej. Obserwowane przez nas zmiany historyczno-polityczne mają wpływ na życie różnych grup mniejszościowych, na tożsamość ich członków, a także na zmiany zachodzące wśród użytkowników języka. Ze względu na liczbę używanych języków społeczności ludzkie można określać jako jednojęzyczne, dwujęzyczne i wielojęzyczne. W społeczności jednojęzycznej głównym zagadnieniem pozostaje ustalenie, jakimi odmianami języka posługuje się ona i w jakich warunkach dochodzi do używania każdej z nich. Przy badaniu społeczności dwu- i wielojęzycznych najważniejsze staje się ustalenie zasad używania jednego języka zamiast drugiego (lub zamiast innych). Dotyczy to również sytuacji, kiedy jedna społeczność posługuje się funkcjonalnie zróżnicowanymi dwoma różnymi odmianami tego samego języka, np. językiem literackim i gwarą. Monografia niniejsza podejmuje szereg problemów związanych z dylematami, które dotyczą każdej mniejszości narodowej i etnicznej. Status oraz prestiż języka przybierają różne formy, są związane z polityką i planowaniem językowym danego państwa, dotyczą więc każdej mniejszości. Państwo decyduje, jaki status nada grupie mniejszościowej. Na prestiż języka duży wpływ ma grupa użytkowników, ale bez wsparcia państwa prestiż może słabnąć. Dużą rolę w kształtowaniu polityki językowej mniejszości i państwa odgrywają liderzy, politycy,

przedstawiciele parlamentu. Poruszony jest też problem języka ojczystego i rozróżnienie pomiędzy nabywaniem oraz uczeniem się kolejnych języków. Niektóre mniejszości mówią językiem odziedziczonym, inne zaś uczą się języka przodków. Wielojęzyczność jest bogactwem jednostki, pozwala jej być człowiekiem o szerokich horyzontach i szerzej patrzeć na kulturę własną, sąsiednią czy też inną. W monografii naświetlony jest także problem kontaktów językowych, które zachodzą na różnych poziomach: indywidualnym i grupowym oraz terytorialnym. Interferencje językowe, przełączanie kodów językowych, zjawiska surżyka, trasianki, czy też „mowy prostej” rozwinięte są w dalszej części pracy. Książkę zamyka, związana z tożsamością narodową, tematyka zachowania, zmiany lub śmierci języka. Język nie zawsze jest głównym czynnikiem identyfikacji narodowej, ale może być jednym z nich. Dopóki mniejszość używa swojego języka, żyje jego kultura i zachowane są jej wartości. Wskazane zostaną czynniki prowadzące do zaniku i śmierci języka, który jest jednym z głównych elementów dziedzictwa kulturowego mniejszości. Wraz ze śmiercią języka giną ważne czynniki wyodrębniające mniejszość. Praca nie wyczerpuje złożonych definicji zjawisk socjolingwistycznych i określi grup mniejszościowych i etnicznych. Dyskursy odnoszące się do omawianych zjawisk nawzajem się przeplatają.

11. Pavlo Levchuk, *Trójjęzyczność ukraińsko-rosyjsko-polska Ukraińców niepolskiego pochodzenia*, Księgarnia Akademicka, ISBN 978-83-8138-284-7, 2020, 299 ss.

Monografia jest dziełem nowatorskim z kilku powodów. Dotychczasowa polska lingwistyka skupiała swoją uwagę na osobach polskiego pochodzenia, które zamieszkiwały dawne Kresy. Natomiast w niniejszej pracy skupiono się na osobach niepolskiego pochodzenia, które stanowią większość osób ubiegających się o urzędowe poświadczenie znajomości języka polskiego niemal od samego początku procesu certyfikacji. Drugim ważnym zagadnieniem jest umiejscowienie niniejszej pracy w opisie badań kontaktów językowych polsko-obcych, które są przedstawione w trzech pracach Władysława T. Miodunki: *Dwujęzyczność, walencja kulturowa i tożsamość (e)migracji polskiej w świecie* (2010), *Dwujęzyczność polsko-obca w Polsce i poza jej granicami. Rozwój i perspektywy badań* (2014), *Rozpowszechnianie, zachowywanie i nauczanie języka polskiego w świecie w latach 1918-2018. Część III: Badania zbiorowości polonijnych, ich języka i kultury, bilingwizmu polsko-obcego oraz nauczania polszczyzny w świecie w latach*

1970-2018 (2020). W porównaniu do opisywanych przez badacza prac niniejsza monografia jest pierwszą pracą w całości poświęconą zagadnieniu trójjęzyczności, ponadto największej grupy emigrantów w Polsce, które do tej pory nie było badane na tak dużej grupie respondentów (1160 osób).

12. **Ewa Masłowska**, *Mediating the Otherworld in Polish Folklore: A Cognitive Linguistic Perspective*, tłum. Maria Fengler, **Piotr Styk**, Peter Lang Publishing Group, ISBN 978-3-631-79685-6, 2020, 410 ss.

Książka jest przekładem monografii Ludowe stereotypy obcowania świata i zaświatów w języku i kulturze polskiej (wyd. II, 2016). Tematem książki – wpisującej się w nurt badań kognitywnych – jest konceptualizacja i interpretowanie świata nadprzyrodzonego w relacjach z rzeczywistością ziemską w kulturze ludowej. Do przedstawienia interakcji świata ziemskiego z zaświatami posłużyły autorce cztery żywioły (woda, powietrze, ogień, ziemia) oraz słońce i księżyc, które w ludowej wyobraźni współtworzą mikro- i makrokosmos i stanowią pomost między tym a tamtym światem. Interpretacja psychofizycznych i kinestetycznych doświadczeń oddziaływania żywiołów na życie człowieka opiera się na analizie pre-schematów wyobrazeniowych, na których człowiek – jako konceptualizator – buduje wiedzę o świecie oraz sposób, w jaki ją wyraża za pomocą języka. Prześledzenie ścieżek kognitywnych łączących owe kompleksy wiedzy i doświadczenia ukazuje, jak wyobraźnia językowa przetwarza doświadczenia zmysłowe w abstrakcyjny system pojęciowy nadając im symboliczne znaczenia, które tworzą sieć powiązanych ze sobą obrazów. Jak podsumował recenzent, prof. Przemysław Łoziński, „...przekład monografii na język angielski nadaje publikacji wymiar komparatystyczny – interjęzykowy i interkulturowy. Znaczenie tłumaczenia nie ogranicza się do komunikowania tego, co zawiera polski oryginał (stereotypowe wyobrażenia relacji świata z zaświatami w języku i tradycyjnej kulturze polskiej), ale na tym, że stanowi punkt odniesienia do porównań nie tylko z kulturą języka angielskiego, lecz również z przedstawicielami innych kultur, potencjalnych czytelników angielskiego przekładu. Tak więc monografia posłuży jako punkt wyjścia do dalszych badań, już tych prowadzonych nie w obrębie, ale w stosunku, w relacji, w odniesieniu, do materiału języka polskiego”.

13. **Agnieszka Pluwak**, *Ramy semantyczne w tekstach umów najmu – analiza konfrontatywna polsko-angielsko-niemiecka*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, ISBN 978-83-66369-26-9, 2020, 374 ss.

Monografia jest konfrontatywną analizą leksyki (po 30 tekstów w językach niemieckim, angielskim i polskim) metodą semantyki ramowej FrameNet, rozszerzoną o przykłady z Narodowego Korpusu Języka Polskiego. Opracowano zestaw 33 ram odpowiadający zbiorowi pojęć i informacji poszukiwanych przez analityka umów najmu, m.in. POROZUMIENIA, ZOBOWIĄZANIA, ZAWARCIA UMOWY, OBOWIĄZKU itp. W książce opisano podejście dziedzinowe, zweryfikowano m.in. klasyfikację różnic konfrontatywnych w badaniach metodą semantyki ramowej, zbadano różnice i podobieństwa między wykorzystaniem ram angielskich i tłumaczonych tekstów *versus* ram zbudowanych na bazie języka polskiego i korpus równoległych tekstów specjalistycznych. Dokonano rozszerzenia dotychczasowych badań nad zastosowaniem FrameNetu do analizy języka polskiego o nowy obszar leksyki. Powstała w jej wyniku dziedzinowa reprezentacja wiedzy daje podstawę do budowy potencjalnego automatu do wydobywania wybranych treści umownych w językach polskim, angielskim i niemieckim, a jej ramy stają się językiem – pośrednikiem konfrontacji.

14. **Dorota K. Rembiszewska**, *Gwary Mazur wschodnich w XIX wieku (na podstawie ankiet Georga Wenkera do Niemieckiego atlasu językowego)*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, ISBN 978-83-66369-37-5, e-ISBN 978-83-66369-38-2, 2020, 405 ss.

Przedmiotem omówienia sąankiety do *Niemieckiego atlasu językowego*, opracowane przez bibliotekarza pracującego w Marburgu – Georga Wenkera (1852–1911). Choćankiety służyły do eksploracji gwar niemieckich, to jednak udało się wskazać polskie cechy gwarowe, dzięki czemu było możliwe, choćby częściowe, odtworzenie stanu gwar mazurskich w części wysuniętej najdalej na wschód. Publikacja zawiera analizę językową ankiet Wenkera z terenu Mazur wschodnich – powiatów ełckiego, gołdapskiego, oleckiego. Ankiety to jedyny zbiór danych dający szeroki ogłąd gwar Mazur wschodnich w XIX wieku, położonych na obszarze peryferycznym, przez długie lata znacznie oderwanym od polszczyzny ogólnej, mającym nikłe związki z polskim życiem kulturalnym i politycznym, na co dzień naznaczonym infiltracją języka niemieckiego.

15. **Roman-Rawska Katarzyna**, *Nowy realizm w rosyjskim polu literackim po 1991 roku. Literatura i polityka*, Uniwersytet Warszawski, ISBN 978-83-235-4278-0, 2020, 234 ss.

Książka dotyczy nowego realizmu – jednego z najnowszych trendów w rosyjskim polu literackim po 1991 roku, powstałego w opozycji do literackiego postmodernizmu; o jego specyficie stanowi przede wszystkim kryterium polityczności. Autorka analizuje twórczość trzech klasyków nurtu: Zachara Prilepina, Romana Sienczina oraz Siergieja Szargunowa, bada mechanizmy rozwoju rosyjskiego pola literackiego w kontekście kluczowych procesów zachodzących równolegle w polu władzy politycznej. Czerpie inspiracje teoretyczne z literaturoznawstwa oraz socjologii literatury, dzięki czemu zawarty w książce obraz rosyjskiego życia literackiego po upadku ZSRR jest bogaty i wielowymiarowy.

2. MONOGRAFIA WSPÓŁAUTORSKA

Helena Krasowska, Олексі́й Сухомлинов, Петро Сигеда, *Соціолінгвістичний компендіум*, Polska Akademia Nauk, ISBN 978-617-7832-66-8, 2020, 336 ss.

Celem monografii jest zapoznanie przyszłych socjologów i filologów, a także osób zainteresowanych tym zagadnieniem, z podstawowymi pojęciami, problemami i metodami socjolingwistyki – nauki rozwijającej się na styku językoznawstwa, psychologii społecznej i etnografii oraz badającej problemy związane ze społecznością i językiem, ich funkcjami społecznymi, mechanizmem wpływu czynników społecznych na język i rolę języka w społeczeństwie. Książka podejmuje szereg problemów związanych z językiem w społeczeństwie. Autorzy omawiają najważniejsze terminy socjolingwistyczne: poruszony został problem języka ojczystego i rozróżnienie w nabywaniu oraz uczeniu się kolejnych języków. Niezmiernie ważny problem wielojęzyczności to kod językowy oraz przełączenia kodów językowych. Wielojęzyczność jest bogactwem jednostki, pozwala jej być człowiekiem o szerokich horyzontach i szerzej patrzeć na kulturę własną oraz sąsiednią czy inną, a Ukraińcy są wielojęzyczni. W dalszej części został omówiony problem kontaktów językowych, które zachodzą na różnych poziomach, tak indywidualnym, jak i grupowym czy też terytorialnym. Interferencje językowe,

przełączanie kodów językowych, zjawiska surżyka, trasianki czy „mowy prostej” są rozwinięte w dalszej części tej pracy. Autorzy zwracają uwagę również na socjolekt, gwarę, dialekt, żargon, slang – terminy które stanowią główne pojęcia socjolingwistyki. Bardzo dobrze omówiony został problem kierunków badań socjolingwistycznych, w tym: socjolingwistyka synchroniczna, socjolingwistyka diachroniczna, makrosocjolingwistyka, mikrosocjolingwistyka, socjolingwistyka teoretyczna i eksperymentalna, socjolingwistyka a socjologia języka oraz socjolingwistyka stosowana. Sporo miejsca w monografii poświęcono metodom socjolingwistyki, m.in. czym jest wywiad, obserwacja, ankietowanie, testy itd. Dalsza część pracy poświęcona jest analizom źródeł i ich sposobów publikowania. Znalazły się tutaj również problemy stosowania metodologii takiej jak: biograficzna, sfer (domen) itd. Nie zabrakło w książce również społecznego aspektu językowej komunikacji. Autorzy zwracają także uwagę na język i społeczeństwo. Piszą o języku jako czynniku etnicznej lub kulturowej grupy oraz o języku i kulturze. Bardzo ważny aspekt rozpatrywany przez autorów monografii to kierunki polityki językowej państwa oraz obecny status językowy państwa ukraińskiego. Dużą rolę w kształtowaniu polityki językowej państwa odgrywają liderzy, politycy, przedstawiciele parlamentu.

3. TOMY POD REDAKCJĄ I WSPÓLREDAKCJĄ NAUKOWĄ PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN

1. **Anna Engelking** (red.), Józef Obrębski, *The Giaours of Macedonia. Selected writings*, Oficyna Naukowa, e-ISBN 978-83-64363-59-7, 2020, 142 ss.

2. **Helena Krasowska**, Magdalena Pokrzyńska, **Ewa Wróblewska-Trochimiuk** (red.), *Bukowina. Wspólne dziedzictwo językowe i kulturowe*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, Muzeum Etnograficzne w Ochli-Zielona Góra, Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile, ISBN 978-83-66369-34-4, e-ISBN: 978-83-66369-35-1, 2020, 380 ss.

3. **Ewa Masłowska**, **Dorota Pazio-Wlazłowska**, Joanna Jurewicz, (red.), *The Soul in the Axiosphere from an Intercultural Perspective*, t. 1, Cambridge Scholars Publishing, ISBN(10): 1-5275-4564-4 ; ISBN(13): 978-1-5275-4564-9, 2020, 601 ss.

4. **Ewa Masłowska, Dorota Pazio-Wlazłowska**, Joanna Jurewicz, (red.), *The Soul in the Axiosphere from an Intercultural Perspective*, t. 2, Cambridge Scholars Publishing, ISBN(10): 1-5275-4568-7; ISBN(13): 978-1-5275-4568-7, 2020, 226 ss.

5. **Joanna Roszak**, Rafał Koschany, Joanna Maleszyńska (red.), *Republika musicali. Historia – gatunek – interpretacje*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ISBN 978-83-64902-92-5, 2020, 341 ss.

6. **Joanna Roszak**, Jan Stolarczyk (red.), Tymoteusz Karpowicz, *Eseje*, Warstwy, ISBN 978-83-65502-84-1, 2020, 470 ss.

7. **Grażyna Szwat-Gyłybowa** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII–XXI wiek. Tom 7. Klerykalizacja, konfesje, reformacja*, (przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, ISBN 978-83-66369-14-6, 2020, 209 ss.

8. **Grażyna Szwat-Gyłybowa** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII–XXI wiek. Tom 8. Kapitalizm, ojczyzna, polityka*, (przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, ISBN 978-83-66369-15-3, 2020, 221 ss.

9. **Grażyna Szwat-Gyłybowa** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII–XXI wiek. Tom 9. Agraryzm, anarchizm, socjalizm*, (przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, ISBN 978-83-66369-16-0, 2020, 216 ss.

10. **Grażyna Szwat-Gyłybowa** (red.), *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach, XVIII–XXI wiek. Tom 10. Hasła podporządkowane*, (przy współpracy Doroty Gil i Lecha Miodyńskiego), Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna, ISBN 978-83-66369-17-7, 2020, 336 ss.

11. **Tymoteusz Król**, Bartłomiej Chromik, Maria Małanicz-Przybylska, (red.), *Wilamowianie i ich stroje*, red., Uniwersytet Warszawski, ISBN 978-83-957318-0-8, 2020, 580 ss.

12. Bartmiński Jerzy, Niebrzegowska-Bartmińska Stanisława (red.), **Bielak Agata**, Michalec Anna, Szadura Joanna (współpraca redakcyjna), *Słownik stereotypów i symboli ludowych. T. 2. Rośliny. Z. 5. Drzewa owocowe i iglaste*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, ISBN 978-83-227-9416-6, 299 ss.

4. CZASOPISMA NAUKOWE WYDANE LUB WSPÓŁWYDANE PRZEZ INSTYTUT
SLAWISTYKI PAN I ZAMIESZCZONE NA PLATFORMIE INTERNETOWEJ:
[HTTPS://ISPAN.WAW.PL/JOURNALS/INDEX.PHP](https://ispan.waw.pl/journals/index.php)

Wydane przez Instytut Sławistyki PAN:

- „Acta Baltico Slavica”, redaktor naczelna: **dr hab. Zofia Sawaniewska-Mochowa, prof. IS PAN**, nr 44 za 2020 rok: Języki pogranicza bałtycko-słowiańskiego na przełomie XX i XXI wieku. Teksty – odmiany – style – dyskursy;
- „Adeptus”, redaktor naczelna: **dr Karolina Ćwiek-Rogalska**, nr 15 za 2020 rok: Mowa nienawiści i przemoc symboliczna w Europie Środkowej i Wschodniej w XXI wieku; nr 16 za 2020 rok: Humanistyka a rewolucja cyfrowa;
- „Cognitive Studies | Études cognitives”, redaktor naczelny: **dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN**, nr 20 za 2020 rok;
- „Colloquia Humanistica”, redaktor naczelna: Jolanta Sujecka, nr 9 za 2020 rok: Sephardim, Ashkenazim and Non-Jewish Peoples: Encounters Across Europe;
- „Slavia Meridionalis”, redaktor naczelna: **dr Ewelina Drzewiecka**, nr 20 za 2020 rok: Intelktualiści oraz to, co religijne;
- „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa”, redaktor naczelny: Wojciech Józef Burszta, nr 52 za 2020 rok;
- „Studia Litteraria et Historica”, redaktor naczelna: **dr Anna Zawadzka**, nr 9 za 2020 rok: Wyszło jak wyszło. Porażka i słabość”;
- „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, redaktor naczelna: **dr hab. Mariola Jakubowicz, prof. IS PAN**, nr 55 za 2020 rok.

5. CZASOPISMA NAUKOWE POD REDAKCJĄ PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN WYDANE PRZEZ INNE PODMIOTY

1. „Homo Historicus”, redaktor naczelny: **dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN**, nr 7, Instytut „Politycznaya sfera”
2. „Kontakty”, redaktor naczelny: **prof. dr hab. Joanna Goszczyńska**, nr XVIII, Polsko-Słowacka Komisja Nauk Humanistycznych, MNiSZW
3. „Polish Review”, współredaktor: **dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN**, nr 1-
4. Polish Institute of Arts and Sciences of America
5. „Prace Filologiczne. Literaturoznawstwo”, współredaktor: **prof. dr hab. Joanna Goszczyńska**, nr 11, Instytut Literatury Polskiej, Wydział Polonistyki, Uniwersytet Warszawski
5. „Rocznik Centrum Białoruskich Studiów”, redaktor naczelny: **dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN**, nr 7, Uniwersytet Warszawski
7. „Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego”, redaktor naczelny: **dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN**, nr 82, Towarzystwo Naukowe Warszawskie
8. „Slavica Lodiensia”, współredaktor: **dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN**, nr 3/2019, Katedra Filologii Słowiańskiej, Uniwersytet Łódzki
9. „Studia et Documenta Slavica”, współredaktor: **dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN**, nr 4/2019, Uniwersytet Opolski

VI. NAGRODY PRYZNANE PRACOWNIKOM INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN

1. NAGRODY KRAJOWE ZA DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWĄ

dr Agata Bielak (jako autorka haseł; nagroda zbiorowa)

- Nagroda Komitetu Językoznawstwa PAN nagroda naukowa za 3. (*Kwiaty*) i 4. (*Zioła*) zeszyt *Słownika stereotypów i symboli ludowych. T. 2. Rośliny*, red. Jerzy Bartmiński, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, wyd. Lublin 2019.

dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

- Nominacja do nagrody im. Jerzego Giedroycia za książkę *Mowa polska na Bukowinie: Rumunia-Ukraina*, autorzy: Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, Lech Aleksy Suchomłynow, Warszawa 2019.

dr Karolina Panz

- Ex aequo pierwsza nagroda w VIII edycji Konkursu im. Inki Brodzkiej-Wald na najlepszą pracę doktorską dotyczącą współczesności z dziedziny humanistyki, obronioną w 2019 roku, za dysertację *Zagłada żydowskich mieszkańców Nowego Targu w perspektywie mikrohistorycznej* obronioną na Uniwersytecie Warszawskim.
- Nagroda IX edycji konkursu im. Majera Bałabana na najlepsze prace magisterskie i doktorskie o Żydach i Izraelu za dysertację *Zagłada żydowskich mieszkańców Nowego Targu w perspektywie mikrohistorycznej* obronioną na Uniwersytecie Warszawskim w 2019 roku.

2. NAGRODY ZAGRANICZNE ZA DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWĄ

prof. dr hab. Joanna Goszczyńska (jako współautorka monografii; nagroda zbiorowa)

- Nagroda Rady Naukowej Słowackiej Akademii Nauk za osiągnięcia naukowo-badawcze dla autorów monografii naukowej *Slovenský romantizmus: synopticko-pulzačný model kultúrneho javu*, red. Peter Zajac, Ľubica Schmarcová, Brno 2019.

dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN

- Nagroda imienia Franciszka Boguszevicza za monografię *Roman Skirmunt (1868-1939). Życiapis gramadzianina Kraju* (Mińsk, 2018) (literatura faktu), Białoruski PEN-centrum.

VII. UZYSKANE STOPNIE NAUKOWE

1. STOPNIE NAUKOWE UZYSKANE PRZEZ PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN NADANE PRZEZ RADĘ NAUKOWĄ INNEGO PODMIOTU

- Docentura:

Ewelina Drzewiecka

Data uzyskania: 9.07.2020

Nazwa osiągnięcia: Monografia *Юбилейно и модерно. Кирило-методиевският разказ през социализма в България* (София, 2020)

Recenzenci: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa prof. IS PAN, doc. dr. Ana Luleva

Dyscyplina: literaturoznawstwo

Placówka: Bułgarska Akademia Nauk

- Stopień doktora uzyskali:

Marzena Maciulewicz

Data uzyskania: 12.11.2020 (obrona); 16.12.2020 (Uchwała nr 85 Rady Naukowej Dyscypliny Nauki o Kulturze i Religii UW)

Tytuł rozprawy: *Divided cities. A case study of Mitrovica*

Promotor: prof. dr hab. Jolanta Sujecka

Recenzenci: prof. dr Dubravka Stojanović, prof. dr Shaban Sinani

Dyscyplina: nauki o kulturze i religii

Placówka: Uniwersytet Warszawski, Wydział „Artes Liberales”

Doktorat przed 35. r.ż.

Maciej Mętrak

Data uzyskania: 1.12.2020 (obrona), 17.12.2020 (posiedzenie Rady Naukowej Dyscypliny Językoznawstwo UW)

Tytuł rozprawy: *Mapa świata z jarmarcznej ulotki – czeska dziewiętnastowieczna twórczość kramarska w perspektywie etnolingwistycznej*

Promotor: prof. dr hab. Zbigniew Greń

Recenzenci: dr hab. Renata Bura (IFS UJ) prof. dr hab. Anna Tyrpa (IJP PAN)

Dyscyplina: językoznawstwo

Placówka: Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki

Doktorat przed 35. r.ż.

VIII. OTWARTE PRZEWODY DOKTORSKIE

1. PRZEWODY DOKTORSKIE OTWARTE PRZEZ RADĘ NAUKOWĄ INNEGO PODMIOTU

mgr Szymon Pogwizd

Promotor: **dr hab. Mariola Jakubowicz, prof. IS PAN**

Tytuł pracy doktorskiej: *Leksykalne i słowotwórcze zbieżności gwar wschodniosłowackich z gwarami małopolskimi na tle historycznym*

Miejsce i data otwarcia przewodu: Warszawa, 26.04.2018

dyscyplina: językoznawstwo

mgr Angelika Zanki

Promotor: **dr hab. Patrycjusz Pająk, prof. UW**

Tytuł pracy doktorskiej: *Naród między kontynentami. Emigracja Chorwatów do Ameryki Południowej i ich powroty do kraju w kontekście politycznym*

Miejsce i data otwarcia przewodu: Warszawa, 2018

dyscyplina: nauki o kulturze i religii

IX. WSPÓŁPRACA Z MIĘDZYNARODOWYM ŚRODOWISKIEM NAUKOWYM

1. WYKAZ WSPÓLNYCH PROJEKTÓW BADAWCZYCH W RAMACH PROTOKOŁÓW O WSPÓŁPRACY MIĘDZY PAN I ZAGRANICZNYMI AKADEMIAMI ORAZ INNYMI PLACÓWKAMI NAUKOWYMI W 2020 ROKU

Liczba: **22** (11 krajów)

Białoruś

Instytut Językoznawstwa im. Jakuba Kołasa NANB, Centrum Badań Białoruskiej Kultury,
Języka i Literatury, Mińsk

- *Badania w zakresie dialektologii i leksykografii języka białoruskiego i polskiego* (dr Veranika Kurtsova, **dr Małgorzata Ostrówka** i **dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN**) – 2020-2022
- *Bibliografia językoznawstwa slawistycznego* (prof. dr hab. Hienadź Cychun, **dr Paweł Kowalski**) – 2020-2022
- *Typologia zmian semantycznych w polskim i białoruskim. Perspektywa historyczna i współczesność* (dr Ihar Kapyrou, **dr hab. Mariola Jakubowicz, prof. IS PAN**) – 2020-2022
- *Białoruska i polska leksyka konfesyjna* (dr Iryna Budzko, **dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN**) – 2020-2022

Bułgaria

Instytut Języka Bułgarskiego BAN w Sofii

- *Konfrontacja językowa bułgarskiej i polskiej frazeologii* (prof. Diana Blagoeva, **dr Wojciech Sosnowski**) – 2018-2021
- *Bibliografia online światowego językoznawstwa slawistycznego* (prof. dr hab. Miglena Mihaylova-Palanska, **dr Paweł Kowalski**) – 2018-2021

Instytut Literatury BAN w Sofii

- *Granice i pogranicza. Modele biblijne i ich inspiracje w średniowiecznych i nowoczesnych literaturach i kulturach południowosłowiańskich* (prof. dr hab. Ana Stoykova, **dr Ewelina Drzewiecka**) – 2018-2021

Centrum Cyrylometodejskie Bułgarskiej Akademii Nauk

- *Miasto wobec dynamiki kultury – refleksje i inspiracje południowosłowiańskich kultur i literatur od średniowiecza do ponowoczesności* (prof. dr hab. Slavia Barlieva, **dr hab. Grażyna Szwat-Gylybowa, prof. IS PAN**) – 2018-2021

Czechy

Instytut Historii ANRCz, Praga

- *Kultura upamiętniania I wojny światowej w Polsce i w Czechach* (mgr Vojtěch Kessler, PhD, **dr Karolina Ćwiek-Rogalska**) – 2020-2022

Litwa

Instytut Języka Litewskiego Litewskiej Akademii Nauk, Wilno

- *Pamiętniki, dzienniki, słowniki i listy autorów dwujęzycznych z Litwy (XIX wiek – 1. połowa XX wieku)* (kontynuacja) (dr Vilija Sakalauskienė, **dr hab. Zofia Sawaniewska-Mochowa, prof. IS PAN**) – 2020-2022

Instytut Litewskiej Literatury i Folkloru Litewskiej Akademii Nauk

- *Kultura pamięci Wilna we współczesnych litewskich i polskich tekstach kultury (XX–XXI wiek)* (dr Radvilė Racėnaitė, **dr Małgorzata Kasner**) – 2020-2022

Łotwa

Instytut Języka Łotewskiego w Rydze

- *Związki kulturowo językowe polsko-łotewskie i łotewsko-polskie* (kontynuacja) (dr hab. Anna Stafecka, **dr Małgorzata Ostrówka**) – 2018-2020

Macedonia

Macedońska Akademia Nauk i Sztuk, Skopje

- *Sąsiedztwo w kontekście stereotypów i realiów współczesnej Europy* (prof. dr Kata Kulavkova, **dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN**) – 2020-2022

Rumunia

Katedra Sławistyki Uniwersytetu w Bukareszcie

- *Rumuni i Polacy: Tożsamość i wzajemne postrzeganie się* (prof. dr hab. Constantin Geambașu, **dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN**) – 2019-2021

Serbia

Instytut Języka Serbskiego SANiS

- *Kluczowe pojęcia serbskiej i polskiej aksjofery w perspektywie ogólnosłowiańskiej* (dr Ivana Lazić-Konjik, **dr Dorota Pazio-Wlazłowska**) – 2017-2020

Słowacja

Instytut Językoznawstwa Ľ. Štúra Słowackiej Akademii Nauk w Bratysławie

- *Nowe jakości i wartości we współczesnych językach słowiańskich* (dr Jana Wachtarczyková, **dr Paweł Kowalski**) – 2019-2021

Instytut Sławistyki Jana Stanisława Słowackiej Akademii Nauk

- *Słowacko-polskie kontakty językowe i kulturowe* (prof. dr Katarína Žeňuchová, **dr Karolina Ćwiek-Rogalska**) – 2019-2022

Ukraina

Instytut Językoznawczo-Informatyczny NANU, Kijów

- *Konfrontacja aktualnych procesów we współczesnym języku polskim i ukraińskim* (prof. Volodymyr Shirokov, **dr Wojciech Sosnowski**) – 2018-2020

Instytut Języka Ukraińskiego NANU, Kijów

- *Bibliografia online światowego językoznawstwa sławistycznego* (prof. Ievgeniia Karpilovska, **dr Paweł Kowalski**) – 2018-2020
- *Innowacje leksykalne, słowotwórcze i frazeologiczne we współczesnych językach słowiańskich* (prof. Ievgeniia Karpilovska, **dr Paweł Kowalski**) – 2018-2020

Instytut Narodoznawstwa NANU, Lwów

- *Polsko-ukraińskie związki kulturowe* (dr Lyudmila Bulhakova, **dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN**) – 2018-2020

Włochy

Consiglio Nazionale Delle Ricerche Istituto Di Linguistica Computazionale „A. Zampolli”,
Pisa

- *Różnorodność językowa, dyskryminacja językowa i dyskurs publiczny (Polska i Włochy)* (dr Claudia Soria, **dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN**) – 2020-2021

2. NOWE TEMATY WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ NA LATA 2020-2022 ZŁOŻONE W BIURZE WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ PAN W 2020 ROKU

Liczba: 5 (2 kraje)

Łotwa

Instytut Języka Łotewskiego w Rydze

- *Związki kulturowo językowe polsko-łotewskie i łotewsko-polskie* (kontynuacja) (dr hab. Anna Stafecka, **dr Małgorzata Ostrówka i dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN**) – 2021-2023

Ukraina

Instytut Języka Ukraińskiego NANU, Kijów

- *Bibliografia online światowego językoznawstwa slawistycznego* (prof. Ievgeniia Karpilovska, **dr Paweł Kowalski**) – 2021-2023
- *Nowe jakości i wartości we współczesnych językach słowiańskich* (prof. Ievgeniia Karpilovska, **dr Paweł Kowalski**) – 2021-2023

Instytut Narodoznawstwa NANU, Lwów

- *Pogranicze kulturowe w Pamięci Polaków i Ukraińców* (dr Lyudmila Bulhakova, **dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN**) – 2021-2023

Instytut Językoznawczo-Informatyczny NANU, Kijów

- *Innowacje leksykalne i frazeologiczne w języku polskim i ukraińskim* (prof. Volodymyr Shirokov, **dr Roman Tymoshuk**) – 2021-2023

Wyjazdy za granicę pracowników Instytutu Sławistyki PAN w ramach wymiany bezdewizowej PAN

Liczba osób: 1

Kraj, do którego wyjechano: Łotwa

Z powodu pandemii COVID-19 w 2020 roku nie było przyjazdów gości zagranicznych do Instytutu Sławistyki PAN w ramach wymiany bezdewizowej PAN.

3. WSPÓŁPRACA MIĘDZY INSTYTUTEM SŁAWISTYKI PAN I ZAGRANICZNYMI PLACÓWKAMI NAUKOWYMI NA PODSTAWIE UMÓW MIĘDZY INSTYTUTAMI

Umowa na czas nieokreślony między **Instytutem Etnologii Akademii Nauk Republiki Czeskiej w Pradze** i Instytutem Sławistyki PAN o wzajemnej współpracy na polu naukowym, wymianie informacji naukowych (w tym wybranych czasopism i publikacji).

Umowa na czas nieokreślony o współpracy naukowej między **Przykarpackim Uniwersytetem Narodowym im. W. Stefanyka w Iwano-Frankiwsku** a Instytutem Sławistyki PAN. Umowa została podpisana w 2015 roku.

Umowa na czas nieokreślony o współpracy naukowej między **Uniwersytetem Narodowym im. Jurija Fedkowycza w Czerniowcach** a Instytutem Sławistyki PAN. Umowa została podpisana w 2016 roku.

Umowa na czas nieokreślony o współpracy naukowej między **Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej we Lwowie** a Instytutem Sławistyki PAN. Umowa została podpisana w 2018 roku.

Umowa na czas nieokreślony o współpracy naukowej między **Winnickim Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym im. Michajła Kociubińskiego w Winnicy** a Instytutem Sławistyki PAN. Umowa została podpisana w 2017 roku.

Umowa na pięć lat o współpracy naukowej między **Instytutem Języka Litewskiego w Wilnie** a Instytutem Sławistyki PAN. Umowa została podpisana w 2019 roku.

4. WSPÓŁPRACA PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN Z ZAGRANICZNYMI INSTYTUCJAMI NAUKOWYMI BEZ ZAWARTEGO FORMALNEGO POROZUMIENIA

Serbska Akademia Nauk, Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Belgradzie

Bibliografia online światowego językoznawstwa sławistycznego – **dr Jakub Banasiak, dr Marcin Fastyn, dr Paweł Kowalski**

Instytut Mirowej Literatury im. A. M. Gorkiego RAN w Moskwie

Poezja rosyjska pierwszego trzydziestolecia XX wieku: spojrzenie ze strony Polski i Rosji z uzupełniającym tematem Poezja rosyjska pierwszego trzydziestolecia XX wieku i sztuka: spojrzenie ze strony Polski i Rosji – **dr hab. Grażyna Bobilewicz, prof. IS PAN**

Centrum Języka i Kultury Polskiej Berdiańskiego Uniwersytetu Zarządzania i Biznesu

Współczesne metody nauczania języka polskiego – **dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN**

Instytut Łużycki w Budziszynie (Serbski Instytut)

Bibliografia online światowego językoznawstwa sławistycznego – **dr Paweł Kowalski**

5. PROGRAM ERASMUS+ W INSTYTUCIE SŁAWISTYKI PAN

W roku 2020 jeden doktorant Instytutu zakończył zagraniczną praktykę odbywaną w ramach programu Erasmus+:

- **mgr Tymoteusz Król** (QWIEN – Zentrum für queere Geschichte, Austria): 11.11.2019-11.02.2020.

Pozostałe planowane na 2020 rok wyjazdy pracowników Instytutu Sławistyki PAN oraz przyjazdy gości do Instytutu Sławistyki PAN w ramach Programu ERASMUS+ nie odbyły się z powodu pandemii COVID-19.

6. UDZIAŁ W GREMIACH NAUKOWYCH

Członkostwo w organizacjach naukowych krajowych

Komitety, Komisje, Rady PAN

- Akademia Młodych Uczonych PAN (dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN)
- Kapituła Nagrody Fundacji Sławistycznej (dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN, przewodnicząca, dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN, prof. IS PAN, dr hab. Grażyna Bobilewicz, prof. IS PAN)
- Komitet Nauk Etnologicznych PAN (dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN, dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN)
- Komitet Językoznawstwa PAN (dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN)
- Komitet Słowianoznawstwa PAN (dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN, prof. dr hab. Joanna Goszczyńska dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN, prof. dr hab. Ryszard Grzesik , dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN, dr Mętrak Maciej – sekretarz)
- Komisja Bałkanistyki przy Oddziale PAN w Poznaniu (dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN, prof. dr hab. Ryszard Grzesik)
- Komisja Dialektologiczna Komitetu Językoznawstwa PAN (dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN, dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN, dr hab. Zofia Sawaniewska-Moch, prof. IS PAN, prof. dr hab. Anna Zielińska)
- Komisja Etnolingwistyczna Komitetu Językoznawstwa PAN (dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN, dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN, prof. dr hab. Anna Zielińska, dr Agata Bielak, dr Dorota Pazio-Wlazłowska)
- Komisja Historii Języka Komitetu Językoznawstwa PAN (dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN)
- Komisja Onomastyczna Komitetu Językoznawstwa PAN (prof. dr hab. Jerzy Duma)
- Komisja Onomastyczna Oddział PAN w Poznaniu (dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN)
- Stacja Naukowa Polskiej Akademii Nauk w Kijowie (dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN)
- Komisja Sławistyczna przy Oddziale PAN w Poznaniu (prof. dr hab. Ryszard Grzesik)
- Rada Fundacji Sławistycznej (dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN, dr Dorota Pazio-Wlazłowska, dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk)
- Rada Naukowa Instytutu Archeologii i Etnologii PAN (dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN)

- Rada Naukowa Instytutu Języka Polskiego PAN (prof. dr hab. Anna Zielińska)
- Rada Towarzystw Naukowych PAN (dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN, członkini z ramienia PTL)
- Zespół doradczy ds. Zagranicznych Stacji Naukowych PAN (dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN)
- Zgromadzenie Ogólne PAN, członek korespondent (prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir)

Międzynarodowy Komitet Słowistów

- Komisja Badań Porównawczych nad Literaturami Słowiańskimi przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (prof. dr hab. Joanna Goszczyńska, dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN, dr hab. Grazyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN)
- Komisja Bibliografii Lingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (dr Marcin Fastyn, dr Paweł Kowalski, dr Jakub Banasiak)
- Komisja Dialektologiczna przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN)
- Komisja Etnolingwistyczna przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (dr Dorota Pazio-Wlazłowska, dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN, dr hab. Zofia Sawaniewska-Mochowa, prof. IS PAN)
- Komisja Etymologiczna przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (dr hab. Mariola Jakubowicz, prof. IS PAN, dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN)
- Komisja Fonetyki i Fonologii przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (prof. dr hab. Irena Sawicka)
- Komisja Historii i Kultury Bałkanów przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (prof. dr hab. Irena Sawicka)
- Komisja Ibero-Słowistyczna przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN, prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- Komisja Języka Religijnego przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (dr Dorota Pazio-Wlazłowska)
- Bałkanologiczna Komisja Językoznawcza przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów (prof. dr hab. Irena Sawicka)

- Komisja Słototwórcza przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów (dr Paweł Kowalski)
- Komisja Socjolingwistyki przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów (dr hab. Zofia Sawaniewska-Mochowa, prof. IS PAN)
- Komisja Wczesnych Dziejów Słowian przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów (prof. dr hab. Ryszard Grzesik: przewodniczący, dr Wojciech Mądry)

Podmioty zagraniczne

- American Association for Polish-Jewish studies (dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN)
- American Association for Slavic, East European and Euroasian Studies (dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN, dr Anna Boguska, dr Ewelina Drzewiecka, dr Ewa Wróblewska-Trochumiuk, dr Marzena Maciulewicz)
- Association of Nationalities Studies (dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN)
- Białoruskie Archiwum Historii Mówionej (dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN: przewodniczący)
- Białoruskie Towarzystwo Historyczne (dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN: przewodniczący)
- Centro de Literaturas e Culturas Lusófonas e Europeias pertence à Faculdade de Letras de Lisboa (CLEPUL) (dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN, prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- Centrum badań miejskich w Grodnie (dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN)
- European Association of Social Anthropologists (dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN)
- European Society for the History of Science (dr Ewelina Drzewiecka)
- Forum Polsko-Czeskie przy MSZ (prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- German Studies Association (prof. dr hab. Anna Zielińska)
- ICLLL Reviewing Committee (dr Agnieszka Pluwak)
- Instytut Wielkiego Księstwa Litewskiego, Kowno (dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN)

- International Society for Dialectology and Geolinguistics (dr Małgorzata Ostrówka)
- International Society for Iberian-Slavonic Studies CompaRes (dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN, dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN, prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- Medieval Chronicle Society (prof. dr hab. Ryszard Grzesik)
- Memory Studies Association (dr Karolina Ćwiek-Rogalska)
- Mercator Research Centre (dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN)
- Michael Heim Translation Award (dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN)
- Międzynarodowe Stowarzyszenie Studiów Polonistycznych (dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN)
- Modern Language Association (dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN)
- Polish Commission Of Balkan Culture And History (AIESEE) (dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk, dr Marzena Maciulewicz)
- Polish Institute of Arts and Science (dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN)
- Polish Studies Association (dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN)
- Polsko-Czeskie Towarzystwo Naukowe (prof. dr hab. Ryszard Grzesik, prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- Polsko-Słowacka Komisja Nauk Humanistycznych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP oraz Ministerstwa Szkolnictwa RS (prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- Slavic Linguistics Society (dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN)
- The Societas Linguistica Europaea (dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN)
- Society of Biblical Literature (dr Ewelina Drzewiecka)
- Spišský dejepisný spolok (prof. dr hab. Ryszard Grzesik)
- Światowa Rada Badań nad Polonią (dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN)
- Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe „Odrodzenie” w Berdiańsku (dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN)
- Utopian Studies Society-Europe (dr Anna Boguska, dr Ewelina Drzewiecka)

Pracownicy Instytutu Sławistyki PAN są członkami następujących polskich stowarzyszeń, towarzystw naukowych, instytutów naukowych, rad naukowych oraz fundacji, a także innych gremiów:

- Centrum Badań nad Zagładą Żydów
- Centrum Białoruskich Studiów (UW)
- Europejskie Centrum Badań Euroregionalnych przy AJP w Gorzowie WLKP
- Fundacja Gender Center
- Fundacja Sławistyczna
- Instytut Kaszubski
- Komitet Porozumiewawczy Humanistyki Polskiej
- Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe
- Łódzkie Towarzystwo Naukowe
- Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej
- Polski Instytut Antropologii
- Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata
- Polskie Towarzystwo Badań Teatralnych
- Polskie Towarzystwo Białorutenistyczne
- Polskie Towarzystwo Fonetyczne
- Polskie Towarzystwo Historyczne
- Polskie Towarzystwo Językoznawcze
- Polskie Towarzystwo Kulturoznawcze
- Polskie Towarzystwo Ludoznawcze
- Polskie Towarzystwo Numizmatyczne. Oddział w Poznaniu im. Józefa Kostrzewskiego
- Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
- Polskie Towarzystwo Socjologiczne
- Rada Naukowa Centrum Cyrylometodejskiego przy Bułgarskiej Akademii Nauk
- Rada Naukowa Instytutu Archeologii i Etnologii PAN
- Rada Naukowa Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UW
- Rada Naukowa Instytutu Języka Polskiego PAN
- Rada Naukowa Instytutu Literatury Polskiej UW
- Rada Naukowa Instytutu Sławistyki Zachodniej i Południowej UW

- Rada Naukowa Konwersatorium EUROJOS
- Rada Naukowa Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata
- Rada Naukowa Wydziału Artes Liberales UW
- Rada Naukowa Wydziału Filologicznego UMK
- Rada Programowa przy Instytucie Biografistyki Polonijnej
- Stowarzyszenie Hispanistów Polskich
- Stowarzyszenie im. Stefana Żeromskiego
- Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury
- Towarzystwo Naukowe Warszawskie
- Towarzystwo Res Carpatica

Udział w zespołach eksperckich

- Rada Programowa Forum Polsko-Czeskiego / MSZ (prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- Rada Naukowa Konwersatorium EUROJOS / Rada Naukowa Instytutu Sławistyki PAN (dr Dorota Pazio-Wlazłowska)
- Recenzenci akademicki egzaminów szkolnych / Centralna Komisja Egzaminacyjna (dr Wojciech Sosnowski)
- Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk, dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN)
- Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, ekspert (dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN)
- Kapituła Jury Konkursu im. Profesora Jerzego Skowronka / Organizator konkursu: Biblioteka Analiz (dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN)
- Kapituła Nagrody im. prof. Jerzego Skowronka (prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- Ekspert Fundacji Nauki Republiki Serbii (dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN)
- MeRePro i SASPRO / Slovenka akademija ved (prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)
- The international evaluation board of Charles University in Prague / Charles University in Prague (dr Karolina Ćwiek-Rogalska)
- Member of the Evaluation Committee of the Czech Academy of Science (prof. dr hab. Joanna Goszczyńska, dr Karolina Ćwiek-Rogalska)
- Member of the Languages and literature panel of the Evaluation of the Czech Academy of Sciences (prof. dr hab. Joanna Goszczyńska)

- Zespół Ekspertów Narodowego Centrum Nauki (dr hab. Katarzyna Wrzesińska, prof. IS PAN)

X. REFERATY I WYKŁADY WYGŁOSZONE PRZEZ PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN NA KONFERENCJACH ZA GRANICĄ

1. REFERATY WYGŁOSZONE ZA GRANICĄ

Ogółem: **41**

dr Karolina Ćwiek-Rogalska

- Das Jahr 1920 in Polen und Europa, tytuł referatu: Analiza figury Nieznanego Żołnierza w Polsce i Czechosłowacji okresu międzywojennego, CBH PAN, 7-9.10.2020, Berlin (online, wspólnie z Izabelą Mrzygłód).
- Mourning on the Marigins, tytuł referatu: German mourning on the marigins of Polish State, Nottingham Trent University's Centre for Public History, Heritage and Memory, 4, 11, 18.11.2020, US, Reading – UK, Nottingham Trent (online).
- 19. zasedání k problematice sepulkrálních památek, tytuł referatu: Sepulkrální palimpsest? Translokace památky a vzpomínky na příkladu padlých z bitvy u Hradce Králové na pruském území, Ústav dějin umění Akademie věd ČR, 12-13.11.2020, Praga (online, wspólnie z Vojtěchem Kesslerem i Josefem Šrámkem).

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

- Sustaining Minoritized Languages in Europe, tytuł referatu: Dynamics of a triangle agency: Sorbian languages policy, Smithsonian Center for Folklife and Cultural Heritage, 11.09.2020, Waszyngton, USA (online).
- B/Ordering Cultures: Everyday Life, Politics, Aesthetics, tytuł referatu: Becoming a new speaker of Upper Sorbian through the school education: (de)constructing language and cultural boundaries, Europa-Universität Viadrina, 8.-10.10.2020, Frankfurt nad Odrą (online).

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

- EASA2020: New anthropological horizons in and beyond Europe, tytuł referatu: Dworakowski, Chajes, Obrębski. Sliding scale of the anthropologist–state nationalism relation in prewar Poland, European Association of Social Anthropologists, 20-24.07.2020, Lizbona (online).

- EASA2020: New anthropological horizons in and beyond Europe, panel „Engaged anthropology at times of nationalistic enhancement in the 20th century”, przewodnicząca panelu „Engaged anthropology at times of nationalistic enhancement in the XX century”, 20-24.07.2020, Lizbona (online).
- Challenges in Ethnography: Ethnographers and Ethnographic Knowledge, tytuł referatu: Towards an Integrated History of Anthropology? Thoughts on Ethnographic Activity in Vilnius Between the Two World Wars, Lithuanian Institute of History, 22-23.10.2020, Wilno.

dr hab. Golachowska Ewa, prof. IS PAN

- Akadēmika Jāņa Endzelīna 147. dzimšanas dienas atceres starptautiskajā zinātniskajā konferencē VALODA SABIEDRĪBĀ, tytuł referatu: Język polski najstarszego pokolenia na Łotwie: porównanie dwóch idiolektów, Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts, 20-21.02.2020, Ryga.

dr hab. Irena Grudzińska-Gross, prof. IS PAN

- On Ivo Banac, tytuł referatu: Editorial work of Ivo Banac, Mesunarodni Forum Bosna, 26.07.2020 (online).
- Poetry as Political Resistance in 20th Century Eastern Europe and Beyond, tytuł referatu: Miłosz and the War, Institute for Russian and Eurasian Studies, Uppsala University, 31.08 - 2.09.2020 (online).
- The annual conference for the Association for Slavic, East European and East Asian Studies, tytuł referatu: 1968 in Eastern and Western Europe, Association for Slavic, East European and East Asian Studies, 6.10.2020 (online).
- Annual Conference of the Association for Slavic, East European and East Asian Studies, tytuł referatu: Memory Studies meet Literary Studies, Association for Slavic, East European and East Asian Studies, 14.11.2020 (online).

prof. dr hab. Ryszard Grzesik

- W poszukiwaniu prawdy: nauki pomocnicze historii w badaniu falsyfikatów, tytuł referatu: Kronika węgiersko-polska – fałszerstwo doskonałe?, Instytut Historii Litwy oraz Instytut Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN, 14-15.10.2020, Wilno.

dr Agnieszka Aysen Kaim

- FEST Conference, Tytuł referatu: Storytelling Traditions in Turkey – Where Oral Literature Meets Performing Culture, Federation for European Storytelling, czerwiec 2020, Bilzen, Belgia (online).

dr Małgorzata Kasner

- Žemaitijos atmintis, tytuł referatu: Žemaitija ir žemaičiai pasirinktuose XIX a. lenkų kalbos tekstuose, Lietuvos istorijos institutas, Klaipėdos universitetas, Žemaičių dailės muziejus Plungėje, 26.09.2020, Žemaičių dailės muziejus Plungėje, Litwa.

dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

- Dni Nauki Polskiej w Berdiańsku, III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Współczesne metody nauczania języka polskiego”, tytuł referatu: Korelacje tożsamości i języków Polaków na Ukrainie, Przedstawicielstwo Polskiej Akademii nauk w Kojowie, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Instytut Sławistyki PAN, 8-11.10.2020, Berdiańsk.

dr Pavlo Levchuk

- V Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства, tytuł referatu: Багатомовні корпуси слов'янських та балтійських мов Clagin-PL, Рівненський державний гуманітарний університет, Факультет іноземної філології, Кафедра практики англійської мови. Луцький національний технічний університет, Кафедра української та іноземної лінгвістики. Національний університет «Острозька академія» Факультет романо-германських мов, 16-19.03.2020, Równe, Ukraina (online).
- Лінгвокогнітивні та соціокультурні аспекти комунікації, tytuł referatu: Biografie językowe osób trójjęzycznych na przykładzie ukraińsko-rosyjsko-polskiej trójjęzyczności, Narodowy Uniwersytet "Akademia Ostrogska", 26.11.2020, Ostróg, Ukraina.

dr Marzena Maciulewicz

- 52nd Annual Convention "Anxiety and Rebellion", tytuł referatu: Source of anxiety or a promise of change? The sense of agency among inhabitants of Mitrovica, Kosovo, Association for Slavic, East European, & Eurasian Studies (ASEEES), 5-8, 14-15 listopada 2020, Waszyngton (online).

dr Konrad Matyjaszek

- Architecture Metaphor, tytuł referatu: Concrete abstractions: production of working architectural metaphors in the design practice of Warsaw's socialist realism (1949-1956), Goethe-Universität, 5-7.11.2020, Frankfurt.

dr Wojciech Mądry

- W poszukiwaniu prawdy: nauki pomocnicze historii w badaniu fałszyfikatów, tytuł referatu: Gloryfikacja panujących poprzez upamiętnianie miejsc ich pochówków na przykładzie nekropolii piastowskich – wyraz tradycji czy fałszerstwo?, Instytut Historii Litwy. Zakład Historii Wielkiego Księstwa Litewskiego. Instytut Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów Polskiej Akademii Nauk, 14-15.10. 2020, Instytut Historii Litwy, Wilno.

dr Małgorzata Ostrówka

- Akadēmika Jāņa Endzelīna 147. dzimšanas dienas atceres starptautiskajā zinātniskajā konferencē / VALODA SABIEDRĪBĀ / Język w społeczeństwie, tytuł referatu: Польский язык старшего поколения поляков в Латвии: сопоставительное исследование двух идиолектов. / Język polski najstarszego pokolenia na Łotwie: porównanie dwóch idiolektów, Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts, 20-21.02.2020, Ryga.

dr Karolina Panz

- Children in crisis 4. Challenges of Child and Youth Rehabilitation, tytuł referatu: The Rehabilitation of Jewish Children in the Context of Postwar Anti-Jewish Violence in Krakow Region, Uniwersytet w Poczdamie, Western Galilee College, 04.02.2020, Poczdam.

dr Dorota Pazio-Wlazłowska

- II Międzynarodowe seminarium lingwistyki kulturowej „Wartości w językowym obrazie świata Litwinów i Polaków. Dziedzictwo ludowe, narodowe, wieloetniczne i wielokulturowe”, tytuł referatu: „Prawdę mówiąc, jestem dosyć gruba. Właściwie to nawet bardzo”. Przymiotnik gruby jako realizacja konceptu otyłość (na podstawie danych korpusowych) – uwagi wstępne, Uniwersytet Wileński, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 24-25.09.2020, Wilno (online).
- VI Международная научная конференция „Славянские языки в условиях современных вызовов”, tytuł referatu: Эргонимы в польском и русском городском пространстве: современные тенденции в процессах номинации предприятий общественного питания, Министерство науки и высшего образования Российской Федерации, Национальный исследовательский Томский государственный университет, Международный исторический журнал «Русин», 19-20.10.2020, Tomsk (online, współautorka referatu: I. T. Wieprieва).
- VI Международная научная конференция „Славянские языки в условиях современных вызовов”, tytuł referatu: Семейные ценности в текстах брачных объявлений (на материале православных и католических сайтов знакомств), Министерство науки и высшего образования Российской Федерации, Национальный исследовательский Томский государственный университет, Международный исторический журнал «Русин», 19-20.10.2020, Tomsk (online, współautorka referatu: T. W. Ickowicz).
- Лексикографија и лексикологија у светлу актуелних проблема, tytuł referatu: Realizacja konceptu RODZINA w języku rosyjskim (na materiale danych słownikowych), Институт за српски језик Српске академије наука и уметности под покровитељством Српске академије наука и уметности и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, 28-30.10.2020, Belgrad (online).

mgr Szymon Pogwizd

- XVIII Международна научная конференция „Ономастика Поволжья”, tytuł referatu: Следы древней семантики псл. *květъ в именах собственных и нарицательных в славянских языках. Из опыта работ над XI томом

Праславянского словаря, Костромский Государственный университет, 8-11.09.2020, Kostroma, Rosja.

dr Irena Prawdzic

- 44 konferencja GSA, tytuł referatu: Deutsch-polnische Bilinguale aus dem Schneidemühler Gebiet: Generationenüberblick aufgrund dreier Sprachbiographien, German Studies Association, 01.10.2020, Waszyngton (online).

dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN

- Slovanské nárečia v čase a priestore, tytuł referatu: Z problematyki zapożyczeń i nawiązań na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim – kaban ‘wieprz’ i pochodne, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, Slovenská jazykovedná spoločnosť pri JÚLŠ SAV, 5.02.2020, Bratysława.
- Діалект: статус, евристичний потенціал, прагматика, tytuł referatu: Rodzime czy ruskie? Rozważania o wyrazach przynukać i przynuka w kontekście problematyki zapożyczeń i nawiązań, Національна академія наук України, Інститут української мови, 26-27.11.2020, Kijów (online).

dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN

- V Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства, tytuł referatu: Багатомовні корпуси слов'янських та балтійських мов Clarin-PL, МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ, ГО «МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ОСВІТИ І НАУКИ» , ГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ» , РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ , ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ , НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ, 16-19.03.2020, Równe, Ukraina (online).

prof. dr hab. Irena Sawicka

- Balkan Corpora, tytuł referatu: Makedonskaja fonetika, Institut Lingvističeskij Izsledovanij RAN, 15-16.10.2020, St. Peterburg.

- Makedonskiot jazik – izvor na naučni istraživanja, tytuł referatu: Dolgi samoglaski vo makedonskiot jazik, Institut za makedonskiot jazik, 20-21.10.2020, Skopje.
- Makedonskiot jazik – izvor na naučni istraživanja, tytuł referatu: Analiza na fonotaktika na makedonskiot pišan i govoren jazik, Institut za makedonskiot jazik, 20-21.10.2020, Skopje.

dr hab. Aleksander Smaliańczuk , prof. IS PAN

- „Czwórka Lubelska”: idea i rzeczywistość, tytuł referatu: Historia, która dzieli, Instytut Historii Litwy, 24.09.2020, Wilno.
- „Czwórka Lubelska”: idea i rzeczywistość, tytuł referatu: Historia, która łączy, Instytut Historii Litwy, 24.09.2020, Wilno.

dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN

- 53rd Annual Meeting of the Societas Linguistica Europaea, tytuł referatu: Slavic grammaticalization chains: Selected issues of categorial and conceptual shifts in grammaticalization pathways for function words, Executive Committee of the Societas Linguistica Europaea, 26.08–1.09.2020, Bukareszt (online).
- 15th Annual Meeting of the Slavic Linguistics Society, tytuł referatu: Towards a comprehensive description of the fossilization process as a mechanism of the Slavic adverbialization: with special focus on deadjectival adverbs, Indiana University, 3-6.09.2020, Bloomington (online).

dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN

- Діалект: статус, евристичний потенціал, прагматика, tytuł referatu: Średniowieczne księgi sądowe w nowej perspektywie badawczej, Національна академія наук України Інститут української мови, 26-27.11.2020, Kijów.

2. WYKŁADY I REFERATY WYGŁOSZONE NA ZAPROSZENIE ZAGRANICZNYCH
INSTYTUCJI

Ogółem: 11

dr Elżbieta Janicka

- Museum of Jewish Heritage, tytuł referatu: The Landscape as Danger. Contemporary Rendering of Space and Memory at Treblinka, 12.01.2020, Nowy Jork.
- YIVO Institute for Jewish Research, cykl pięciu wykładów „Philosemitic Violence: Antisemitism in Contemporary Poland Before the Authoritarian Turn” w ramach dorocznego wydarzenia YIVO-Bard Winter Program on Ashkenazi Civilization, 9-23.01.2020, Nowy Jork.
- Fordham University, tytuł referatu: „Double genocide theory” and its spatial rendering within the area of the former Warsaw ghetto (dla studentów Undergraduate Studies, przedmiot: Antisemitism), 2.12.2020, Nowy Jork (online).

dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN

- Winnicki Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny, tytuł referatu: Kontakty językowe na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim, 17.02.2020, Winnica, Ukraina.

dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN

- Uniwersytet Łątujący (Mińsk), tytuł referatu: Białoruskie Odrodzenie początku XX wieku i problem pamięci historycznej, 11.01.2020, Mińsk.

dr Claudia Snochowska-Gonzalez

- Institut für Empirische Kulturwissenschaft und Europäische Ethnologie der LMU München, tytuł referatu: The Struggle for Liberalization of Abortion Law in Poland and Spain. Its Contexts, Effects and Prospects for the Future, 8.12.2020, Monachium (online).

dr Wojciech Sosnowski

- Johann Wolfgang Goethe Universität Frankfurt am Main, tytuł referatu: 1. How to develop speaking skill at elementary level?, 2. How to use video materials at elementary levels?, 4.06.2020 i 6.06.2020, Frankfurt nad Menem.
- Uniwersytet w Granadzie, tytuł referatu: Спирали методики – спорные вопросы преподавания РКИ, 26.-27.11.2020, Granada, Hiszpania.

prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir

- Imre Kertesz Kolleg, Jena, tytuł referatu: Postwar Violence Against Jews in Central and Eastern Europe , 11.05.2020 (online).

dr Anna Zawadzka

- Zentrum für Frauen- und Geschlechterforschung, Leipzig Universität, tytuł referatu: West cold war rhetoric on sex and sexuality, and its contemporary aftermath, 1.12.2020, Lipsk (online).

XI. KONFERENCJE I INNE WYDARZENIA NAUKOWE ORGANIZOWANE I WSPÓLORGANIZOWANE PRZEZ INSTYTUT SLAWISTYKI PAN

1. KONFERENCJE MIĘDZYNARODOWE

Ogółem: 1

Konferencja międzynarodowa za granicą

ODWOŁANA z powodu pandemii COVID-19

- **Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wzajemne oddziaływania języków i kultur w Europie: pogranicza i przestrzenie kontaktów”** organizowana przez Instytut Języka Litewskiego oraz Instytut Sławistyki PAN

Komitet Naukowy Konferencji:

prof. dr hab. Danguolė Mikulėnienė

prof. dr hab. Anna Zielińska

Komitet Organizacyjny Konferencji

dr. Vilija Sakalauskienė

dr hab. Zofia Sawaniewska-Mochowa, prof. IS PAN

(zgłoszono 60 uczestników z 6 krajów; konferencja przełożona na jesień 2022 roku)

Konferencja międzynarodowa w kraju

- **XX międzynarodowa konferencja Komisji Słowotwórczej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów „Słowotwórstwo w przestrzeni komunikacyjnej” (Warszawa, 8-10.09.2020)**, konferencja organizowana przez Instytut Sławistyki PAN

W dniach 8-10 września 2020 roku odbyła się XX Międzynarodowa Konferencja Komisji Słowotwórczej przy MKS „Słowotwórstwo w przestrzeni komunikacyjnej”. Konferencje Komisji odbywają się co roku w różnych krajach, z których pochodzą jej członkowie. Organizatorem tegorocznego międzynarodowego spotkania był Instytut Sławistyki PAN. Organizatorem tegorocznej konferencji był **dr Paweł Kowalski**.

Konferencja miała nietypowy charakter, ponieważ pierwszy raz w historii Instytutu Sławistyki PAN i Komisji Słowotwórczej miejscem obrad była wyłącznie przestrzeń

cyfrowa. Taka formuła, podyktowana obecną sytuacją pandemiczną, nie przeszkodziła w wygłoszeniu przygotowanych odczytów, a wielu referentom, przy ograniczeniu wyjazdów zagranicznych, umożliwiła uczestnictwo w konferencji. W spotkaniu wzięło udział około 50 badaczy z Polski, Białorusi, Ukrainy, Rosji, Czech, Słowacji, Słowenii, Chorwacji, Serbii, Austrii, Niemiec, Francji. W ciągu trzech dni wygłoszono 30 referatów. Z IS PAN referat wygłosił dr Paweł Kowalski i dr Zofia Rudnik-Karwatowa (emerytowana pracowniczka IS PAN). Głównym tematem konferencji, który przewijał się przez wszystkie dni, były procesy słowotwórcze w wielowymiarowej przestrzeni komunikacyjnej, obejmującej rozmaite sytuacje, sfery i rejestry kontaktu werbalnego oraz indywidualne zachowania językowe użytkowników. W wystąpieniach poruszane były problemy dotyczące m.in. innowacji słowotwórczych w perspektywie kontekstu socjokulturowego, psychologicznego, stylistycznego; typów i zmian mechanizmów tworzenia wyrazów-neologizmów; konwencjonalności i niekonwencjonalności wykorzystania technik i środków słowotwórczych w obrębie sfer komunikacji, dyskursów i rejestrów; pragmatycznych aspektów słowotwórstwa i sposobów wartościowania, perswazji, ekspresji; przejawów globalizacji procesów komunikacyjnych w słowotwórstwie. Kilka wystąpień poświęcono aktualnemu obecnie tematowi, jakim jest wpływ rzeczywistości pandemicznej na komunikację między użytkownikami. Nakreślone zostały perspektywy badań słowotwórczych w językach słowiańskich rozpatrywane dynamicznie w komunikacji językowej. Perspektywa taka pozwala ukazać zmiany i skuteczność działań komunikacyjnych w szerokiej perspektywie oglądu języka, wzbogaca dotychczasowe, tradycyjne i statyczne opisy słowotwórcze. Liczne referaty i toczone między nimi żywe dyskusje pokazały różnorodność metod opisów współczesnego słowotwórstwa słowiańskiego i slawistycznego oraz bogactwo materiału językowego, który może zostać zbadany. Spotkania Komisji Słowotwórczej odbywają się nieprzerwanie od lat 90. XX wieku, tym bardziej cieszy więc fakt, że mimo trudnej sytuacji związanej z pandemią koronawirusa możliwe było jej zorganizowanie i w tym roku, w czym dużą rolę odegrał Instytut Slawistyki PAN.

Konferencję dofinansowano z programu „Doskonała nauka” Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Ogółem: 1

- **Wydarzenie naukowe z okazji uroczystego otwarcia nowej siedziby Instytutu Sławistyki PAN w Poznaniu – 12 lutego 2020 roku**

W dniu 12 lutego 2020 roku odbyła się uroczysta inauguracja nowej siedziby Instytutu Sławistyki PAN w Pałacu Działyńskich przy Starym Rynku w Poznaniu, połączona z prezentacją wybranych projektów naukowych pracowników filii poznańskiej. Spotkanie zorganizowano w Sali Czerwonej Pałacu Działyńskich, a obrady otworzył prof. dr hab. Tomasz Jasiński, dyrektor Biblioteki Kórnickiej i gospodarz Pałacu. Obecni byli m. in. prezes Oddziału PAN w Poznaniu – prof. dr hab. Marek Świtoński, prorektor UAM – prof. dr hab. Bogdan Walczak, prodekan Wydziału Historii UAM – prof. dr hab. Przemysław Matusik, kierownik Archiwum PAN w Poznaniu – dr Jarosław Matysiak, kierowniczka Wydziałowej Biblioteki UAM – p. Barbara Trzcńska, dyrekcja i pracownicy Biblioteki Kórnickiej oraz Instytutu Sławistyki PAN w Warszawie, przedstawiciele Instytutu Filologii Słowiańskiej UAM, Instytutu Filologii Polskiej UAM oraz Instytutu Historii UAM. Honorowym gościem uroczystości była prof. dr hab. Irena Kwilecka, pierwsza kierowniczka poznańskiej pracowni Instytutu Sławistyki PAN. W imieniu Instytutu Sławistyki PAN głos zabrała **prof. dr hab. Anna Zielińska, dyrektor IS PAN**, która przedstawiła historię obecności Instytutu Sławistyki PAN w Poznaniu oraz najważniejsze kierunki badań podejmowane przez jego pracowników. Zapowiedziała także, iż regularnie zwoływane otwarte zebrania naukowe będą odtąd stałą wizytówką poznańskiej placówki Instytutu.

W części naukowej zaprezentowano trzy projekty grantowe aktualnie realizowane w filii poznańskiej Instytutu, reprezentujące trzy obszary badań: historię, językoznawstwo oraz badania nad kulturą i religią. **Prof. dr hab. Ryszard Grzesik** wygłosił sprawozdanie „Prace nad serią łacińską *Testimoniów najdawniejszych dziejów Słowian*”, w którym omówił genezę projektu sięgającą lat 70. XX wieku. Projekt jest źródłowym uzupełnieniem „Słownika starożytności słowiańskich”, którego projektodawcą był prof. dr hab. Gerard Labuda. Obecnie w ramach grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (nr 11H 16 0195 84) realizowany jest zeszyt „węgierski” zbierający wzmianki o Słowianach w kronikach, hagiografii i wybranych dokumentach węgierskich.

Dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN omówiła prace nad polsko-łacińską wersją XVI-wiecznych słowników Bartłomieja z Bydgoszczy, realizowane w latach 2012–2018 w ramach grantu NPRH (nr 11H 12 0278 81). Prelegentka poruszyła kwestie związane z wypracowaniem koncepcji wydania tych nietypowych słowników, które są uznawane za największe zbiory polskiej leksyki pierwszej połowy XVI wieku. W nowej polsko-łacińskiej edycji, wydawanej od 1999 roku (łącznie 6 tomów), jest ponad 10600 haseł polskich. W realizacji projektu grantowego, którego jednym z celów było przygotowanie do wydania szóstego tomu słowników Bartłomieja z Bydgoszczy z 1532 i 1544 roku, brały udział dr hab. Elżbieta Kędelska, **prof. IS PAN**, **dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN** i **dr Arleta Łuczak**.

Dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN przedstawiła najważniejsze problemy badawcze związane z opracowywaniem rękopisów łacińsko-polskich, podkreślając, jak trudno jest ustalić znaczenie leksykalne polskich wyrazów. Były one często dodawane do łacińskiej podstawy na zasadzie asocjacji, a towarzyszące im opisy nie tworzyły spójnej całości. Wykazała także, że badania spuścizny Bartłomieja wpisują się w bardzo aktualną problematykę dotyczącą relacji łacina – języki wernakularne, która jest podejmowana w wielu ośrodkach europejskich.

Ostatnie dwa wystąpienia dotyczące prac nad grantem „Kategoria rasy w myśli polskiej do 1918 roku. Źródła – wyobrażenia – konteksty”, finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki (nr 2016/21/B/HS3/03696) wygłosiły **dr hab. Katarzyna Wrzesińska, prof. IS PAN** i **dr hab. Joanna Nowak, prof. IS PAN**. Omówione zostały źródła, które wpłynęły na zajęcie się tematem, przede wszystkim niejasności związane z samym terminem „rasa”, jego mało precyzyjnym rozumieniem, które zaciążyło nad próbami analizy ideologii rasistowskiej na wczesnym, XIX-wiecznym etapie jej rozwoju. Prelegentki wskazały na wachlarz zagadnień ujawniających się w trakcie analizy piśmiennictwa polskiego poczynwszy od doby oświecenia po modernizm, takich jak m.in.: kreacjonizm i ewolucjonizm, monogenizm i poligenizm, hierarchizacja ras, europocentryzm, kolonializm, niewolnictwo, Słowiańszczyzna w kontekście ekspansji niemieckiej.

- **Konferencja „Biografie i biografistyka we współczesnych badaniach archiwalnych”, Warszawa, 4-5 czerwca 2020 roku**, konferencja organizowana

przez Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk i Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych.

ODWOŁANA z powodu pandemii COVID-19

Celem konferencji jest upowszechnienie wiedzy o praktycznym zastosowaniu biograficznych materiałów archiwalnych w różnych aspektach do pisania biografii, opracowywania spuścizn uczonych czy sporządzania biogramów w witrynach internetowych. Niebagatelne znaczenie ma wskazanie istotnej roli informacji o dorobku twórczym uczonych w kształtowaniu wizerunku placówki naukowo-badawczej. Organizatorki ze strony Instytutu Sławistyki PAN: **dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN** oraz **dr Małgorzata Ostrówka**.

XII. STYPENDIA NAUKOWE

1. ZAGRANICZNE

dr Karolina Ćwiek-Rogalska

stypendium badawcze

Jednostka przyznająca stypendium: Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej

Okres realizacji: 01.09.2019-29.02.2020

Miejsce: Wielka Brytania

prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir

stypendium badawcze

Jednostka przyznająca stypendium: Imre Kertesz Kolleg

Okres realizacji: styczeń 2020-czerwiec 2020

Miejsce: Niemcy

dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN

Stypendium naukowo-badawcze

Jednostka przyznająca stypendium: Fundacja Lanckorońskich

Okres realizacji: planowany – marzec-kwiecień 2020 (przesunięty na 2021 rok)

Miejsce: Włochy

2. KRAJOWE

dr Karolina Ćwiek-Rogalska

stypendium naukowe dla wybitnych młodych naukowców

Jednostka przyznająca stypendium: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Okres realizacji: 2019-2021

XIII. AKTYWNOŚĆ MŁODYCH PRACOWNIKÓW NAUKI¹ ORAZ DOKTORANTÓW

1. MONOGRAFIE

W 2020 roku młodzi naukowcy oraz doktoranci z Instytutu Sławistyki PAN byli autorami oraz współredaktorami następujących monografii:

- **dr Jakub Banasiak**, autorstwo: *Procesy nominalizacyjne w zdaniach wyrażających relację przyczynowo-skutkową (na materiale języka polskiego i bułgarskiego)*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna
- **dr Anna Boguska**, autorstwo: *Życie na wyspach. Chorwacka współczesna proza insularna*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Fundacja Sławistyczna
- **dr Dorota Dobrzyńska**, autorstwo: *Czarny romantyzm we współczesnej literaturze popularnej. Wybrane zagadnienia*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
- **dr Marcin Fastyn**, autorstwo: *Stylizacja leksykalna utworów nurtu fantastyczno-ludycznego Stanisława Lema w przekładach na język bułgarski*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
- **dr Pawło Levchuk**, autorstwo: *Trójjęzyczność ukraińsko-rosyjsko-polska Ukraińców niepolskiego pochodzenia*, Księgarnia Akademicka
- **dr Agnieszka Pluwak**, autorstwo: *Ramy semantyczne w tekstach umów najmu – analiza konfrontatywna polsko-angielsko-niemiecka*, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
- **dr Katarzyna Roman-Rawska**, autorstwo: *Nowy realizm w rosyjskim polu literackim po 1991 roku. Literatura i polityka*, Uniwersytet Warszawski
- **mgr Tymoteusz Król**, współautorstwo i współredakcja: *Wilamowianie i ich stroje*, red. Bartłomiej Chromik, Tymoteusz Król, Maria Małanicz-Przybylska, Uniwersytet Warszawski
- **dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk**, współredakcja: *Bukowina. Dziedzictwo językowe i kulturowe*, red. Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, Ewa Wróblewska-Trochimiuk, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk

¹ Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, młodym naukowcem jest osoba prowadząca działalność naukową, która jest doktorantem lub nauczycielem akademickim – i nie posiada stopnia doktora albo posiada stopień doktora, od uzyskania którego nie upłynęło 7 lat, i jest zatrudniona w podmiocie.

- **dr Agata Bielak**, współpraca redakcyjna: *Słownik stereotypów i symboli ludowych*, tom 2, *Rośliny*, zeszyt 5, *Drzewa owocowe i iglaste*, Jerzy Bartmiński (red.), Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska (zast. red.), Anna Michalec, Joanna Szadura (współpraca redakcyjna), Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

2. CZASOPISMA POD REDAKCJĄ MŁODYCH PRACOWNIKÓW NAUKI ORAZ DOKTORANTÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN

W roku sprawozdawczym ukazały się następujące numery czasopism, których redaktorami naczelnymi lub prowadzącymi byli młodzi pracownicy nauki oraz doktoranci:

- „Adeptus”, redaktor naczelna: **dr Karolina Ćwiek-Rogalska**, nr 15, Mowa nienawiści i przemoc symboliczna w Europie Środkowej i Wschodniej w XXI wieku, współredaktor prowadząca: **dr Dominika Michalak**
- „Adeptus”, redaktor naczelna: **dr Karolina Ćwiek-Rogalska**, nr 16, Humanistyka a rewolucja cyfrowa, redaktorzy prowadzący: **dr Karolina Ćwiek-Rogalska, dr Maciej Mętrak**; pomysł numeru: **dr Jakub Banasiak**
- „Slavia Meridionalis”, redaktor naczelna: **dr Ewelina Drzewiecka**, nr 20, Intelktualiści oraz to, co religijne
- „Studia Litteraria et Historica”, redaktor naczelna: **dr Anna Zawadzka**, nr 9, Wyszło jak wyszło. Porażka i słabość.

3. UDZIAŁ W PROJEKTACH GRANTOWYCH

Projekty afiliowane w Instytucie Sławistyki PAN

- „Ciało i dusza narodu. Wątki volkistowskie we wczesnej polskiej myśli narodowo-demokratycznej (1895–1918)” (NCN 2019-2022): **dr Claudia Snochowska-Gonzalez** (kierownik)
- „Conventional and unconventional ways of transmitting and revitalizing minoritized languages” (MNiSW, przeniesiony na 2021): **dr Maciej Mętrak** (wykonawca)

- „Katalog pomników ku czci poległych i zaginionych w I wojnie światowej na Pomorzu Środkowym” (MNiSW-DUN 2019-2020): **dr Karolina Ćwiek-Rogalska** (kierownik)
- „Mazurzy – znikające świadectwo językowej przeszłości polsko-niemieckiego pogranicza. Współczesne praktyki językowe potomków rodzimej ludności Mazur” (NCN, 2020-2022): **mgr Piotr Szatkowski** (kierownik)
- „Między Wschodem a Zachodem. Zwiększenie potencjału Instytutu Sławistyki PAN jako prestiżowego ośrodka badań międzynarodowych” (PO WER, 2018-2020): **dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk** (kierownik), **dr Karolina Ćwiek-Rogalska** (wykonawca), **dr Dorota Dobrzyńska** (wykonawca), **dr Marzena Maciulewicz** (wykonawca), **mgr Agata Chinowska** (wykonawca)
- „Pogrom krakowski 11 sierpnia 1945 na tle porównawczym (NCN 2019-2022)”: **dr Karolina Panz** (wykonawca)
- „Pokoleniowe zróżnicowanie języka: zmiany morfosyntaktyczne wywołane przez polsko-niemiecki kontakt językowy w mowie osób dwujęzycznych” (NCN 2018-2022): **dr Irena Prawdzic** (wykonawca)
- „Proces instytucjonalizacji ‘getta ławkowego’ w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie w dwudziestoleciu międzywojennym” (NCN, 2019-2021): **mgr Natalia Judzińska** (kierownik)
- „Procesy nominalizacyjne w zdaniach wyrażających relację przyczynowo-skutkową” (MNiSW 2020-2020): **dr Jakub Banasiak** (kierownik)
- „PROM – Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i młodej kadry akademickiej” (NAWA 2019-2021): **dr Anna Boguska** (kierownik)
- „Rozbudowa internetowego repozytorium tekstów naukowych (rozpraw doktorskich, autoreferatów, recenzji, książek i preprintów innych prac oraz materiałów audiowizualnych) z zakresu światowej sławistyki i dziedzin pokrewnych iReteslaw” (MNiSW-DUN 2019-2020): **dr Jakub Banasiak** (wykonawca), **dr Marcin Fastyn** (wykonawca), **dr Roman Tymoshuk** (wykonawca)
- „Rozbudowa, utrzymanie bazy danych światowego językoznawstwa sławistycznego iSybislaw oraz upowszechnienie rezultatów prac nad bazą iSybislaw” (MNiSW-DUN 2019-2020): **dr Jakub Banasiak** (wykonawca), **dr Marcin Fastyn** (wykonawca), **dr Roman Tymoshuk** (wykonawca)

- „Sekularyzacja i literatura. Elity intelektualne w Bułgarii wobec problemu religii (1892-1944)” (NCN, 2020-2023): **dr Ewelina Drzewiecka** (kierownik)
- „Słownik prasłowiański. Tom XI (wersja cyfrowa)” (MNiSW 2017-2022): **mgr Szymon Pogwizd** (wykonawca)
- „Strategie zachowania i transmisji języka mniejszościowego w mieszanych językowo górnołużycko-niemieckich rodzinach na Górnych Łużycach w Niemczech” (NCN, 2020-2022): **mgr Sara Mičkec/Mitschke** (kierownik)
- „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian. Seria łacińska, t. 3: Średniowiecze, z. 1: Źródła węgierskie” (MNiSW, 2017-2022): **dr Wojciech Mądry** (wykonawca)
- „Topos »wmurowanej kobiety« w kulturach Europy południowo-wschodniej i Węgier” (NCN, 2021-2023), **dr Marzena Maciulewicz** (wykonawca), **dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk** (wykonawca)
- „Wizualne artykulacje oporu politycznego w Chorwacji i Serbii po roku 2000” (NCN 2019-2022): **dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk** (kierownik)
- „Wspólne dziedzictwo kulturowe i językowe” (MNiSW-DUN 2019-2020): **dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk** (wykonawca)
- „Życie na wyspach. Chorwacka współczesna proza insularna” (MNiSW 2020-2020), **dr Anna Boguska** (kierownik)

Projekty afiliowane poza Instytutem Sławistyki PAN

- „Archiwum kobiet: piszące. Kontynuacja” (Instytut Badań Literackich PAN, MNiSW, NPRH, 2018-2023): **mgr Natalia Judzińska** (wykonawca)
- „Mapa świata z jarmarcznej ulotki – czeska dziewiętnastowieczna twórczość kramarska w perspektywie etnolingwistycznej” (NCN 2018-2020): **dr Maciej Mętrak** (kierownik)
- „SentiCognitiveServices – nowa generacja usług do automatyzacji marketingu i obsługi sieci społecznościowych oparta o metody sztucznej inteligencji” (NCBiR, 2017-2020): **dr Agnieszka Pluwak** (wykonawca)
- „Słownik terminologiczny polskich strojów ludowych. Publikacja książki oraz upowszechnienie wyników w internecie na platformie strojeludowe.net” (Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, 2020-2025): **mgr Tymoteusz Król** (wykonawca)
- „Wiktor Petrow – w stronę krytycznej nowoczesności. Tłumaczenie z języka ukraińskiego i edycja krytyczna wraz z opracowaniem naukowym pism Wiktora

Petrowa (ps. W. Domontowycz, W. Ber; 1894-1969) w 3 tomach” (NPRH, 2017-2022): **dr Katarzyna Glinianowicz** (wykonawca)

4. OTRZYMANE STYPENDIA, NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

dr Agata Bielak (współpraca redakcyjna; nagroda zbiorowa)

- nagroda naukowa za 3. (*Kwiaty*) i 4. (*Zioła*) zeszyt *Słownika stereotypów i symboli ludowych. T. 2. Rośliny*, red. Jerzy Bartmiński, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, Lublin 2019

Jednostka przyznająca nagrodę: Komitet Językoznawstwa PAN

mgr Nina Boichenko

- zakwalifikowana do programu mentoringowego TopMinds przez Polsko-Amerykańską Komisję Fulbrighta i Stowarzyszenie Top 500 Innovators

dr Karolina Ćwiek-Rogalska

- stypendium badawcze

Jednostka przyznająca stypendium: Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej

Okres realizacji: 01.09.2019-29.02.2020

Miejsce: Wielka Brytania

- stypendium naukowe dla wybitnych młodych naukowców

Jednostka przyznająca stypendium: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Okres realizacji: 2019-2021

mgr Tymoteusz Król

- stypendysta Programu im. Iwanowskiej Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (pobyt badawczy w Austrii)

mgr Aliaksandr Paharely

- stypendysta International Visegrad Fund (pobyt badawczy na Słowacji)

dr Karolina Panz

- Ex aequo pierwsza nagroda w VIII edycji Konkursu im. Inki Brodzkiej-Wald na najlepszą pracę doktorską dotyczącą współczesności z dziedziny humanistyki, obronioną w 2019 roku, za dysertację *Zagłada żydowskich mieszkańców Nowego Targu w perspektywie mikrohistorycznej* obronioną na Uniwersytecie Warszawskim
- Nagroda IX edycji konkursu im. Majora Bałabana na najlepsze prace magisterskie i doktorskie o Żydach i Izraelu za dysertację *Zagłada żydowskich mieszkańców Nowego Targu w perspektywie mikrohistorycznej* obronioną na Uniwersytecie Warszawskim w 2019 roku

XIV. UPOWSZECHNIANIE I PROMOCJA NAUKI

1. UDZIAŁ W FESTIWALU NAUKI W WARSZAWIE

W 2020 roku na XXIV Festiwalu Nauki Instytut Sławistyki PAN był reprezentowany przez **dr Agnieszkę Aysen Kaim**. W czasie festiwalu **dr Claudia Snochowska-Gonzalez** wygłosiła wykład pt. „Ćwiczenia z ekspansji. Gorączka brazylijska i początki ruchu narodowodemokratycznego w Polsce”, zaś **dr Agnieszka Aysen Kaim** poprowadziła warsztaty dla młodzieży szkolnej „Tłumacz, czyli kto?”.

2. OTWARTE SEMINARIA NAUKOWE I ZEBRANIA NAUKOWE INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN

W Instytucie Sławistyki PAN w 2020 roku odbywały się cztery otwarte zakładowe seminaria naukowe:

- otwarte seminarium naukowe Zakładu Kulturoznawstwa i Literaturoznawstwa,
- otwarte seminarium naukowe Zakładu Językoznawstwa,
- otwarte seminarium naukowe Zakładu Badań Narodowościowych (od października 2020)
- otwarte seminarium naukowe w Poznaniu.

Z powodu pandemii COVID-19 seminaria nie odbyły się w kwietniu i maju, natomiast od czerwca odbywały się online na platformie Zoom.

W ramach otwartych seminariów naukowych **Zakładu Kulturoznawstwa i Literaturoznawstwa** Instytutu Sławistyki PAN w 2020 roku wygłoszone zostały następujące referaty:

- 14 stycznia, **dr Katarzyna Glinianowicz**, O urządzeniu seksualności w Galicji. Podsumowanie projektu badawczego,
- 4 lutego, **dr Małgorzata Kasner**, Dyskurs wileński w pierwszym okresie litewskiej transformacji ustrojowej (środowisko czasopisma „Regnum” [1991-1992] i środowisko czasopisma „Sietynas” [Plejady, 1988-1991]),

- 3 marca, **dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN**, Teatralność i/lub performatywność w teatrze rosyjskim na początku XX wieku i sto lat później,
- 9 czerwca, **dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN**, Procesy transformacyjne w krajach byłej Jugosławii. Strefa symboliki,
- 13 października, **mgr Patrycja Chajęcka**, Przemiany obrazu Zagrzebia w najnowszej prozie chorwackiej,
- 17 listopada, **dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN**, „Trzeci język” w przekładzie: przypadek rosyjskich inkrustacji w tekście ukraińskim,
- 8 grudnia, **dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN**, dr Natalia Szejko (Katedra i Klinika Neurologii, Warszawski Uniwersytet Medyczny; Zakład Etyki Lekarskiej i Medycyny Paliatywnej, Warszawski Uniwersytet Medyczny), Zagadka zbrodni w Skotoprygoniewsku. Analiza zdarzenia w powieści Fiodora Dostojewskiego *Bracia Karamazow* w perspektywie literaturoznawczej i medycznej.

W ramach otwartych seminariów naukowych **Zakładu Językoznawstwa** Instytutu Sławistyki PAN w 2020 roku wygłoszone zostały następujące referaty:

- 14 stycznia, prof. Charlotte Gooskens, Mutual intelligibility between closely related languages in Europe,
- 4 lutego, **dr Marcin Fastyn**, Nazewnictwo klubów piłkarskich w krajach słowiańskich – perspektywy badań,
- 3 marca, **dr hab. Piotr Sobotka, prof. IS PAN**, Etymologia i gramatyka: Badanie dziejów słowiańskich wyrażen funkcyjnych w perspektywie procesów leksykalizacji i gramatykalizacji,
- 9 czerwca, **dr Maciej Mętrak**, Mapa świata z jarmarcznej ulotki – czeska dziewiętnastowieczna twórczość kramarska w perspektywie etnolingwistycznej,
- 20 października, **mgr Szymon Pogwizd**, Wybrane przykłady zbieżności leksykalnych w języku polskim oraz dialekcie wschodniosłowackim na tle ogólnosłowiańskim,
- 24 listopada, **dr Dorota Pazio-Wlazłowska**, Cerkiew w kręgu wartości rodzinnych,
- 15 grudnia, prof. Olga Frołowa, Денотативная ситуация текста в зеркале частотности.

W ramach otwartych seminariów naukowych **Zakładu Badań Narodowościowych** Instytutu Slawistyki PAN w 2020 roku wygłoszone zostały następujące referaty:

- 13 października, dr hab. Izabella Wagner, *Molto Appassionato*: o pracy nad biografią Zygmunta Baumana
- 17 listopada, **prof. Joanna Tokarska-Bakir**, Terror w Przedborzu, noc z 26 na 27 maja 1945
- 8 grudnia, mgr Katarzyna Kwiatkowska-Moskalewicz (stypendystka w granicy dr hab. Ireny Grudzińskiej-Gross, prof. IS PAN) zaprezentowała swoją książkę o Helenie Wolińskiej.

W ramach otwartych seminariów naukowych w oddziale IS PAN w Poznaniu w 2020 roku odbyło się sześć spotkań. Organizacja i prowadzenie: **dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN**:

- 14 stycznia, **dr hab. Joanna Nowak, prof. IS PAN**, „Rasa albo plemię jest przeczeniem, jest odłączeniem, jest negacją”: o specyfice polskiej refleksji romantycznej nad rasą
- 11 lutego, otwarcie siedziby w Pałacu Działyńskich, referaty nt. realizowanych projektów grantowych:
 - **prof. dr hab. Ryszard Grzesik**, „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian”
 - **dr hab. Joanna Nowak, prof. IS PAN, dr hab. Katarzyna Wrzesińska, prof. IS PAN**, „Kategoria rasy w myśli polskiej do 1918 roku”
 - **dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN**, „Polsko-łacińska wersja Słownika Bartłomieja z Bydgoszczy”
 - **dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN**, „Najważniejsze problemy związane z opracowaniem łacińsko-polskich rękopisów”
- 12 maja, dr hab. Anna Kotłowska, Demokracja w Atenach: Ustrój i funkcjonowanie
- 9 czerwca – **dr Arleta Łuczak**, Kategoria verbum w polskim słownictwie gramatycznym Bartłomieja z Bydgoszczy
- 15 października, **prof. dr hab. Ryszard Grzesik**, Tajemniczy lud Wołochów z węgierskiej perspektywy widziany
- 19 listopada, **dr Wojciech Mądry**, Zagłada Żydów w Miechowie. Z pamiętnika nastolatka

- 10 grudnia, **dr Jacek Serwański**, O zaletach i wadach transformacji periodyku naukowego „Sprawy Narodowościowe. Seria nowa” w latach 1992-2020.

W 2020 roku odbyło się także sześć spotkań w ramach seminarium „Sublokatorstwo jako kategoria kultury i jako kategoria badawcza”. Kierownicy i wykonawcy zadania: **dr Elżbieta Janicka, dr Konrad Matyjaszek, dr Anna Zawadzka:**

- 7 lutego – poświęcone po-holokaustowym świadectwom Mordechaja Canina, zebranych w wydanej ostatnio książce *Przez ruiny i zgliszcza. Podróż po stu zgładzonych gminach żydowskich w Polsce* (Żydowski Instytut Historyczny, Warszawa 2019). Referaty wygłosiły stałe uczestniczki seminarium dr Helena Datner (ŻIH) i dr Ewa Koźmińska-Frejlik (ŻIH).
- 6 marca – poświęcone pracy *Nie wiem, jak ich mam cenić...» Strefa ambiwalencji w świadectwach Polaków i Żydów* (Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa, 2019) dr hab. Justyny Kowalskiej-Leder. Goszczono autorkę książki, a dyskusja dotyczyła kategorii „polskiego świadka Zagłady”, jej historii i funkcji.
- 15 maja – na seminarium wystąpiła dr Katrin Stoll z Imre Kertész Kolleg i Uniwersytetu Fryderyka Schillera w Jenie z referatem na temat instalacji wideo-rzeźbiarskiej Dominiki Macochy „Tajemnica leśnego jeziora” (2016) w kontekście stanu badań nad zagładą Żydów w okupowanej Polsce oraz na tle własnych badań terenowych w rejonie stanowiącym przedmiot pracy Dominiki Macochy (online)
- 11 czerwca – ponowne seminarium na temat instalacji wideo-rzeźbiarskiej Dominiki Macochy „Tajemnica leśnego jeziora” (2016) z koreferatami autorstwa dr Elżbiety Janickiej, dr. Konrada Matyjaszka, Xawerego Stańczyka i dr Anny Zawadzkiej; były to koreferaty do referatu dr Katrin Stoll przygotowane z myślą o opublikowaniu wymiany głosów i stanowisk w roczniku naukowym Instytutu Sławistyki PAN „Studia Litteraria et Historica” 2020, nr 9 (online)
- 9 października – na seminarium wystąpiła dr Anna Zawadzka z referatem o tytule „Marian Turski: atakujący i obrońcy. Case study stereotypu ‘żydokomuny’”. Seminarium było dyskusją roboczą nad pierwszą wersją tekstu do książki przygotowywanej przez prof. Irenę Grudzińską-Gross w wyd. Peter Lang (online).
- 11 grudnia 2020 – spotkanie seminaryjne wokół tematu „Społeczność żydowska w Polsce w następstwie kampanii antysemitki lat 1967-1968. Doświadczenia biograficzne, przemiany tożsamości i dynamika środowiskowa”. Seminarium

robocze z udziałem dr hab. Piotra Foreckiego, prof. UAM i dr. Marcina Starnawskiego (Dolnośląska Szkoła Wyższa). Spotkanie obejmowało krytyczną dyskusję merytorycznej części wniosku grantowego przed złożeniem go w ramach konkursu NCN Sonata (online).

W ramach **Zespołu Badań nad Pokojem**, którego inicjatorką jest **dr hab. Joanna-Roszak, prof. IS PAN**, odbyło się następujące seminarium:

- 27 lutego, Rusałka: odwracanie jeziora (współorganizacja: Stowarzyszenie Łazęga poznańska oraz Barak Kultury).

3. PROMOCJE KSIĄŻEK

dr Agnieszka Aysen Kaim

- Spotkanie wokół książki *Meddah – teatr jednego aktora* w ramach XV Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Opowiadania w Warszawie, 20.11.2020

dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

- Udział w promocji książki dr. Pavlo Levchuka *Trójjęzyczność ukraińsko-rosyjsko-polska Ukraińców niepolskiego pochodzenia* – omówienie książki, 25.11.2020

dr Pavlo Levchuk

- Promocja monografii *Trójjęzyczność ukraińsko-rosyjsko-polska Ukraińców niepolskiego pochodzenia*, wydarzenie online, 25.11.2020

dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN

- Prezentacja książki dr Karoliny Czerskiej *Tadeusz Kantor i Maurice Maeterlinck. Dramaturgie istnienia*, Kraków 2019. Udział w prezentacji na zaproszenie Instytutu Filologii Romańskiej UJ – przedstawienie książki, 13.01.2020

dr hab. Aleksander Smaliańczuk, prof. IS PAN

- Prezentacja książki *Ród Skirmuntów i Polesie w epokę społeczną i narodowościową transformacji Litwy Historycznej*. Prezentacja dla miejscowych aktywistów ruchu krajoznawczego i nauczycieli szkolnych, 14.09.2020

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

- Wywiad dla pisma „Jot Down Magazine” dotyczący Łużyczan, <https://www.jotdown.es/2020/06/entre-el-humo-del-lignito-una-lengua/>, 13.05.2020

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

- Wypowiedzi i wywiady dla mediów w związku z marszem nacjonalistów w Hajnówce, 23.02.2020. Wypowiedzi (audio i wideo) dla „Gazety Wyborczej” (red. Maciej Chołodowski, Białystok) oraz New Eastern Europe (red. Paulina Siegień), wywiad (w jęz. białoruskim) dla Białoruskiego Radia Racyja (red. Walentyna Łojewska)

dr Elżbieta Janicka

- Głos ekspercki w artykule: Arkadiusz Gruszczyński, *Pomnik na deskorolce*, „Gazeta Wyborcza”, 31.10.2020, s. 6-7. Przygotowanie na piśmie wypowiedzi zamieszczonych w wyżej wymienionym artykule. Wypowiedzi przedstawiały syntetycznie wyniki badań nad topografią symboliczną przestrzeni d. getta warszawskiego.

dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN

- Prowadzenie strony Stowarzyszenia im. Stefana Żeromskiego na Facebooku. Celem strony jest popularyzacja wiedzy o Stefanie Żeromskim – jego życiu i twórczości. Na stronie systematycznie pojawiają się posty dotyczące pisarza, jego rodziny oraz dotyczące działalności Stowarzyszenia.

dr Agnieszka Aysen Kaim

- Radio TOK FM – Rozmowa – jako specjalista od spraw tureckich w programie „Off-Czarek”. Rozmowa na temat zamiarów zamiany muzeum Hagia Sophia na meczet w świetle bieżącej polityki kulturowej i relacji politycznych we współczesnej Turcji, 8.07.2020
- Rozmowa na temat monografii *Meddah – turecki teatr* aktora w programie „Off-Czarek” w Radio TOK FM, listopad 2020

- Rozmowa na temat monografii *Meddah – turecki teatr aktora* w programie II Polskiego Radia z red. Piotrem Kędziorkiem, 24.11.2020

dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

- Wywiad na temat Bukowiny i Bukowińczyków w Polsce, 25.01.2020, https://www.polskieradio.pl/7/5586/Artykul/2441042,Luban-miasto-pelne-atrakcji?fbclid=IwAR3FumG1HxfOG_bPZPsKUv100i_Y9NxbhYD_ohyZVqlMYblk9iNYd5oYt1VY
- Wywiad, telewizja Lubań, na temat badań prowadzonych wśród Bukowińczyków w Lubaniu, 25.01.2020, <https://www.youtube.com/watch?v=8v8kRwi1jic&feature=youtu.be&fbclid=IwAR2VECJSXm-yT347dYRbDN-KhFRiE5oOEGtaHz-hEQzo0brhK2RBtuX9xnU>
- Мова буковинських поляків в Україні та Румунії, wywiad, 18.11.2020; <https://www.polskieradio.pl/>
- Języki mniejszości ważnym elementem dziedzictwa kulturowego. Mowa bukowińskich Polaków, wywiad, 19.11.2020, https://www.polskieradio.pl/399/8233/Artykul/2622879,Jezyki-mniejszosci-waznym-elementem-dziedzictwa-kulturowego-Mowa-bukowinski-Polakow?fbclid=IwAR3M4UY40RXUqxADIHgXu8hMTCSCeDtIuVFldMgRqc_aWGKI-dxVH32hTls
- Польский язык без границ: Польский язык на Буковине, 19.11.2020, <https://www.polskieradio.pl/>
- Родная мова – доказ ідентичності і культурної адметності нації, 28.11.2020, <https://www.polskieradio.pl/>
- Rozmowa: Język polski dziedzictwem Polaków na Bukowinie, 17.12.2020, <https://www.polskieradio.pl/399/7978/Artykul/2642480,Jezyk-polski-dziedzictwem-Polakow-na-Bukowinie>

dr Maciej Mętrak

- Audycja „Wieczór w RDC” (Radio Dla Ciebie), Rozmowa na temat 101 numeru czasopisma „KARTA” i relacji polsko-czeskich dawniej i współcześnie, 29.01.2020

dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN

- Wywiad dla lokalnej telewizji w Łodzi Telewizja RET SAT poświęcony polskim pracom naukowym związanym z Bałkanami, 7.02.2020

dr Małgorzata Ostrówka

- Audycja radiowa w radio Alise Plus w Dyneburgu na Łotwie. Wspominano Józefę Parszutę, badaczkę języka polskiego na Łotwie, długoletnią nauczycielkę języka polskiego, wykładowczynię Uniwersytetu Łotewskiego, która zmarła w październiku 2020 roku, 02.11.2020.

dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN

- Wywiad. Rozmowa z Katarzyną Haggmayer-Kwiatek w II Programie Polskiego Radia (w Światowy Dzień Książki), 23.04.2020
- Wywiad. Rozmowa Michała Domagalskiego, <https://www.biuroliterackie.pl/biblioteka/wywiady/stany-wyjsciowe/?fbclid=IwAR0NkVC9twcPIQAI0L69Ddu33nOWd0QWogSnzXqY7tX1dsS9ZDCqQZ9xTVA>, kwiecień 2020
- Wywiad w studenckim Radiu Afera w Poznaniu. Popularyzacja studiów nad pokojem oraz rozmowa o nadchodzącym seminarium naukowym „Interdyscyplinarne czy transdyscyplinarne. O studiach nad pokojem”, 15.01.2020
- Prowadzenie spotkania z Michałem Czają. Dyskusja wokół tomu *Rytm alg* (SDK w Warszawie), 14.01.2020
- Wywiad. Rozmowa Katarzyny Haggmayer-Kwiatek przeprowadzona dla II Programu Polskiego Radia na 15. rocznicę śmierci Tymoteusza Karpowicza, 29.06.2020
- Wywiad Artura Burszty poświęcony Tymoteuszowi Karpowiczowi, czerwiec 2020
- <https://www.biuroliterackie.pl/biblioteka/wywiady/widzi-czym-zyje-kocha-traci/?fbclid=IwAR0XikKW52jxdug77TgldrU9ZTng8RIBUaUwDx8-3AdcOv2-qNGCeiaM5tc>
- Literackie witaminy – audycja o czytelnictwie. Rozmowa Doroty Gacek z Joanną Roszak, II Program Polskiego Radia, 2.11.2020, <https://www.polskieradio.pl/8/8740/Artykul/2613013,Joanna-Roszak-poezja-pozwala-wydobywac-glos-wtedy-kiedy-jest-to->

[trudne?fbclid=IwAR29P2IXCPu1mzz7S_3KSWSRflRXGfEiUgxySSsKg0GC0dRQcVugu_KLPL4](https://www.polskieradio.pl/18/4388/Artykul/2629115,Kanon-lektur-szkolnych?fbclid=IwAR29P2IXCPu1mzz7S_3KSWSRflRXGfEiUgxySSsKg0GC0dRQcVugu_KLPL4)

- Polskie Radio – program dla rodziców. Udział w audycji poświęconej kanonowi lektur, grudzień 2020, podcast:

<https://www.polskieradio.pl/18/4388/Artykul/2629115,Kanon-lektur-szkolnych?fbclid=IwAR3l2ZXBPeiR3lshfb5PyYynqS8gtwqySvPj50FfWF6ojR0JEPxA8KwQGZY>

prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir

- Artykuł: *Co Polacy zrobili Żydom? Wyjątkowy wiersz Podsiadły. Ten jeden, którego Miłosz nie napisał* – wspólnie z Juliuszem Kurkiewiczem, artykuł wprowadzający do wiersza Jacka Podsiadło pt. *Słup ze słów*, publikacja w „Gazecie Wyborczej”, 21.05.2020

dr Anna Zawadzka

- Inne Echa / Andere Echos – Audycja radiowa. Na zaproszenie dziennikarki i artystki niemieckiej Dagmar Lesiak uczestnictwo w realizacji projektu „Inne Echa/Andere Echos”. Celem projektu jest prześledzenie, jak zmieniło się życie codzienne osób LGBTQ w Polsce na skutek ogólnie wprowadzanej polityki homofobicznej (tzw. „strefy wolne od ideologii LGBT”) oraz wzmożenia homofobicznej dyskryminacji słownej w przestrzeni publicznej podczas kampanii prezydenckiej w 2020 roku. Efektem projektu będzie dwujęzyczna, polsko-niemiecka, godzinna audycja radiowa (tzw. podcast) przygotowana z myślą o słuchaczkach i słuchaczach spoza Polski. Projekt otrzymał finansowanie m.in. z Fundacji im. Heinricha Bölla.

5. PUBLIKACJE POPULARNONAUKOWE

Artykuły

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN, *Rewolucja mirnych ludzi. Z Anną Engelking, antropolożką i badaczką kultury białoruskiej, rozmawia Anna Łazar*, „Nowa Europa Wschodnia”, nr 6/2020, s. 91-103.

dr Karolina Ćwiek-Rogalska

- *Powierzchnowa poniemieckość. O reportażu Karoliny Kuszyk*, „Kultura Liberalna”, nr 578/2020, Fundacja Kultura Liberalna, <https://kulturaliberalna.pl/2020/02/04/ziemie-odzyskane-raportaz-karoliny-kuszyk/>
- Karolina Ćwiek-Rogalska, Vojtěch Kessler, *Hrdinové od sv. Huberta*, Bellum 1866, nr 2/2020, Komitét pro udržování památek z války roku 1866, ISSN 1210-6143, s. 87-93.

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

- Cordula Ratajczak, Nicole Dołowy-Rybińska *Zhubjene džěci. K problematice serbskich noworěčnikow*, „Serbska šula. Serbski pedagogiski časopis”, nr 1/2020, Rěčny centrum WITAJ / WITAJ-Sprachzentrum, ISSN 0138-2497, s. 7-11.

prof. dr. hab. Ryszard Grzesik

- *Władysław Łokietek i Węgrzy. Kontynuacja długiej tradycji*, „W sieci historii”, nr 3-4/2020, Fratria, s. 31-33.

dr Agnieszka Aysen Kaim

- *Powroty do przeszłości*, „Tygodnik Powszechny”, nr 38/2020, <https://www.tygodnikpowszechny.pl/powroty-do-przeszlosci-164873>

dr Małgorzata Kasner

- *Wileńska opowieść Mikalojusa Vorobjovasa / A Vilnius story by Mikalojus Vorobjovas*, „Herito”, nr 40(3)/2020, Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, ISSN 2082-310x, s. s 2-23, <http://www.herito.pl/>

dr hab. Helena Krasowska, prof. IS PAN

- *Z 30-letniej historii „Bukowińskich Spotkań”*, Pismo Związku Polaków w Rumunii, „Polonus”, nr 6-7(287-285)/2020, Wyd. Związek Polaków w Rumunii, s. 13-20.
- Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska *Otwarcie XXXI Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie Spotkania*, „Gazeta Polska Bukowiny”, nr

159-160(740-741)/2020, Towarzystwo Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza, s. 1-5.

- Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska *Święto folkloru i edukacji*, „Gazeta Polska Bukowiny”, nr 161(742)/2020, Towarzystwo Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza, s. 5.
- *Malicy w środowisku rumuńskim na Bukowinie*, „Gazeta Polska Bukowiny”, nr 162(743)/2020, Towarzystwo Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza, s. 6.
- *Święta Bożego Narodzenia w Pance na Bukowinie*, „Agencja Informacyjna”, nr 5/2020, <https://agencja-informacyjna.com/kultura/swieta-bozego-narodzenia-w-pance-na-bukowinie/?fbclid=IwAR09-GCgRyMhKTgvSGbhzzAKon-Nt1CHUhuIzGqxHAKiJcIHT9Zyzt2CJsA>

mgr Tymoteusz Król

- *Die farbenfrohe Welt der Wilmesauer Trachten*, „Bielitz-Bialaer Rundbrief aus Hannover“, nr 59/2020, s. 22-32.

dr Maciej Mętrak

- Maciej Mętrak, Zdzisław Kłos, *Od redakcji*, „Zeszyty Łużyckie”, nr 53/2019, Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej UW, ISSN 0867-6364, s. 5-6.
- *Małą łyżką smakuje dłużej. Dyskusja językowo-literacka*, „Zeszyty Łużyckie”, nr 53/2019, Maciej Mętrak (wstęp, redakcja i opracowanie), Artur Czesak, Artur Jabłoński, Grzegorz Kulik, Justyna Majerska-Sznajder, Piotr Szatkowski, Marta Watral (uczestnicy debaty), Zuzanna Kierwiak, Eliza Markiewicz (transkrypcja nagrania), Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej UW, ISSN 0867-6364, s. 153-180.

dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN

- *Macedońscy twórcy*, „Wyspa”, nr 4/2019, ISSN 1897-2616, s. 25.
- *Sztuka pisania o przeszłości (Wiesław Walkiewicz, „Słowiańszczyzna południowa między przeszłością a przyszłością”)*, „Wyspa”, nr 2/2020, ISSN 9771897 261201, s. 139-142.

- *Co by było, gdyby... odbyły się Gdańskie Targi Książki?*, „Magazyn Książki”, nr 6/2020, ISSN 1234-0200, s. 25.

dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN

- Joanna Roszak, Rafał Kasprzak, *Za sprawą wiersza. W sprawie wiersza*, „Biblionetka. Magazyn Literacki”, nr 25/2020, Biuro Literackie, https://www.biuroliterackie.pl/biblioteka/kartoteka_25/za-sprawa-wiersza-w-sprawie-wiersza/?fbclid=IwAR3RD5XsEjQ4yKm8aFqlPckZIYV9crU8iWcqRvp25_5hWVppqiGKsxO2rze

prof. dr. hab. Joanna Tokarska-Bakir

- Joanna Tokarska-Bakir, Piotr Szelaąg, Marta Abramowicz, Ewa Graczyk, *Debata: „5 milionów obejrzało ‘Kler’ i co?”* (Wydział Filologiczny, 7 stycznia 2019 roku), „Jednak Książki. Gdańskie Czasopismo Humanistyczne”, nr 11/2020, Uniwersytet Gdański.

dr Elżbieta Zimna

- *Czeskie nie-aktorstwo czyli teatr w poszukiwaniu wolności*, „Dialog. Miesięcznik poświęcony dramaturgii współczesnej”, nr 1/2020, Instytut Książki, ISSN: 0012-2041, s. 126-144, <http://www.dialog-pismo.pl>

Inne:

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

- *Kalendarium życia i twórczości Józefa Obrębskiego / Józef Obrębski: Chronology of Life and Work*, witryna internetowa „Józef Obrębski”, Fundacja Sławistyczna, 2020.

XV. DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ SPOŁECZEŃSTWA

1. WYKŁADY POPULARYZATORSKIE

dr Agnieszka Aysen Kaim

- Wykład zdalny na Wawelu w ramach wystawy „Namioty tureckie”: „Przygody różne polskich poselstw do Imperium Osmańskiego, czyli Polak na tureckim kazaniu”, 24.09.2020
- Wykład zdalny na Wawelu w ramach wystawy „Namioty tureckie” – „Harem-kariera czy niewolnictwo”, 25.10.2020
- Wykład o korzeniach sztuki opowiadania i jej związkach z pismem, 20.11.2020
- Wykład zdalny na Wawelu w ramach wystawy „Namioty tureckie”: „Ludzie dwóch kultur – renegaci czy kulturowi pośrednicy?”, 29.11.2020

dr hab. Katarzyna Osńska, prof. IS PAN

- Wykład pt. Театр и театроведение в Польше – начало XXI века (Teatr i teatrologia w Polsce – początek XXI wieku) wygłoszony w ramach cyklu wykładów online organizowanych przez BrON Air – Fundacja Michoelsa (Moskwa): <https://www.youtube.com/watch?v=XkknCtwTDw0>, 10.04.2020

dr Karolina Panz

- Wykład w Muzeum Krakowa Oddział Fabryka Emalia Oskara Schindlera w ramach seminarium dla nauczycieli, przewodników i edukatorów „Mikrohistorie i ich oddziaływanie na lokalne małe społeczności”, 18.09.2020

dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN

- Wykład i prowadzenie warsztatów poetyckich: „Poezja s-pokoju. (Hirshfield, Oliver, Christensen)”, Staromiejski Dom Kultury w Warszawie, 15.01.2020
- „Wiersze istnieją, czyli jak czytać wiersze i zakochać się w poezji” (wykład dla bibliotekarzy). Wykład wygłoszony w ramach „Pracowni mistrzów” podczas festiwalu Stacja Literatura, 13.09.2020

dr Claudia Snochowska-Gonzalez

- Wykład „Ćwiczenia z ekspansji. Gorączka brazylijska i początki ruchu narodowodemokratycznego w Polsce” wygłoszony na Festiwalu Nauki w Warszawie, 26.09.2020

2. INNE FORMY PREZENTACJI BADAŃ

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

- Zostań badaczką – spotkanie organizowane przez AMU PAN skierowane do licealistek i studentek, które rozważają karierę naukową, 11.12.2020

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

- I Edycja Konkursu PTL im. Antoniego Kaliny na najciekawszą publikację antropologiczną Członkini komisji konkursowej I Edycji Konkursu PTL im. Antoniego Kaliny na najciekawszą publikację antropologiczną, wrzesień 2020

dr Agnieszka Aysen Kaim

- Battle for words. Prowadzenie i streamingowanie wykładu Matsa Rehnmana. Mats Rehnam, pisarz, opowiadacz i animator sztuki opowiadania w Szwecji, był gościem zaproszonym w ramach XV Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Opowiadania w Warszawie
- „Po piśmie” – debata wokół zjawiska literatura – piśmienność – oralność związana z tytułem festiwalu: „Po –piśmie” w ramach XV Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Opowiadania w Warszawie 20.11. i 22.11.2020

dr Elżbieta Janicka

- Udział w debacie „Wygrywanie powstania w ramach III Spotkań mironologicznych w 50-lecie Pamiętnika z powstania warszawskiego” na zaproszenie Instytutu Kultury Polskiej UW. Prezentacja badań nad narracjami o powstaniu warszawskim ze szczególnym uwzględnieniem klęski projektu historiografii zintegrowanej.. Organizatorzy: Muzeum Woli (filia Muzeum Warszawy), Instytut Kultury Polskiej UW, Fundacja im. Mirona Białoszewskiego.

- Udział w debacie „Miłość? Filosemityzm w Polsce” z cyklu „[NIE]ROZŁĄCZNI. Trudne tematy w relacjach polsko-żydowskich. Edycja 2020” Żydowskiego Muzeum Galicja i tygodnika „Polityka”. Prezentacja wyników badań nad przemocą filosemicką podsumowanych w książce: Elżbieta Janicka, Tomasz Żukowski, *Przemoc filosemicka. Nowe polskie narracje o Żydach po roku 2000*, Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa 2016. Drugą uczestniczką debaty była Roma Sendyka (UJ). Moderator: Adam Szostkiewicz. Organizatorzy: Żydowskie Muzeum Galicja / Fundacja Galicja Jewish Heritage Institute, tygodnik „Polityka”. Nagranie dostępne na kanale You Tube Żydowskiego Muzeum Galicja: <https://www.youtube.com/watch?v=GmLPFgFqmoI>, 23.11. 2020

dr Małgorzata Kasner

- International Literature Forum „Nordic Summer”. Referat: „Užmirštas (?) poetas: Juozas Adomavičius-Kėkštas (1915-1981)”, 14-16.08.2020, Biržai, Lithuania

dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN

- Wywiad z pisarką Wiktorią Ameliną. Wywiad towarzyszący premierze powieści Wiktorii Amelinej *Dom dla Doma*. Rozmowa o pamięci indywidualnej i zbiorowej, tożsamości, trudnym dziedzictwie, najnowszej historii Lwowa. Dla Wydawnictwa Warstwy (Wrocław), 22.06.2020

dr Maciej Mętrak

- Debata „Język, kultura, tożsamość” (Dzień Języka Ojczystego w Wilamowicach). Moderowanie debaty poświęconej mniejszościowym tożsamościom, w której uczestniczyły badaczki mniejszości etnicznych: Olena Duć-Fajfer, Ewa Michna i Justyna Olko oraz prawnik Marek Szolc, 29.02.2020.
- „Mały język – wielki temat w ISZiP UW”, podsumowanie projektu, opracowanie merytoryczne i graficzne 2 wielkoformatowych plansz podsumowujących trzyletni cykl spotkań popularyzatorskich poświęconych mniejszościom językowym, plakaty zawisną na korytarzu ISZiP UW, kwiecień 2020.
- „Cud Małego Księcia”: pokaz filmu i prezentacja Zeszytów , Organizacja spotkania promocyjnego 53 tomu Zeszytów Łużyckich połączona z projekcją filmu dokumentalnego, 3.03.2020

dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN

- Współprowadzenie spotkania z cyklu „Świat z innej beczki”. Organizatorzy: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego oraz Media TRAVEL Festiwal cywilizacji i sztuki mediów. Podczas spotkania, dla którego pretekstem była prezentacja książki „Bośnia i Hercegowina. Kultura, literatura, język, polityka”, poświęconej pamięci Marinka Zekicia zaprezentowano sytuację w wieloetnicznej i wielowyznaniowej Bośni i Hercegowinie oraz krajach powstałych po rozpadzie Jugosławii, 7.01.2020, Łódź, <https://www.youtube.com/watch?v=jUtlvullqoQ>
- Przygotowanie rankingu nominowanych książek do Nagrody Prof. Jerzego Skowronka. Uzasadnienie przedstawionego rankingu wg kryteriów gatunkowych (monografie autorskie; tomy zbiorowe; literatura faktu; edycje źródeł; czasopisma naukowe), 3.11.2020

dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN

- Panel „Książka w teatrze: stulecie teatru Reduta”. Udział w rozmowie – na zaproszenie Instytutu Teatralnego – na temat książek poświęconych Reducie; podsumowanie roku Reduty obchodzonego w 2019 (na platformie Zoom – transmitowana na Facebooku), 16.12.2020
- Wybór ilustracji, napisanie noty, pomoc w redakcji książki: Z. Osiński, *Ziemia – Duch – Reduta. Rzecz o Mieczysławie Limanowskim*, słowo obraz/terytoria, Gdańsk 2020.

dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN

- V spotkanie naukowe z cyklu „Kolokwia wschodnie”. Interdyscyplinarne spotkania naukowe – Między religijnością a świeckością. Tradycje bożonarodzeniowe jako fenomen wielojęzyczności i wielokulturowości regionów wschodnich Polski. W cyklicznym spotkaniu wzięło udział 6 referentów: dr Artur Gaweł (Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej, Białystok), Kalendarz katolicki i prawosławny w tradycji bożonarodzeniowej mieszkańców Podlasia. dr Nina Raczkiewicz (Zakład Językoznawstwa Interkulturowego i Glottodydaktyki, Uniwersytet w Białymstoku), Nazewnictwo wschodniosłowiańskie związane z wigilią Bożego Narodzenia na Białostocczyźnie. dr hab. Agnieszka Dudek-Szumigaj (Katedra Językoznawstwa Słowiańskiego, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin),

Leksyka świąt Bożego Narodzenia w gwarach Lubelszczyzny. dr Janusz Radwański (Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej), Boże Narodzenie w gwarze i tradycji Lasowiaków. dr hab. Kazimierz Sikora, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński, Kraków), O dobrym słowie w kolędach życzących wschodniej Małopolski. mgr Bartosz Gałązka (Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej, Krosno), Motywy regionalne w kolędach Podkarpacia. Spotkanie moderowała Dorota K. Rembiszewska, 16.12.2020.

dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN

- „Wiesz wiesz” – kanał popularyzujący poezję. Założenie kanału „Wiesz wiesz” na youtube i przygotowanie filmów popularyzujących poezję: Langstona Hughesa <https://youtu.be/w1rxfyKE>, Jo Rumiego <https://youtu.be/U4tMUtwWw6E>, E. E. Cummingsa <https://youtu.be/gQp27LZRALE>, Emily Dickinson <https://youtu.be/rxUFKw3bQqE>, Roberta Frosta <https://youtu.be/CYsGP8yiFSO>, kwiecień-czerwiec 2020
- Prowadzenie spotkania z Michałem Czają. Dyskusja wokół tomu *Rytm alg* (SDK w Warszawie), 14.01.2020
- Wywiad Artura Burszty poświęcony Tymoteuszowi Karpowiczow, czerwiec 2020, <https://www.biuroliterackie.pl/biblioteka/wywiady/widzi-czym-zyje-kocha-traci/?fbclid=IwAR0XikKW52jxdug77TgJdrU9ZTng8RIBUaUwDx8-3AdcOv2-qNGCeiaM5tc>
- Spotkanie poświęcone tomom Wojaczka, Karpowicza i Różewicza. Goście: Jan Stolarczyk, Bogusław Kierc, Joanna Roszak. Prowadzenie: Joanna Orska i Karol Maliszewski – w ramach festiwalu Stacja Literatura, 12.09.2020
- Spotkanie z Charlesem Bernsteinem oraz tłumaczem jego tomu *Świat w ogniu*, Kacprem Bartczakiem – z okazji premiery książki. Spotkanie prowadzone wraz z Jerzym Jarniewiczem w ramach festiwalu Stacja Literatura, 12.09.2020
- Prowadzenie spotkania z laureatkami Europejskiej Nagrody Literackiej: Natašą Kramberger ze Słowenii oraz Réką Mán-Várhegyi z Węgier. Prowadzenie spotkania z autorkami (wraz z Juliuszem Pielichowskim), w ramach festiwalu Stacja Literatura, 12.09.2020
- Dwudniowy warsztat czytania poezji podczas Festiwalu Żupańskiego w Poznaniu Wieszwiersz. Poezja uważności, 25.08.2020

- Godzinna rozmowa na temat *Esejów*, tom II, Tymoteusza Karpowicza, nagranie 16.12.2020, emisja 18.12.2020 na stronie Wydawnictwa Warstwy

prof. dr hab. Joanna Tokarska-Bakir

- On Illnesses (artykuł na blogu Kerteszkolleg, Jena, Niemcy), 2.06.2020, artykuł na stronie: <https://www.cultures-of-history.uni-jena.de/focus/kleio-in-pandemia/on-illnesses/>

dr Anna Zawadzka

- Spotkanie sieci Antisemitism Discussion. W grupie uczestniczą akademicy i aktywiści z Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych. Grupa proceduje za pomocą e-mailowej platformy dyskusyjnej. W roku 2020 pierwszy raz zorganizowano spotkanie poświęcone antysemityzmowi na lewicy. Prezentacja dotyczyła specyfiki dyskursu antysemickiego w Polsce, w kontekście m.in. Marca 68, 24.05.2020.
- Meander, 100 years of Radio in Germany, D21 Gallery, Leipzig – gość w godzinnej audycji Jasminy Al-Quasi i Ralfa Wendta „Meander / ma__g nat_e. a radio laboratory action”. Dyskusja na temat ogrodnictwa miejskiego w kontekście ekologii i zrównoważonego rozwoju, a także ogrodnictwa jako elementu miejskiego stylu życia klasy średniej, 12.12.2020.

dr Elżbieta Zimna

- Przedmowa do antologii dramatu: „Prawda i miłość”, *Prawda i miłość. Czeskie sztuki współczesne*, Agencja Dramatu i Teatru, Warszawa 2020
- *Bezrożec* – tłumaczenie z języka czeskiego wysublimowanej językowo powieści Petra Stančíka; *Bezrożec*, Wydawnictwo Dowody na Istnienie, 2020. Zgłoszone przez wydawnictwo do nagrody translatorskiej.

dr Karolina Ćwiek-Rogalska

- Zdawania i żarówki – fragment powieści, opublikowany w czasopiśmie „Drobiazgi”, 06.07.2020, <http://magazyn-drobiazgi.pl/karolina-rogalska-zdawania-i-zarowki/>
- Wszystkie podróże, które się nie odbędą – fragment powieści, opublikowany w czasopiśmie „Wizje”, nr 3/2020 <http://magazynwizje.pl/cwiek-rogalska-proza/>
- Duszniewo – zbiór opowiadań opublikowany w czasopiśmie „Tlen literacki”, nr 6/2020.

prof. dr hab. Joanna Goszczyńska

- „Labirynt do szczęścia” – przekład powieści z języka słowackiego na polski

dr Agnieszka Aysen Kaim

- Spotkanie autorskie i występ na podstawie książki *Bahar znaczy Wiosna* – spektakl w ramach programu „Ferie z Książką – Literacki Kinematograf”, 15.01.2020. Na zaproszenie filii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach dr Kaim wystąpiła ze spektaklem na podstawie swojej książki *Bahar znaczy Wiosna* (Poławiacze Pereł, 2015).
- Performans na wystawie w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski „O wiele historii za dużo, by zmieścić w tak małym pudełku”. Wystawa Bik Van der Pol. Autorskie opracowanie subiektywnej interwencji na wystawie w oparciu o materiały archiwalne i literackie. Jest to projekt wystawienniczo-performatywny przygotowany przez holenderski duet Bik Van der Pol w oparciu o kolekcję i archiwa Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, 2.01, 3.01, 4.01, 9.01, 22.02, 27.02, 29.02.2020.
- „Nić” – spektakl autorski Agnieszki Jackowiak na podstawie badań nad technikami tkackimi na świecie, 29.08.2020. Spektakl o tradycyjnych technikach tkackich na zaproszenie I Festiwalu „Ofensywa Splotów” w Białymstoku.
- „Bahar znaczy Wiosna” – występ na festiwalu Festiwalu Książki Obrazkowej KROPKA+KRESKA w Łodzi, spektakl dla dzieci, nagrywany w ramach festiwalu, 25.10.2020.

- „Nić” – widowisko badawczo-artystyczne, w ramach festiwalu Wszystkie Mazurki Świata, Muzeum Etnograficzne, Warszawa, 29.09.2020.
- XV Międzynarodowy Festiwal Sztuki Opowiadania – współorganizator i artystka, organizacja międzynarodowego festiwalu, wyłonionego w drodze konkursu i dofinansowanego przez Urząd M.St. Warszawy, specjalista od kontaktów z artystami zagranicznymi, 19-22.11.2020.
- „Opowieści utkane z kobiecej siły” – spektakl w ramach projektu ARTEfakty z tematem przewodnim „Starożytne tkactwo”, Pruszków, Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego im. S. Woydy, 2.08.2020 i 30.08.2020.
- Labirynt, spektakl w ramach Warszawskiej Sceny Opowieści – spektakl w otwartej przestrzeni, spacer pośród elementów ogrodu z towarzyszeniem opowieści, Ogrody Zamku Królewskiego, 8.08.2020.
- Mity greckie, spacer wokół pomników „greckich” po przestrzeni wokół Pałacu Na Wodzie w ramach Warszawskiej Sceny Opowiadania, spektakl, Łazienki królewskie, 9.08.2020.
- „Nić” – spektakl autorski Agnieszki Jackowiak, z udziałem Agnieszki Aysen Kaim jako opowiadaczki, Jarmark Jagielloński w Lublinie, 21.08.2020.
- „Orientalny dywan” – plenerowy spektakl dla dzieci na zaproszenie Przystanek Twórczość, opowieści o tkaczach i tkaczkach w kulturze orientalnej, 20.08.2020.
- „Bahar znaczy Wiosna” – nagranie na Zamku Królewskim na Wawelu jako impreza towarzysząca wystawie „Tureckie namioty”, streamingowana na stronie Zamku, spektakl autorski z akompaniamentem na żywo.
- „Latający kufer” – spektakl autorski z akompaniamentem na żywo nagranie jako impreza towarzysząca wystawie „Tureckie namioty”, streamingowane na stronie Zamku.
- „Opowieści zaniepokojonych kobiet” – spektakl streamingowany na zamówienie Przystanek Twórczość – spektakl autorski o przemocy domowej wobec kobiet, 7.11.2020.
- spektakl „Nić”, opowiadający o różnych tradycjach tkactwa – występ na zaproszenie Ekomuzeum Tkactwa i Barwienia Naturalnego w Chrośnicy, 11.10.2020.
- Specjalistyczna konsultacja filmowa – konsultacja scenariusza serialu telewizyjnego „Historia brańca”, Współtworzenie propozycji seriali filmowych

jako tłumacz języka tureckiego oraz specjalista w zakresie kontaktów polsko-tureckich dla firmy produkcyjnej ze Stambułu GCM – Global Connection – Intercultural Media.

dr Maciej Mętrak

- Współpraca tłumaczeniowa z festiwałem filmowym Kino na Granicy – przekład z języka czeskiego, przekład napisów do filmów dokumentalnych

dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN

- *Płoso* – tom wierszy. Tom ukazał się nakładem Biura Literackiego w kwietniu 2020.
- Tymoteusz Karpowicz, *Zmyślony człowiek*, wybór i posłowie Joanna Roszak, Biuro Literackie, Stronie Śląskie 2020, książka – wybór i opracowanie posłowie.
- *Oprowadzanie po domu* – wiersz. Premiera wiersza w portalu Babiniec Literacki.
- Prezentacja wierszy w ramach projektu „Kultura w kwarantannie” (Kwadrans literacki na dobranoc) – na żywo, online.
- Poezja online – nagranie dla festiwalu: 21. Majowy Buum Poetycki, https://www.youtube.com/watch?v=npNvZD0I5U8&feature=youtu.be&fbclid=IwAR1ReItrwJ4lnS7sxjG8v5W5arDd3Iu6_BIHIDouV8rkIIE0mNngnh790_8
- *Tego dnia* – tom poetycki. Otwarcie dostępu do książki poetyckiej w ramach akcji „Zostań w domu. Czytaj poezję” na stronie <https://www.wbp.poznan.pl/.../materialy-do-p.../ksiazki-darmowe>

dr Anna Zawadzka

- *Life is not over* – powieść graficzna / książka z elementami komiksu. *Life is not over* to projekt ilustrowanej książki na temat choroby szumów usznych (Tinnitus). Lekarze i eksperci pracują nad metodami leczenia Tinnitusa, niestety jak dotąd bezskutecznie. Celem książki jest wsparcie międzynarodowej społeczności osób cierpiących na Tinnitus poprzez podzielenie się historią i doświadczeniem nie tylko choroby, ale także radzenia sobie z nią, poprzez poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz sposobów jej uniknięcia, a także poprzez wzmocnienie wymiany informacji na linii pacjenci-lekarze w zakresie tej specyficznej kondycji laryngologicznej, neurologicznej i psycho-somatycznej. Projekt realizowany

wspólnie z ilustratorką Anniką Turchan (Petersburg, Montenegro). Nawiązana współpraca ekspercką i w zakresie promocji z European School of Interdisciplinary Tinnitus Research (Regensburg) oraz Deutsche Tinnitus-Stiftung Charité (Berlin).

- *Ich höre Dich. German Coursebook for Immigrants* – podręcznik do nauki języka niemieckiego. Projekt podręcznika dr Zawadzka traktuje jako praktyczną implementację jej pracy teoretycznej i intelektualnej w zakresie tematu statutowego: nad kategorią sublokatorstwa. Projekt ten został doprecyzowany z myślą o niemieckiej Fundacji im. Róży Luksemburg, do której dr Zawadzka zwróciła się o jego finansowanie.
- Udział w projekcie artystycznym Tino Sehgala „This situation”, który stanowił część wystawy „Down to Earth” w galerii Martin Gropius Bau w Berlinie (13 sierpnia–13 września 2020). Szczegółowy opis wystawy znajduje się na stronie: https://www.berlinerfestspiele.de/en/berliner-festspiele/programm/bfs-gesamtprogramm/programmdetail_309206.html
- *Inne Echa / Andere Echos* – audycja radiowa. Na zaproszenie dziennikarki i artystki niemieckiej Dagmar Lesiak (Cargo Kollektiv). Celem projektu jest prześledzenie, jak zmieniło się życie codzienne osób LGBTQ w Polsce na skutek odgórnie wprowadzanej polityki homofobicznej (tzw. „strefy wolne od ideologii LGBT”) oraz wzmożenia homofobicznej dyskryminacji słownej w przestrzeni publicznej podczas kampanii prezydenckiej w 2020 roku. Efektem projektu będzie dwujęzyczna, polsko-niemiecka, godzinna audycja radiowa (tzw. podcast) przygotowana z myślą o słuchaczkach i słuchaczach spoza Polski. Projekt otrzymał finansowanie m.in. z Fundacji im. Heinricha Bölla. Wersja polska audycji (54 minuty) jest gotowa. Wersja niemiecka audycji jest w przygotowaniu.

4. PROWADZENIE WARSZTATÓW

dr Karolina Ćwiek-Rogalska

- Tutorial on-line dla Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci „Jak czytać pomniki”, Cotygodniowe spotkania z uczestnikami tutorialu, lektura tekstów naukowych, dyskusja, analiza wybranych przykładów, maj 2020.

- Tutorial on-line dla Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci „Jak pisać humanistyczne teksty naukowe”. Cotygodniowy wykład w formie audio, ćwiczenia, korekty na bieżąco, maj i czerwiec 2020.

dr Agnieszka Aysen Kaim

- Warsztaty „Tłumacz czyli kto” w Społecznej Szkole Podstawowej STO nr 11, przy ul. Toruńskiej 23 w Warszawie – zajęcia w ramach Festiwalu Nauki, prowadzone z perspektywy doświadczenia biegłego tłumacza języka tureckiego, przybliżające czwartoklasistom tajniki zawodu tłumacza. Serią dramowych zadań uczniowie zapoznali się z rodzajami tłumaczeń ustnych: konsekwentnych, symultanicznych oraz pisemnych. Za pomocą prostych ćwiczeń i zadań interakcyjnych prowadząca wprowadziła uczestników w rolę przemawiających dygnitarzy, naukowców, aktywistów, pokazując różne rejestry języka ojczystego. Ćwiczenia odbyły się zarówno w rzeczywistych językach, jak polskim i angielskim, ale także w nieistniejącym języku wymyślanym przez dzieci i prowadzącą, włączając element gry i zabawy, 25.09.2020.

dr Karolina Panz

- Warsztat on-line „Krytyka źródeł. Jak manipuluje się dziś faktami historycznymi, czyli o wiarygodności źródeł” w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w ramach XV Zjazdu Ambasadorek i Ambasadorów, 25.10.2020.

dr Agnieszka Pluwak

- AI&NLP Day 2020. Wystąpienie na warsztatach i konferencji AI&NLP Day organizowanej wraz z konkursem PolEval 2020 przez Instytut Podstaw Informatyki PAN z referatem nt. budowania modeli semantycznych i tworzenia korpusów pod budowę modeli w języku polskim, 26.10.2020.

dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN

- Warsztaty Clarin-PL. Prezentacja wielojęzycznych zasobów korpusowych polsko-słowiańsko-bałtystycznych, 19-20.11.2020
- KonText i inne narzędzia językowe Clarin-PL. Serie indywidualnych warsztatów (1-3 osobowe) dla studentów i pracowników UW.

- #ClarínPL #KorpusyWielojęzyczne #polsko. Korpusy wielojęzyczne: polsko-slawistyczno-bałtystyczne, 04.12.2020 (publikacja na You Tube <https://www.youtube.com/watch?v=LcDuZD57mto>).
- Promocja Clarín-PL na Сеmінар-дискусія кафедри філології УКУ „Паралельні корпуси як перекладацький засіб”, zasoby i narzędzia Clarín-PL – zastosowania. Polsko-ukraiński korpus Clarín-PL. Inne korpusy polsko-ukraińskie. Tagowanie zasobów ukraińskich, 28.10.2020.

XVI. STUDIA DOKTORANCKIE

p.o. kierownik: **dr Anna Boguska**

Liczba doktorantów IS PAN w grudniu 2020: **14 osób** (**2 osoby** na urlopie naukowym, **2 osoby** na urlopie zdrowotnym)

1. ZAJĘCIA W II SEMESTRZE ROKU AKADEMICKIEGO 2019/2020 REALIZOWANE W RAMACH GRANTU POWER2. ZAJĘCIA PROWADZONE W CYKLU ROCZNYM

dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN

Seminarium doktoranckie

Temat przewodni seminarium doktoranckiego w roku 2019/2020 to „Tożsamość, pamięć, wspólnota”. Jest on zgodny z zainteresowaniami uczestniczących w nim doktorantów i równocześnie pozwala na logiczne rozszerzenie wachlarza diskutowanych zagadnień. Głównym celem seminarium jest stworzenie przestrzeni do prezentacji własnych projektów naukowych doktorantów oraz do poddawania ich pod dyskusję w gronie zainteresowanych, krytycznych, ale także życzliwych i znanych osobie prezentującej słuchaczy. Podczas każdego spotkania odbywa się prezentacja jednego projektu, związanego z doktoratem referenta. Referat wygłasza doktorant programu „Pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej” lub ewentualnie zaproszony gość. W ramach przygotowań do każdego spotkania słuchacze otrzymują powiązany tematycznie z zaplanowanym referatem tekst metodologiczny, krytyczny lub typu „case study”. Lista tekstów została zaproponowana przez prowadzącą oraz zmodyfikowana po uwzględnieniu sugestii słuchaczy. Dyskusja nad prezentowanym referatem oraz dyskusja wokół lektury towarzyszącej łączą się, pozwalając rozszerzyć wiedzę i umiejętności doktorantów.

dr Karolina Rosiak

Academic writing

² Zajęcia obowiązkowe dla doktorantów i doktorantek przyjętych do programu. Doktoranci i doktorantki wyższych roczników realizują wybór zajęć z poniższej oferty.

Zajęcia koncentrują się na omówieniu polityki publikacyjnej w polskim oraz międzynarodowym środowisku akademickim. Celem zajęć jest zaznajomienie doktorantów oraz omówienie największych wyzwań oraz możliwości publikowania wyników badań naukowych w prestiżowych czasopismach oraz innych publikacjach międzynarodowych. Uczestnicy zajęć poszerzają umiejętności praktycznego pisania akademickiego w języku angielskim oraz dowiadują się, gdzie i jak publikować międzynarodowo. Warunkiem uzyskania zaliczenia z przedmiotu jest złożenie artykułu naukowego w języku angielskim do wybranego zagranicznego międzynarodowego czasopisma naukowego z listy ministerialnej.

dr Marzena Maciulewicz

Warsztat badacza – granty

Zajęcia mają na celu przygotowanie doktoranta do samodzielnego opracowania wniosku o dofinansowanie działania naukowego lub o stypendium. Jednocześnie proponowany kurs służy doskonaleniu umiejętności samodzielnego formułowania problemu badawczego i opracowania planu jego realizacji. Podczas zajęć uczestnicy zapoznają się również z podstawowymi informacjami na temat realizacji grantów badawczych ze szczególnym uwzględnieniem zasad funkcjonujących w IS PAN. Forma warsztatów umożliwia intensywną interakcję prowadzącą z uczestnikami, jak również między doktorantami, co z pewnością służy aktywizacji uczestników oraz wymianie doświadczeń i problemów. Podczas zajęć doktoranci na bieżąco opracowują kolejne elementy wybranego wniosku grantowego.

dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk

Warsztat badacza – upowszechnianie

Podczas zajęć omówiono następujące zagadnienia:

1. Programy wspierające działalność upowszechniającą naukę

Przegląd najważniejszych programów wspierających działanie na rzecz upowszechniania nauki (MKIDN, MNISW, NCK). Omówienie programów związanych z finansowaniem konferencji naukowych.

2. Biogram naukowy

Analiza biogramów naukowych publikowanych w internecie pod kątem upowszechniania dorobku indywidualnego i instytucjonalnego. Przygotowanie własnego biogramu wraz z bibliografią.

3. Jak stworzyć dobrą prezentację konferencyjną

Przegląd dobrych praktyk w zakresie prezentacji wyników badań podczas wystąpień publicznych. Analiza najczęściej popełnianych błędów podczas przygotowania prezentacji multimedialnej. Przygotowanie wzorcowej prezentacji.

4. Doktorant w internecie – repozytoria

Omówienie dostępnych narzędzi do publikowania wyników badań w internecie. Repozytoria instytucjonalne a repozytoria dziedzinowe. Analiza dostępnych platform do upowszechniania wyników badań (academia.edu, researchgate)

5. Doktorant w internecie – media społecznościowe a nauka

Analiza stron internetowych prezentujących projekty naukowe (części stałe, części zmienne), informowanie o postępach w badaniach, obecność nauki w mediach społecznościowych (facebook, twitter, instagram)

6. Imprezy naukowe: festiwale nauki

Stworzenie katalogu imprez naukowych, przygotowanie koncepcji i konspektu wystąpienia na Festiwalu Nauki

dr Dorota Pazio-Włazłowska

Warsztat badacza – aspekty prawne i etyka badań

Podczas zajęć omówiono następujące zagadnienia:

1. Przedmiot prawa autorskiego – definicja utworu. Opracowania cudzego utworu: tłumaczenia, przeróbki, adaptacje. Inspiracje cudzym utworem. Zbiory, antologie i wybory jako przedmiot prawa autorskiego.
2. Podmiot prawa autorskiego. Autorskie prawa osobiste. Autorskie prawa majątkowe. Czas trwania autorskich praw majątkowych. Prawa zależne. Prawa współtwórców.
3. Utwory pracownicze. Prawa instytucji naukowej do utworu naukowego pracownika.
4. Dozwolony użytek. Domena publiczna.
5. Ochrona wizerunku. Wizerunek a rozpoznawalność.
6. Ochrona adresata korespondencji.

7. Przejście autorskich praw majątkowych. Umowa wydawnicza. Licencja niewyłączna. Licencja wyłączna. Pola eksploatacji.
8. Licencja wyłączna a prawo do korzystania z utworu przez twórcę.
9. Licencje Creative Commons. Podstawowe warunki licencji CC: „uznanie autorstwa”, „użycie niekomercyjne”, „na tych samych warunkach”, „bez utworów zależnych”.
10. Prawa autorskie do dzieł powstałych w projektach.
11. Utwór w Internecie.
12. Kodeks etyki pracownika naukowego. Dobre praktyki w badaniach naukowych. Konflikt interesów.

Różni wykładowcy

Seminarium międzynarodowe

Cykl zajęć prowadzonych przez badaczy polskich oraz zagranicznych, część z nich realizowana jest w języku angielskim. Temat zajęć każdorazowo proponuje zaproszony gość.

W 2020 roku odbyły się następujące zajęcia:

prof. Itesch Sachdev

PhD seminar/workshop on Research Methodology

This workshop focuses on doctoral research currently underway. Research questions and methodologies being undertaken will be presented by PhD students (short presentations). These will be discussed in a creative and critical manner for issues concerning research validity and reliability. Relevant qualitative and quantitative analyses will also be considered, especially with a view to further developments.

prof. Charlotte Gooskens

Mutual intelligibility between closely related languages in Europe

In Europe a large number of languages are spoken. Respect for linguistic diversity is a core EU value but the linguistic diversity can lead to communication problems that might only be reconciled with sufficient knowledge about the language situation at hand. However, the knowledge about the degree of mutual intelligibility and its linguistic and non-

linguistic bases is rather limited. In my talk I will present the results of a large-scale web-based investigation of the mutual intelligibility of closely related languages within the Germanic, Slavic and Romance language families.

An overview will be given of the intelligibility structure of a large number of languages established by means of language tests that make it possible to compare intelligibility of various language pairs in their written and spoken form. To be able to explain the intelligibility results, we collected information about extra-linguistic factors such as language attitudes and language exposure by means of online questionnaires. Also, we measured distances at different linguistic levels between the included languages. The intelligibility results were correlated with the linguistic distances and extra-linguistic factors.

The results of the experiments indicate that intelligibility of spoken language as well as comprehension of written text in a related language is largely determined by the extent of the respondent's past experience with the target language: more exposure to the target language yield better intelligibility. However, even if we trim the data such that all remaining respondents have roughly the same amount of earlier exposure to the target language, intelligibility can be predicted with great accuracy from linguistic predictors (using multiple regressions models).

The results will help us to determine under what conditions receptive multilingualism works and what its preconditions and its limits are. In a more general sense the results will provide a greater understanding of the robustness of the human language processing system. How deviant can a language be before it is no longer intelligible to the listener?

dr Sylwia Urbańska

Płeć, miłość i opieka w transnarodowych kontekstach. Spojrzenie metodologiczne

Intensyfikacja przemieszczeń, globalne migracje za pracą, feminizacja strumieni migracyjnych, a także różnego typu presje społeczno-ekonomiczne i towarzysząca temu większa dostępność zróżnicowanych technologii komunikacji stwarzają ramy dla transformacji rodzin, opieki i znaczenia domu. W skali globalnej obserwujemy kształtowanie się nowych form przynależności rodzinnych i kwestionowanie wielu sposobów kategoryzowania rzeczywistości, charakterystycznych dla niemobilnych społeczeństw. Celem seminarium jest zapoznanie doktorantów z problematyką przemian

więzi społecznych, które zachodzą w ramach współczesnych, globalnych procesów migracyjnych. Poruszone problemy: transformacja relacji opiekuńczych (problem opieki na odległość nad dziećmi, starszymi rodzicami), nowe koncepcje terytorium i przestrzeni społecznej (transnarodowość; granice domu/państwa); zmiany koncepcji obecności/absencji w życiu codziennym; nowe tożsamości rodzinne migrantów. Problemy te pokazano z perspektywy aktorów i rodzin, w oparciu o badania polskich migracji kobiet (opiekunek i sprzątaczek, matek na odległość) z lat 1989–2010 opracowanych w książce „Matka Polka na odległość. Z doświadczeń migracyjnych robotnic 1989–2010” (Urbańska 2015; Wydawnictwo UMK, Toruń). Istotnym tematem dyskusji były równoległe kwestie metodologicznych podejść do badań zagadnień wrażliwych, związanych z doświadczeniami cierpienia i wielokrotnego wykluczenia, w tym kwestia relacji między badaczem/badaczką a badanymi osobami.

dr hab. Ewa Michna

Dystans-zaangażowanie-uwikłanie. Badacz wobec społeczności mniejszościowych. Przypadek Ślązaków

Ślązacy, według wyników Spisu Powszechnego w 2011 roku, są najliczniejszą mniejszością postulowaną w Polsce. Część z działaczy śląskich podkreśla odrębność własnej grupy i zabiega o jej prawne uznanie i ochronę. Jedną ze strategii w walce o uznanie jest emancypacja i oficjalizacja języka śląskiego. W trakcie seminarium omówiono wyniki długoletnich badań terenowych wśród śląskich działaczy, poświęconych strategiom walki o uznanie i polityce tożsamości prowadzonej przez część śląskich aktywistów. Szczególną uwagę zwrócono na rolę ideologii językowych i ich wpływ na procesy emancypacji śląszczyzny.

Seminarium było także pretekstem do rozmowy na temat wyzwań, jakie stoją przed badaczem grup mniejszościowych/etnicznych, oraz zastanowienia się nad wielorakimi uwikłaniami badacza, na każdym etapie prowadzenia badań. Począwszy od wyboru tematu badawczego, poszukiwania inspiracji teoretycznych, aż po pracę w terenie, publikowanie ich wyników i społeczny odbiór. Odbiór, zarówno przez publiczność akademicką, jak i członków badanych grup i przedstawicieli społeczności większościowej. Ale też, w związku z tym, że problematyka mniejszości jest upolityczniona, przedstawicieli władz. Prowadząca wspólnie z uczestnikami seminarium,

odwołując się również do swoich indywidualnych doświadczeń w trakcie pracy, rozmawiała o ich własnych wyborach i dylematach badawczych.

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Prior ideological clarification jako podstawa badań socjolingwistycznych

Seminarium poświęcone było dwóm kwestiom związanym z terminem *prior ideological clarification* stworzonym przez Joshuę A. Fishmana (1991). Określenie to, które po polsku można tłumaczyć jako „uprzednie ideologiczne określenie” w teorii Fishmana odnosi się do działań, jakie są podejmowane przez osoby zajmujące się rewitalizacją zagrożonych języków. Według niej, jakiegokolwiek działania służące rewitalizacji wymagają wcześniejszego dokładnego określenia celów, perspektyw i kontekstu. W przeciwnym razie mogą one nie przynieść oczekiwanych rezultatów. Kroskryty (2009) łączy natomiast *prior ideological clarification* z ideologiami językowymi i ich wpływem na skuteczność podejmowanych przez wspólnotę działań.

Wychodząc od koncepcji *prior ideological clarification* rozważano, czy i do jakiego stopnia uprzednie ideologiczne określenie celów i założeń podejmowanych działań jest niezbędne do skutecznej rewitalizacji zagrożonych języków. Zadano przy okazji pytanie, kto powinien takiego określenia dokonać, a więc *de facto* o jakiego rodzaju „wspólnocie” mówimy, gdy podejmujemy temat rewitalizacji języków zagrożonych. Kto jest uprawniony do decydowania o przyszłości języka i „czyj” ten język jest.

Podjęto także refleksję dotyczącą tego, na ile koncepcja *prior ideological clarification* może być przeniesiona na kwestię pozycjonowania się badacza podejmującego badania, które mają wpływ na wspólnotę językową. Połączono te kwestie zarówno z kwestiami etycznymi, jak i z pytaniem o to, czym jest zaangażowana socjolingwistyka.

prof. Michael Hornsby

Working with minority language speakers in focus groups

This workshop provides an overview of how to use focus groups in order to elicit language attitudes and illustrates a number of issues the author encountered when conducting focus group interviews with minority language speakers of Breton, Lemko and Yiddish (Hornsby 2015). In this workshop, information is provided on the analysis of the data resulting from focus group discussions, particularly from a critical sociolinguistic

perspective, involving mapping/categorization of the data, tracing the circulation of people and resources over space and time, finding meaningful connections and subsequently making valid claims (Heller, Pietikäinen and Pujolar 2018: 103-126). Focus groups allow expedient access to the collective discourse practices of a specified group of participants, they provide a high rate of expressive spontaneity, and – in contrast to one-to-one interview techniques – they can be used as a way of eliciting more natural and spontaneous responses (Callejo 2001). However, in focus group discussions, participants may feed off each other's ideas rather than express their own original thoughts, and due to group dynamics, certain minority opinions may be downplayed, repressed or withheld by the participants (Carey 2015: 277). Nevertheless, this method can be viewed as an attempt to analyze salient social representations in a communicative conversational situation (Iglesias-Álvarez and Ramallo 2003) and can yield otherwise unrevealed themes in research participants' narratives. After an exploration of the advantages and disadvantages of using focus groups to investigate language attitudes, this workshop offers an overview of key practical issues of planning and research design, including how to access participant narratives, and eliciting effectively the 'performance' of attitudes (Puchta and Potter 2004: 27).

mgr Anatole Danto

Adaptation to change in aquatic communities research perspective around European communities

This seminar is the result of long-term ethnographic field surveys, starting in 2014 in Europe, and continuing today specially in Poland and Germany, thanks to a NAWA grant. It offers a feedback that allows to question the adaptations to the changes (political, socio-economic and environmental) that coastal and aquatic communities in North-Eastern Europe are undergoing. For this purpose, the ethnographic fieldwork focused on certain minorities and fishermen communities with strong identities, extremely exposed to various changes, often combined, and in the face of which these communities are implementing adaptive strategies. These strategies are of different kinds:

- political (new forms of governance, integration of knowledge hitherto considered illegitimate, ...)
- socio-economic (supranational networking, new forms of entrepreneurship, ...)

- and ecological, with a re-appropriation of ecological knowledge and its enhancement for political and socio-economic purposes.

We shall see that although these strategies appear to be varied at the forefront, it is in fact possible to draw up a general typology, common to the communities studied. These strategies are part of a broader process of reintegrating communities into decision-making processes in the face of ongoing changes. Who better than the coastal community to decide on the sustainability of its culture? These examples are now being incorporated into scientific theories of "re-indigenization" and "decolonialism" of the Anthropocene world, and we are applying them to the coastal socio-ecosystems of North-Eastern Europe and their minorities.

This seminar will also address more concrete questions of methodology (sources and tools used), research ethics, and difficulties encountered during the fieldwork.

2. ZAJĘCIA W I SEMESTRZE ROKU AKADEMICKIEGO 2020/2021 REALIZOWANE W RAMACH GRANTU POWER3. ZAJĘCIA PROWADZONE W CYKLU ROCZNYM

dr hab. Nicole-Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Seminarium doktoranckie

Zajęcia oparte są o pracę na konkretnych tekstach – fragmentach rozpraw doktorskich przygotowywanych przez uczestniczki i uczestników studiów doktoranckich. Każde spotkanie dotyczy innego tekstu i generuje konkretne zagadnienia, którym poświęcona jest dyskusja. Do udziału w seminarium zostają zaproszeni eksperci i ekspertki – uznane autorytety naukowe, które komentują przesłane im wcześniej fragmenty prac doktorskich. Celem zajęć jest więc umiejętność krytycznego spojrzenia na przygotowywane teksty, a przy okazji zdobycie wiedzy o technikach pisania akademickiego oraz o poszczególnych częściach rozprawy doktorskiej (m.in. wstęp, metodologia badań, dyskusja, zakończenie). Omówione zostaną też kwestie formalne dotyczące złożenia rozprawy doktorskiej. Dzięki uczestnictwu w zajęciach doktorantki i

³ Zajęcia obowiązkowe dla Doktorantów i Doktorantek przyjętych do programu. Doktoranci i Doktorantki wyższych roczników realizują wybór zajęć z poniższej oferty.

doktoranci poszerzą umiejętności praktyczne związane z pisaniem rozprawy doktorskiej, a także zostaną zmobilizowane i zmobilizowani do przygotowania własnych rozpraw doktorskich. Warunkiem uzyskania zaliczenia z przedmiotu jest przedstawienie fragmentu swojego doktoratu.

3. PROJEKTY TEMATÓW PRAC DOKTORSKICH DOKTORANTÓW INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN BEZ OTWARTEGO PRZEWODU DOKTORSKIEGO

Nina Boichenko

Tytuł: *Konstruowanie obrazu „prawdziwego” Ukraińca we współczesnej Ukrainie*

Opiekunka naukowa: dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN

Lesia Korostatevych

Tytuł: *Neologizmy w przekładach literatury pięknej (na materiale współczesnej literatury polskiej i ukraińskiej)*

Opiekunka naukowa: dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN

Klaudia Kosicińska

Tytuł: *Praktyki językowe i dyskursy międzyetniczne w gruzińskim Marneuli*

Opiekunka naukowa: dr hab. Karolina Bielenin-Lenczowska

Tymoteusz Król

Tytuł: *Góry, pagórki, przykryjcie nas – Wilamowianie wobec powojennych prześladowań*

Opiekunka naukowa: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Dominika Michalak

Tytuł: *Biurokracja a doświadczenie migrantów spoza UE w Polsce*

Opiekunka naukowa: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Opiekunka pomocnicza: dr Kaja Skowrońska

Sara Mičkec/Mitschke

Tytuł: *Strategie zachowania i transmisji języka górnośląskiego w rodzinach na Łużycach*

Opiekunka naukowa: dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Piotr Szatkowski

Tytuł: *Mazurzy i mazurski w XXI wieku: recepcja, tożsamość, rewitalizacja*

Opiekunka naukowa: dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN

Iurii Tkachuk

Tytuł: *Borysław i Jasło w epoce gorączki naftowej: obraz w literaturze i kulturze*

Opiekunka naukowa: dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN

Natalia Tkachyk

Tytuł: *Obraz Pokucia jako pogranicza kultur w literaturze końca XIX – początku XX w.*

Opiekunka naukowa: dr hab. Katarzyna Kotyńska, prof. IS PAN

4. DOKTORANCI INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN Z OTWARTYM PRZEWODEM DOKTORSKIM

mgr Agnieszka Gotówka

promotor: dr hab. Zofia Sawaniewska-Mochowa, prof. IS PAN

promotor pomocniczy: dr Iwona Bielińska-Gardziel

tytuł pracy doktorskiej: *Stereotyp rodziny w gwarach góralskich*

miejsce i data otwarcia przewodu: Warszawa, 20.06.2016

dyscyplina: językoznawstwo

mgr Natalia Judzińska

promotor: dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

promotor pomocniczy: dr Elżbieta Janicka

tytuł pracy doktorskiej: *Proces instytucjonalizacji „getta ławkowego” w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie w dwudziestoleciu międzywojennym*

miejsce i data otwarcia przewodu: Warszawa, 15.04.2019

dyscyplina: kulturoznawstwo

mgr Karina Melnytska

promotor: dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN

tytuł pracy doktorskiej: *Rekonstrukcje tożsamości w niepodległej Czarnogórze*

miejsce i data otwarcia przewodu: Warszawa, 15.04.2019

dyscyplina: kulturoznawstwo

mgr Joanna Maria Świątek

promotor: dr hab. Lilla Moroz-Grzelak, prof. IS PAN

tytuł pracy doktorskiej: *Artyści bałkańskiego kręgu kulturowego na światowym rynku sztuki w XXI wieku*

miejsce i data otwarcia przewodu: Warszawa, 19.06.2017

dyscyplina: kulturoznawstwo

mgr Aliaksandr Paharely

promotor: dr hab. Aliaksandr Smalianchuk, prof. IS PAN

tytuł pracy doktorskiej: *Czynniki społeczno-kulturowe kształtowania się «wspólnoty moralnej» w świetle prasy Białoruskiej Chrześcijańskiej Demokracji okresu międzywojennego*

miejsce i data otwarcia przewodu: Białystok, 15.03.2018

dyscyplina: historia

5. UDZIAŁ DOKTORANTÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN W KONFERENCJACH

W 2020 roku doktoranci IS PAN wygłosili 3 referaty na konferencjach naukowych (wszystkie na międzynarodowych konferencjach zagranicznych):

mgr Klaudia Kosicińska

- Vienna Anthropology Days. Tytuł referatu: *Facing the pandemic in transnational social spaces. The case of Azerbaijani community in Georgia*, 28.10-1.11.2020, Wiedeń (online)

mgr Tymoteusz Król

- 2020 Annual Convention ASEES – Anxiety and Rebellion. Tytuł referatu: *Wymysorys – my fight for recognition*, 15.11.2020, Waszyngton (online)

mgr Natalia Tkaczyk

- V. Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Stanisławów i Ziemia Stanisławowska na przestrzeni dziejów”. Tytuł referatu: *Як пам'ятали Східну Галичину й Покуття німецькомовні єврейські автори?*, 11-12.09.2020, Iwano-Frankiwnsk (online)

6. WYKŁADY WYGŁOSZONE NA ZAPROSZENIE INSTYTUCJI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA

mgr Tymoteusz Król

- Wydział „Artes Liberales”, Uniwersytet Warszawski. Tytuł referatu: *Blame, constraint or a minor thing? The "Volksliste" and "Rehabilitation" in Wymysoü*, 25.11.2020, Warszawa
- Collegium Invisibile. Tytuł referatu: *Wina, przymus czy nieistotna sprawa? Volkslista w pamięci Wilamowian*, 7.11.2020, Warszawa
- Centrum Języka i Kultury Polskiej, Uniwersytet Śląski w Katowicach. Tytuł referatu: *Rewitalizacja językowa w Wilamowicach*, 7.11.2020, Katowice
- Zajęcia dla licealistów na obozie naukowym Krajowego Funduszu na Rzecz Dzieci w Serocku. Tytuły zajęć: „Wilamowianie: Polacy czy Niemcy? Konflikty narodowościowe, studium przypadku” oraz „Metody badań terenowych, czyli jak nie skrzywdzić badanych ani siebie”, sierpień 2020, Serock

mgr Aliaksandr Paharely

- Каб жыла Бацькаўшчына: стагодзьдзе Слуцкага збройнага чыну, zoom-konferencja ku czci 100-j rocznicy. Tytuł wystąpienia: „Случчакі пастанавілі гэны момант выкарыстаць для вольнай Беларусі”: тэма Слуцкага паўстання ў люстэрку заходнебеларускай пэрыёдыкі да 1939 г., 28.11.2020, Слўск

mgr Piotr Szatkowski

- Prelekcja na temat rewitalizacji mazurskiej – Ełckie Centrum Kultury. Opis wystąpienia: „Prelekcja w ramach wydarzenia promującego literaturę i kulturę”, 29.08.2020, Ełk

mgr Iurii Tkachuk

- *Sojusz Piłsudski – Petlura. Dokumenty i materiały*, red. Jan Pisuliński, Witalij Skalski. Zakres prac: Opracowanie dokumentów do publikacji „Sojusz Piłsudski – Petlura. Dokumenty i materiały”, red. Jan Pisuliński, Witalij Skalski, IPN, Studium Europy Wschodniej Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2020, 420 s., ISBN: 978-83-8098-891-0, 2020
- Wystawa „Hetman”. Zakres prac: Tłumaczenie na język ukraiński wystawy „Hetman”, przygotowanej z Instytutem POLONIKA
(<https://artsandculture.google.com/exhibit/hetman/pQKydFMxVjF5IQ>)

7. PUBLIKACJE DOKTORANTÓW INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN

mgr Natalia Judzińska

- *Językowy obraz "elgiebeta"*, „Codziennik Feministyczny”, 2020, <http://codziennikfeministyczny.pl/jezykowy-obraz-elgiebeta/>
- *The anti-Semitic language as a pattern of linguistic picture of LGBT+ persons in contemporary Poland*, „PEN/Opp”, nr 35/2020, <https://www.svenskapen.se/penopp-2>

mgr Klaudia Kosicińska

- *O badaniach w czasie zamkniętych granic – notatki etnograficzne*, „Lud”, nr 104/2020, s. 339-357.
- *Sąsiedzi*, „Nowa Europa Wschodnia”, nr 6(72)/2020, s. 111-124.

mgr Tymoteusz Król

- współautorstwo *Wilamowianie i ich stroje*, Uniwersytet Warszawski, ISBN 978-83-957318-0-8, 2020, ss. 580, (pozostali autorzy: Maria Małanicz-Przybylska, Justyna Majerska-Sznajder, Katarzyna Waszczyńska, Elżbieta Teresa Filip, Bartłomiej Chromik, Wojciech Kordyzon).
- *Strój wilamowski nieznan. Próba zarysowania niezbadanych aspektów stroju noszonego przez Wilamowianki*, w: *(Re)konstruowane stroje ludowe jako znak manifestowania tożsamości lokalnej*, *Atlas Polskich Strojów Ludowych*, t. 49, red. A.

W. Brzezińska, M. Tymochowicz, A. Paprot-Wielopolska, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, ISBN 978-83-64465-40-6, 2020, s. 213-228.

mgr Aliaksandr Paharely

- «Чорна-белая» рэчаіснасьць у святле прэсы міжваеннай Беларускай Хрысціянскай Дэмакратыі і «добрыя» і «дрэнныя» рэчы, „Studia Interkulturowe Europy Środkowo-Wschodniej”, nr 13/2020, ISBN 1898-4215, s. 278-299, <https://doi.org/10.32346/2544-3135.si.2020-13.13>

mgr Iurii Tkachuk (współpraca; autor: Olga Laska)

- *Ratownicy pogranicza*, „Pismo Uczelni UW”, 4(97)/2020, s. 16-17, <https://www.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2020/12/pismo-uw-4-2020-elektro.pdf>

8. ZWIĄZKI Z PRAKTYKĄ

mgr Nina Boichenko

- Przeprowadzenie cyklu wywiadów z ukraińskimi migrantami na temat wpływu COVID-19 na plany migracyjne. Instytucja zlecająca: Fundacja Ośrodek Badań nad Migracją Uniwersytetu Warszawskiego

mgr Klaudia Kosicińska

- Wstępne badania ewaluacyjne projektu edukacyjno-kulturalnego w rejonie Marneuli w Gruzji. Projekt odbył się w ramach 7. edycji festiwalu One Caucasus w sierpniu 2020 r. Instytucja zlecająca: Fundacja Inna Przestrzeń.

dr Dominika Michalak

- Stanowisko Front Officer w projekcie rozwojowym MASAR for Local Government finansowanym z funduszu Unii Europejskiej MADAD realizowanym przez PCPM w Libanie w regionie Akkar (mediacja pomiędzy ekspertami od usług publicznych i działalności samorządowej a samorządami w regionie). Instytucja zlecająca: Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej

- Ewaluacja Centrum Pomocy Cudzoziemcom Fundacji Ocalenie; Instytucja zlecająca: Fundacja Ocalenie

9. SAMORZĄD DOKTORANTÓW INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN

Rada Samorządu Doktorantów IS PAN

mgr Nina Boichenko – przewodnicząca

mgr Sara Mičkec/Mitschke

mgr Natalia Tkachyk

Komisja ds. Funduszu Stypendialnego dla Doktorantów IS PAN

dr hab. Grażyna Bobilewicz, prof. IS PAN

dr Anna Boguska – p.o. kierowniczka studiów doktoranckich

dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

mgr Natalia Judzińska – przedstawicielka doktorantów

mgr Dominika Michalak – przedstawicielka doktorantów

Odwoławcza Komisja Stypendialna Doktorantów

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

mgr Karina Melnytska – przedstawicielka doktorantów

mgr Piotr Szatkowski – przedstawiciel doktorantów

Komisja Stypendialna

dr Anna Boguska – p.o. kierowniczka studiów doktoranckich

dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN

dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN

dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN

mgr Tymoteusz Król – przedstawiciel doktorantów

Przedstawicielka doktorantów w Radzie Naukowej IS PAN

mgr Klaudia Kosicińska

10. WSPARCIE FINANSOWE DOKTORANTÓW

Stypendia naukowe doktoranckie – 8 (do 30.09.2020); 7 (od 1.10.2020)

Pomoc materialna dla doktorantów:

- stypendia dla wyróżniających się doktorantów – 3 w II semestrze 2019/2020
- stypendia socjalne – 0
- zapomogi – 3 w II semestrze 2019/2020

11. SZKOŁA DOKTORSKA ANTHROPOS

Członkini i zastępczyni przewodniczącej Rady Szkoły Doktorskiej Anthropolos:

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Koordynatorka z ramienia IS PAN:

dr Anna Boguska

Liczba doktorantów afiliowanych przy IS PAN w Szkole Doktorskiej „Anthropolos”: **2**

osoby

Łączna liczba doktorantów w Szkole Doktorskiej Anthropolos: **28 osób** (w tym **2 osoby** przypisane do Instytutu Slawistyki PAN)

Liczba doktorantów przyjętych na rok akademicki 2020/2021: **12 osób**, w tym **1 osoba** do Instytutu Slawistyki PAN – mgr Olga Khabibulina

mgr Patrycja Chajęcka

Tytuł: *Zagrzeb – od wspólnoty do rozpadu. Narracyjne reprezentacje miasta we współczesnej literaturze chorwackiej*

Promotorka: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN

Promotorka pomocnicza: dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk

mgr Olga Khabibulina

Tytuł: *Trójjęzyczność i trójkulturowość w kontekście tożsamości migranckiej Gruzinów i Gruzinek w Polsce po 1991 roku*

Promotorka: dr hab. Anna Engelking, prof. IS PAN

Promotorka pomocnicza: dr Helena Patzer

Do Komisji Rekrutacyjnej Szkoły Doktorskiej Anthropos w 2020 roku powołane zostały: dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN i dr Dorota Pazio-Wlazłowska.

W trakcie I semestru roku akademickiego 2020/2021 ogłoszono nabór na stanowisko stypendysty-doktoranta w Instytucie Sławistyki PAN i Szkole Doktorskiej. Jest to rekrutacja własna Instytutu Sławistyki PAN do grantu NCN OPUS-19 „Topos «wmurowanej kobiety» w kulturach Europy Południowo-Wschodniej i Węgier” (nr 2020/37/B/HS2/00152; kierowniczka projektu: dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa, prof. IS PAN). Proces rekrutacji zostanie przeprowadzony w styczniu 2021 roku.

Zajęcia w I semestrze roku akademickiego 2020/2021 przeprowadzone przez pracowników IS PAN

dr Dorota Pazio-Wlazłowska

Warsztat – Umiejętności akademickie i specjalistyczne: „Aspekty prawne i etyka badań” (4h)

Na zajęciach omówiono następujące zagadnienia:

- Przedmiot prawa autorskiego – definicja utworu. Autorskie prawa osobiste. Autorskie prawa majątkowe. Utwory pracownicze. Prawa zależne. Dozwolony użytek. Domena publiczna. Ochrona wizerunku.
- Umowa wydawnicza. Licencja niewyłączna. Licencja wyłączna. Przeniesienie autorskich praw majątkowych. Pola eksploatacji. Licencje Creative Commons.
- Kodeks etyki pracownika naukowego. Dobre praktyki w badaniach naukowych. Konflikt interesów.

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN (wraz z dr hab. Łukaszem Smyrskim, IEiAK PAN)

Seminarium „Zwrot kulturowy i lingwistyczny” (3h)

Historię dwudziestowiecznej humanistyki określają zwroty teoretyczne i zmiany paradygmatów badawczych. Uniwersalizujące teorie (ewolucjonizm, funkcjonalizm, strukturalizm, fenomenologia), zmierzające do obiektywizacji przedmiotu swojego badania, w wyniku gwałtownych zmian społecznych, kulturowych i politycznych (w tym krytyki kolonialnej) traciły rację bytu na rzecz podejść uwzględniających nieoczywistość

pojęć i kategorii (relatywizm, hermeneutyka, konstruktywizm). Ważną rolę w zmianach paradygmatu odegrała antropologia, podważająca utarte schematy poznania – pokazując, jak bardzo teorie i definicje uwikłane są w złożone relacje władzy i ideologii, związane z nauką zachodnią.

Zajęcia poświęcone były antropologicznej krytyce kultury jako samoistnego bytu na rzecz ujęcia znaczeniowego, relacyjnego i sieciowego, przydającymi ważne znaczenie kontekstom i lokalnym konceptualizacjom sposobów działania. Towarzyszyły im istotne zmiany natury epistemologicznej, gdyż w analizach i interpretacjach ważną rolę zaczęło odgrywać uwzględnienie pozycji badacza i jego wpływu na charakter opisywanych zjawisk. Współczesne nurty antropologiczne podkreślają podmiotowość i sprawczość przedmiotu badań – tym samym badacz utracił swoją dominującą pozycję nad przedmiotem badań.

XVII. BIBLIOTEKA INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN IM. ZDZISŁAWA STIEBERA

W 2020 roku księgozbiór Biblioteki Instytutu Sławistyki PAN powiększył się o:

- **37** wol. książek
- **2** wol. broszur
- **96** wol. czasopism.

W tym samym czasie frekwencja czytelnicza wyniosła:

- 54 zarejestrowane osoby (w tym 24 pracowników naukowych).

Ogółem księgozbiór Biblioteki Instytutu Sławistyki PAN liczy na dzień 31.12.2020:

- **93 906** wol. druków zwartych
- **31 726** wol. czasopism
- **876** jednostek zbiorów specjalnych.

Skatalogowano w systemie HORIZON (stan na 31.12.2020):

- 22 431 wol. książek i broszur (19 260 opisów)
- 38 053 zeszyty czasopism (991 opisów).

W 2020 roku pracownicy Instytutu Sławistyki PAN mieli dostęp do następujących baz: Elsevier, Springer, Wiley, Web of Science, Scopus, Cambridge University Press (CUP), JSTOR, Taylor and Francis, Project Muse (testowy).

XVIII. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN

Wydawnictwo Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk w 2020 roku opublikowało 9 czasopism oraz 13 monografii naukowych – łącznie 450 arkuszy wydawniczych.

1. CZASOPISMA

Wszystkie czasopisma ukazują się wyłącznie w wersji elektronicznej, są zamieszczone w otwartym dostępie na Platformie czasopism Instytutu Sławistyki PAN <https://ispan.waw.pl/journals/index.php>:

1. „Acta Baltico-Slavica”, redaktor naczelna: **dr hab. Zofia Sawaniewska-Mochowa, prof. IS PAN**, nr 44 za 2020 rok: *Języki pogranicza bałtycko-słowiańskiego na przełomie XX i XXI wieku. Teksty – odmiany – style – dyskursy* (redaktorzy prowadzący: **dr hab. Zofia Sawaniewska-Mochowa, prof. IS PAN, dr hab. Maksim Duszkin, prof. IS PAN**).
2. „Adeptus”, redaktor naczelna **dr Karolina Ćwiek-Rogalska**, nr 15 za 2020 rok: *Mowa nienawiści i przemoc symboliczna w Europie Środkowej i Wschodniej w XXI wieku* (redaktorki prowadzące: **dr Dominika Michalak, prof. dr hab. Jadwiga Linde-Usiekniewicz**); nr 16 za 2020 rok: *Humanistyka a rewolucja cyfrowa* (redaktorzy prowadzący: **dr Karolina Ćwiek-Rogalska, dr Maciej Mętrak**).
3. „Cognitive Studies / Études cognitives”, redaktor naczelny **dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN**, nr 20 za 2020 rok.
4. „Colloquia Humanistica”, redaktor naczelna Jolanta Sujecka, nr 9 za 2020 rok: *Sephardim, Ashkenazim and Non-Jewish Peoples: Encounters Across Europe* (redaktorzy prowadzący: dr Aleksandra Twardowska, dr Katarzyna Taczyńska).
5. „Slavia Meridionalis”, redaktor naczelna **dr Ewelina Drzewiecka**, nr 20 za 2020 rok: *Intelektualiści oraz to, co religijne* (redaktorki prowadzące: **dr Ewelina Drzewiecka, dr hab. Danuta Sosnowska, prof. UW**).
6. „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa”, redaktor naczelny prof. dr hab. Wojciech Józef Burszta, nr 52 za 2020 rok (redaktor prowadzący: **dr Jacek Serwański**).
7. „Studia Litteraria et Historica”, redaktor naczelna dr **Anna Zawadzka**, nr 9 za 2020 rok: *Wyszło jak wyszło. Porażka i słabość* (redaktor prowadzący: Xavery Stańczyk).
8. „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, redaktor naczelna **dr hab. Mariola Jakubowicz, prof. IS PAN**, nr 55 za 2020 rok.

2. MONOGRAFIE

Monografie w wersji elektronicznej są zamieszczone w otwartym dostępie w zbiorze Wydawnictwa Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk repozytorium iReteslaw <http://www.ireteslaw.ispan.waw.pl/handle/123456789/2>; trzy monografie mają dodatkową wersję drukowaną.

1. Jakub Banasiak, *Procesy nominalizacyjne w zdaniach wyrażających relację przyczynowo-skutkową (na materiale języka polskiego i bułgarskiego)*, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk & Fundacja Sławistyczna 2020 [seria: Prace Sławistyczne. Slavica 147], ss. 180, e-ISBN: 978-83-64031-91-5: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1524>
2. Anna Boguska, *Życie na wyspach. Chorwacka współczesna proza insularna*, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk & Fundacja Sławistyczna 2020 [seria: Literatura na Pograniczach 13], ss. 230, e-ISBN: 978-83-66369-20-7, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1527>
3. *Bukowina. Wspólne dziedzictwo językowe i kulturowe*, red. Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, Ewa Wróblewska-Trochimiuk, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk & Fundacja Sławistyczna, Muzeum Etnograficzne w Ochli-Zielona Góra, Regionalne Centrum Kultury – Fabryka Emocji w Pile 2020 [seria: Język na Pograniczach 42], ss. 380, e-ISBN: 978-83-66369-35-1; ISBN 978-83-66369-34-4 (druk), <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1784>
4. Dorota Dobrzyńska, *Czarny romantyzm we współczesnej literaturze popularnej. Wybrane zagadnienia*, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk 2020 [seria: Literatura na Pograniczach 12], ss. 258, e-ISBN: 978-83-66369-00-9, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1522>
5. Marcin Fastyn, *Stylizacja leksykalna utworów nurtu fantastyczno-ludycznego Stanisława Lema w przekładach na język bułgarski*, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk 2020 [seria: Prace Sławistyczne. Slavica 149], ss. 229, e-ISBN: 978-83-66369-39-9, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1782>
6. Agnieszka Aysen Kaim, *Ludzie dwóch kultur – wybrane przypadki transgresji kulturowej Polaków w Imperium Osmańskim w XVII, XVIII i XIX wieku*, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk 2020 [seria: Kultura na Pograniczach

- 15], ss. 319, e-ISBN: 978-83-66369-19-1, ISBN: 978-83-66369-18-4 [druk]; <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1783>
7. *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach XVIII-XXI wiek*, t. 7: *Klerykalizacja, konfesje, reformacja*, red. Grażyna Szwat-Gyłybowa we współpracy z Dorotą Gil i Lechem Miodyńskim, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk & Fundacja Sławistyczna 2020 [Idee Wędrowne na Słowiańskich Bałkanach 7], ss. 212, e-ISBN 978-83-66369-14-6, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1518>
8. *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach XVIII-XXI wiek*, t. 8: *Kapitalizm, ojczyzna, polityka*, red. Grażyna Szwat-Gyłybowa we współpracy z Dorotą Gil i Lechem Miodyńskim, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk & Fundacja Sławistyczna 2020 [Idee Wędrowne na Słowiańskich Bałkanach 8], ss. 223, e-ISBN 978-83-66369-15-3, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1519>
9. *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach XVIII-XXI wiek*, t. 9: *Agraryzm, anarchizm, socjalizm*, red. Grażyna Szwat-Gyłybowa we współpracy z Dorotą Gil i Lechem Miodyńskim, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk & Fundacja Sławistyczna 2020 [Idee Wędrowne na Słowiańskich Bałkanach 9], ss. 219, e-ISBN 978-83-66369-16-0, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1520>
10. *Leksykon idei wędrownych na słowiańskich Bałkanach XVIII-XXI wiek*, t. 10: *Hasła podporządkowane*, red. Grażyna Szwat-Gyłybowa we współpracy z Dorotą Gil i Lechem Miodyńskim, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk & Fundacja Sławistyczna 2020 [Idee Wędrowne na Słowiańskich Bałkanach 10], ss. 336, e-ISBN 978-83-66369-17-7, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1521>
11. Agnieszka Pluwak, *Ramy semantyczne w tekstach umów najmu – analiza konfrontatywna polsko-angielsko-niemiecka*, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk 2020 [seria: Prace sławistyczne. Slavica 148], ss. 376, e-ISBN 978-83-66369-26-9, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1785>
12. Dorota K. Rembiszewska, *Gwary Mazur wschodnich w XIX wieku (na podstawie ankiet Georga Wenkera do Niemieckiego atlasu językowego)*, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk 2020 [seria: Język na Pograniczach 44], ss. 405, e-ISBN 978-83-66369-38-2; ISBN 978-83-66369-37-5 (druk),

<https://hdl.handle.net/20.500.12528/1786>

13. Karina Stempel-Garncarczyk, *Procesy zanikania języka na podstawie badań gwar polskich na Bukowinie rumuńskiej*, Warszawa: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk 2020 [seria: Język na Pograniczach 43], ss. 336, e-ISBN 978-83-66369-36-8, <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1787>

XIX. ARCHIWUM NAUKOWE INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN

W 2020 roku prace na rzecz Zbiorów Specjalnych Instytutu Slawistyki PAN wykonywały: **dr hab. Dorota K. Rembiszewska, prof. IS PAN (kierowniczka); dr Małgorzata Ostrówka** (w wymiarze ½ etatu).

Wykonywanie zadań od marca było utrudnione z powodu ograniczeń wynikających z pandemii Covid-19 – od II kwartału w Instytucie Slawistyki PAN obowiązywała praca zdalna, która częściowo była realizowana także w Zbiorach Specjalnych.

W Zbiorach Specjalnych Instytutu Slawistyki PAN było realizowane zadanie badawcze „Materiały archiwalne uczonych z kręgu Instytutu Slawistyki PAN jako źródło do badań języków i literatur narodów słowiańskich” będące elementem składowym tematu statutowego „Sławiści polscy i zagraniczni: badania archiwalne i opracowania dorobku”. Opracowano 6 jednostek aktowych ze spuścizny prof. Zieniukowej. Ponadto sporządzono wstępny rejestr korespondencji ze spuścizny Janusza Siatkowskiego.

Skatalogowano również mapy opublikowane w skali 1:25000, tj. mapy 170 powiatów = 1365 arkuszy, 21 map hydrograficznych, 26 map topograficznych w skali 1:100000, 12 map niemieckojęzycznych z atlasu *Historischer Atlas von Pommern. Sonderreihe: Schmettausche Karten von Pommern um 1780*. Wykonano również drobne konserwacje tych map.

W ramach zadania badawczego „Materiały archiwalne uczonych z kręgu Instytutu Slawistyki PAN jako źródło do badań języków i literatur narodów słowiańskich” został opracowany tekst o Stanisławie Słońskim (ukazał się w pracy zbiorowej *My z nich 4. Spuścizna językoznawców polskich XX wieku*).

Zbiory Specjalne są na etapie wprowadzania danych do systemu archiwalnego ZOSIA. Dr Małgorzata Ostrówka odbyła szkolenie w zakresie obsługi tego systemu.

Zbiory Specjalne Instytutu Slawistyki PAN w ramach współpracy z Uniwersytetem w Białymstoku przygotowały dwa spotkania z cyklu „Kolokwia wschodnie”. Pierwsze z nich, „Łemkowie – tożsamość, język, literatura”, które miało odbyć się 16 kwietnia, nie doszło do skutku z powodu zakazu organizowania imprez zbiorowych. Drugie spotkanie, „Między religijnością a świeckością. Tradycje bożonarodzeniowe jako fenomen wielojęzyczności i wielokulturowości regionów wschodnich Polski”, zorganizowano online na platformie Zoom 16 grudnia 2020 roku.

Dr Małgorzata Ostrówka wzięła udział w konferencji „Zabezpieczanie i ochrona zbiorów archiwalnych. Współczesne wyzwania”, organizowanej przez PAN Archiwum i Archiwa Państwowe 7 października 2020 roku.

XX. FUNKCJONOWANIE INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN PODCZAS PANDEMII COVID-19

Pandemia COVID-19 zakłóciła normalne funkcjonowanie Instytutu Sławistyki PAN przede wszystkim w zakresie współpracy z zagranicą (przyjazdy zagranicznych gości do IS PAN i wyjazdy pracowników IS PAN do ośrodków zagranicznych), aktywności konferencyjnej (wiele z konferencji, w których pracownicy IS PAN mieli wziąć udział, zostało odwołanych bądź przesuniętych na 2021 rok) oraz działań związanych z upowszechnianiem nauki (w tym organizacja festiwali, wydarzeń popularnonaukowych, konferencji).

W związku z informacjami z Biura Współpracy z Zagranicą PAN (pierwsza z 12 marca) nie zostały zrealizowane wcześniej zaplanowane wyjazdy pracowników IS PAN do instytucji partnerskich. Nie doszły też do skutku żadne przyjazdy gości z zagranicy w ramach umów BWZ. Również nie zostały zrealizowane przyjazdy dwojga gości z zagranicy w ramach wizyt studyjnych BWZ: dr Julii Sallabank (Wielka Brytania) i prof. Lecha Aleksego Suchomłynowa (Ukraina).

W ramach programu Erasmus+ nie doszły do skutku zaplanowane wyjazdy związane z dydaktyką: dr hab. Heleny Krasowskiej, prof. IS PAN do Rumunii (planowany na kwiecień 2020) i dr hab. Katarzyny Kotyńskiej, prof. IS PAN do Niemiec (planowany na maj 2020). Odwołany został też wyjazd na trzymiesięczną praktykę w ramach studiów doktoranckich Dominiki Michalak (planowany na lipiec-wrzesień 2020). Pozostałe wyjazdy przysługujące pracownikom Instytutu Sławistyki PAN w ramach Erasmus+ nie zostały zaplanowane.

Działania służące upowszechnianiu nauki, na których realizację pozyskano dofinansowanie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i współorganizowane przez Instytut Sławistyki PAN, zostały przesunięte. W ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki – Popularyzacja nauki i promocja sportu” VI Bukowiński Festiwal oraz Polski Festiwal Nauki w Ukrainie zostały przesunięte na 2021 rok. Podobnie dwie konferencje naukowe, *Conventional and unconventional ways of transmitting and revitalizing minoritized languages* (organizacja dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN) oraz III Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Dusza w doczesności – dusza w nieskończoności* (organizacja dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN) odbędą się w 2021 roku.

Nie odbyły się też wszystkie zaplanowane wydarzenia w ramach grantów pozyskanych z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Nie został zrealizowany czteromiesięczny staż w IS PAN stypendysty Anatole'a Danto (Francja) w ramach wspólnego programu NAWA i rządu francuskiego. W ramach programu NAWA PROM nie odbyły się trzy zaplanowane dwutygodniowe pobyty badawcze młodych pracowników naukowych Instytutu Sławistyki PAN w USA; dwie dwutygodniowe kwerendy doktorantów; udział doktorantów w międzynarodowych konferencjach naukowych; przyjazd stypendysty z zagranicy planowany na listopad 2020. Grant NAWA PROM został przedłużony do 30 września 2021 roku. Jeśli będzie to możliwe, działania te zostaną zrealizowane w wyznaczonym czasie.

Przełożone na kolejny rok zostało również stypendium Fundacji Lanckorońskich przyznane dr hab. Marii Trawińskiej, prof. IS PAN.

Utrudniona była realizacja grantów NCN, zwłaszcza w projektach wymagających kwerend i/lub badań terenowych. Realizacja kilku grantów została przedłużona. Podobnie nie odbyły się zaplanowane wyjazdy na konferencje międzynarodowe. Większość z nich została odwołana lub przesunięta na kolejny rok. Jedynie część wydarzeń odbyła się w formie online. Na 2021 rok została przełożona szkoła letnia doktorantów programu PO WER. Odwołana została współorganizowana przez Instytut Sławistyki PAN i Instytut Języka Litewskiego Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Wzajemne oddziaływania języków i kultur w Europie: pogranicza i przestrzenie kontaktów”.

Instytut Sławistyki PAN od początku pandemii COVID-19 wprowadzał kolejne regulacje i rozporządzenia zapewniające pracownikom jak największe bezpieczeństwo w pracy. Od kwietnia 2020 roku wszystkie zajęcia na studiach doktoranckich i w Szkole Doktoranckiej Anthropos (którą IS PAN współtworzy) odbywały się w trybie online. Dzięki temu możliwe stało się zaproszenie dodatkowych wykładowców z zagranicy. Także seminaria naukowe Instytutu Sławistyki PAN od czerwca 2020 przeszły na tryb online. Seminaria odbywają się regularnie i gromadzą uczestników z różnych miejsc w Polsce i na świecie.

W 2020 roku trzy Rady Naukowe Instytutu Sławistyki PAN odbyły się w trybie zdalnym. Działalność Instytutu, choć zakłócona, nie została ograniczona.

Przewodniczący Rady Naukowej
Instytutu Sławistyki PAN

Z-ca Dyrektora Instytutu Sławistyki PAN
ds. Naukowych

prof. dr hab. Ryszard Grzesik

dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska, prof. IS PAN

Spis treści

I. OGÓLNE INFORMACJE O INSTYTUCIE	2
1. Miejsce w rankingu	2
2. Zatrudnienie	2
3. Pion naukowy Instytutu Sławistyki PAN	3
4. Kierunki badawcze w Instytucie Sławistyki PAN	4
4.1. Humanistyka dokumentacyjna i historyczna	4
4.2. Humanistyka teorii i modeli	5
4.3. Humanistyka zaangażowana	6
4.4. Humanistyka artystyczna	6
4.5. Humanistyka cyfrowa	7
5. Udział w konsorcjach naukowych	8
6. Upowszechnianie wyników badań naukowych	8
7. Dane liczbowe	9
II. NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN	11
1. Prestiżowe granty strukturalne	11
1.1. Zakończenie Grantu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej „Welcome to Poland”	11
1.2. Program POWER: studia doktoranckie	11
„Pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej”	11
1.3. Grant PROM Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na międzynarodową wymianę stypendialną doktorantów i młodej kadry akademickiej	12
2. Sukcesy młodych naukowców – doktorantów Instytutu Sławistyki PAN	13
3. Nagrody i stypendia otrzymane przez pracowników Instytutu	14
4. Granty NCN afiliowane przy Instytucie Sławistyki PAN zdobyte w 2020 roku	16
5. Zakończenie projektu „Idee Wędrowne na Słowiańskich Bałkanach”	17
6. Współpraca polsko-ukraińska Instytutu Sławistyki PAN i Narodowej Akademii Nauk Ukrainy	19
7. Udział Instytutu Sławistyki PAN w konsorcjach DARIAH-PL I CLARIN	21
8. Międzynarodowy odzew na monografię prof. dr hab. Joanny Tokarskiej-Bakir pt. <i>Pod klątwą. Społeczny portret pogromu kieleckiego</i>	22
9. Monografie pracowników Instytutu Sławistyki PAN w 2020 roku	23
III. TEMATY STATUTOWE	27
1. POLE BADAWCZE: Kulturowe dziedzictwo słowiańszczyzny. Badania diachroniczne	27
1.1. Sławistyczne i polonistyczno-latynistyczne badania historycznojęzykowe	27
1.2. Edycje tekstów źródłowych z zakresu historii Słowian, w tym relacje polsko-węgierskie	29
1.3. Rusycystyczne i ukrainistyczne badania literaturoznawcze i kulturoznawcze	30
2. POLE BADAWCZE: Tożsamości narodowe i regionalne Słowian (mity, idee, pamięć zbiorowa)	31

2.1. Bałkanistyczne badania narodowościowe – mity i idee	32
2.2. Badania nad pamięcią (memory studies): Białoruś, Litwa, Czechy	34
2.3. Polska, Czechy i Słowacja w kontekście europejskim: idee, prądy, biografie	36
3. POLE BADAWCZE: Wielokulturowość, kontakty i pogranicza językowo-kulturowe. Mniejszości (językowe, etniczne, religijne)	40
3.1. Kontakty językowe i kulturowe: pogranicza słowiańsko-słowiańskie i słowiańsko- niesłowiańskie	40
3.2. Badania mniejszościowe (<i>minority studies</i>): relacje żydowsko-słowiańskie	44
4. POLE BADAWCZE: Językowy obraz świata	45
4.1. Językowo-kulturowy obraz świata Słowian i ich sąsiadów na tle porównawczym	45
4.2. Słownik stereotypów i symboli ludowych	46
5. POLE BADAWCZE: Sławistyczne językoznawstwo synchroniczne: badania konfrontatywne, semantyka, kognitywizm, lingwistyka korpusowa	48
5.1. Sławistyczne językoznawstwo synchroniczne	48
6. POLE BADAWCZE: Badania sławistyczne na świecie. Sławistyczna informacja naukowa	50
6.1. Sławiści polscy i zagraniczni: badania archiwalne i opracowania dorobku	50
6.2. Sławistyczna informacja naukowa: badania bibliometryczne i bibliograficzne	52
IV. GRANTY	54
1. Granty otrzymane w 2020 roku, których realizacja rozpocznie się w 2021 roku	54
2. Granty Narodowego Centrum Nauki afiliowane w IS PAN	55
3. Granty w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki MNiSW afiliowane przy IS PAN	59
4. Granty w ramach innych programów	60
Granty realizowane we współpracy z Fundacją Sławistyczną	61
5. Kontrakty w ramach programów ramowych UE	64
6. Wnioski o finansowanie projektów badawczych złożone do różnych podmiotów	65
6. 1. Wykaz wniosków na projekty badawcze złożonych w konkursach Narodowego Centrum Nauki	65
6. 2. Wykaz wniosków złożonych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego	69
6. 3. Wykaz wniosków złożonych do IS PAN przez osoby z zagranicy w konkursach Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej	70
7. Uczestnictwo w grantach afiliowanych poza Instytutem Sławistyki PAN	71
V. PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN	74
1. Monografie autorskie	74
2. Monografia współautorska	83
3. Tomy pod redakcją i współredakcją naukową pracowników Instytutu Sławistyki PAN	84
4. Czasopisma naukowe wydane lub współwydane przez Instytut Sławistyki PAN i zamieszczone na platformie internetowej: https://ispan.waw.pl/journals/index.php	86

5. Czasopisma naukowe pod redakcją pracowników Instytutu Sławistyki PAN wydane przez inne podmioty.....	87
VI. NAGRODY PRYZNANE PRACOWNIKOM INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN	88
1. Nagrody krajowe za działalność naukową.....	88
2. Nagrody zagraniczne za działalność naukową.....	88
VII. UZYSKANE STOPNIE NAUKOWE	90
1. Stopnie naukowe uzyskane przez pracowników Instytutu Sławistyki PAN nadane przez radę naukową innego podmiotu	90
VIII. OTWARTE PRZEWODY DOKTORSKIE.....	91
1. Przewody doktorskie otwarte przez radę naukową innego podmiotu	91
IX. WSPÓŁPRACA Z MIĘDZYNARODOWYM ŚRODOWISKIEM NAUKOWYM.....	92
1. Wykaz wspólnych projektów badawczych w ramach protokołów o współpracy między PAN i zagranicznymi akademiami oraz innymi placówkami naukowymi w 2020 roku	92
2. Nowe tematy współpracy z zagranicą na lata 2020-2022	95
Złożone w Biurze Współpracy z Zagranicą PAN w 2020 roku.....	95
3. Współpraca między Instytutem Sławistyki PAN i zagranicznymi placówkami naukowymi na podstawie umów między instytutami	96
4. Współpraca pracowników Instytutu Sławistyki PAN z zagranicznymi instytucjami naukowymi bez zawartego formalnego porozumienia.....	97
5. Program Erasmus+ w Instytucie Sławistyki PAN	97
6. Udział w gremiach naukowych.....	97
X. REFERATY I WYKŁADY WYGŁOSZONE PRZEZ PRACOWNIKÓW INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN NA KONFERENCJACH ZA GRANICĄ.....	105
1. Referaty wygłoszone za granicą.....	105
2. Wykłady i referaty wygłoszone na zaproszenie zagranicznych instytucji	111
XI. KONFERENCJE I INNE WYDARZENIA NAUKOWE ORGANIZOWANE I WSPÓŁORGANIZOWANE PRZEZ INSTYTUT SŁAWISTYKI PAN.....	114
1. Konferencje międzynarodowe.....	114
2. Konferencje krajowe	116
XII. STYPENDIA NAUKOWE	119
1. Zagraniczne.....	119
2. Krajowe.....	119
XIII. AKTYWNOŚĆ MŁODYCH PRACOWNIKÓW NAUKI ORAZ DOKTORANTÓW.....	120
1. Monografie	120
2. Czasopisma pod redakcją młodych pracowników nauki oraz doktorantów Instytutu Sławistyki PAN	121
3. Udział w projektach grantowych	121
4. Otrzymane stypendia, nagrody i wyróżnienia	124
XIV. UPOWSZECHNIANIE I PROMOCJA NAUKI	126
1. Udział w Festiwalu Nauki w Warszawie.....	126

2. Otwarte seminaria naukowe i zebrania naukowe	126
Instytutu Sławistyki PAN	126
3. Promocje książek.....	130
4. Popularyzacja nauki w mediach.....	131
5. Publikacje popularnonaukowe	134
XV. DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ SPOŁECZEŃSTWA	138
1. Wykłady popularyzatorskie.....	138
2. Inne formy prezentacji badań	139
3. Wydarzenia i działalność artystyczna	144
4. Prowadzenie warsztatów.....	147
XVI. STUDIA DOKTORANCKIE.....	150
1. Zajęcia w II semestrze roku akademickiego 2019/2020 realizowane w ramach grantu POWER. Zajęcia prowadzone w cyklu rocznym	150
2. Zajęcia w I semestrze roku akademickiego 2020/2021 realizowane w ramach grantu POWER. Zajęcia prowadzone w cyklu rocznym	158
3. Projekty tematów prac doktorskich doktorantów Instytutu Sławistyki PAN bez otwartego przewodu doktorskiego.....	159
4. Doktoranci Instytutu Sławistyki PAN z otwartym przewodem doktorskim	160
5. Udział doktorantów Instytutu Sławistyki PAN w konferencjach	161
6. Wykłady wygłoszone na zaproszenie instytucji krajowych i zagranicznych oraz działalność popularyzatorska	162
7. Publikacje doktorantów Instytutu Sławistyki PAN	163
8. Związki z praktyką.....	164
9. Samorząd doktorantów Instytutu Sławistyki PAN	165
10. Wsparcie finansowe doktorantów.....	166
11. Szkoła Doktorska Anthropos	166
XVII. BIBLIOTEKA INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN IM. ZDZISŁAWA STIEBERA	169
XVIII. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN.....	170
1. Czasopisma.....	170
2. Monografie	171
XIX. ARCHIWUM NAUKOWE INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN.....	174
XX. FUNKCJONOWANIE INSTYTUTU SŁAWISTYKI PAN PODCZAS PANDEMII COVID-19 ...	176